

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นายฐิติ คำหอมกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

INFORMATION LITERACY PROMOTION FOR STUDENTS IN UNIVERSITY LIBRARIES

Mr. Thiti Khamhomkun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Science

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การส่งเสริมการรู้สวาทนเทศสำหรับนักศึกษาในหองสมุด
มหาวิทยาลัย

โดย

นายฐิติ คำหอมกุล

สาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พมพรีาไพ เปรมสมิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

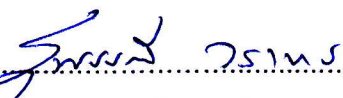

..... คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พมพรีาไพ เปรมสมิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรณัฐ เสวตรัตนเสถียร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ สุพรรณณี วราทร)

ฐิติ คำหอมกุล : การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.
(INFORMATION LITERACY PROMOTION FOR STUDENTS IN UNIVERSITY
LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. พิมพ์วิภา เปรมสมิทธิ์, 165 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาใน
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ
และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม รวมถึงปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาใน
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย การดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด
ส่งเสริม คือ มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีหน่วยงาน
เดียวที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยเป็น ฝ่าย/งาน บริการ ใช้วิธีการแบบเป็น
ทางการ คือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด และวิธีการแบบไม่เป็นทางการ คือ การให้บริการตอบ
คำถามและช่วยการค้นคว้า และใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ภาควิชา...บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชา...บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2554.....

5180245022 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEYWORDS : INFORMATION LITERACY / PROMOTION / UNIVERSITY LIBRARIES

THITI KHAMHOMKUN : INFORMATION LITERACY PROMOTION FOR
STUDENTS IN UNIVERSITY LIBRARIES. ADVISOR : ASST.PROF.
PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A., 165 pp.

The purpose of this research were: 1) to study the information literacy promotion for students in university libraries. , in terms of, information literacy standard used , responsible department , promotion method , and 2) problems in information literacy promotion. questionnaires were used for data collection process.

The results indicate that most university libraries use Standard Two : The information literate student accesses needed information effectively and efficiently. The majority of libraries have only one department responsible for information literacy promotion, namely, the service department. They mostly use library orientation as formal promotion method and reference service as informal promotion method. They also use printed media for information literacy promotion.

The problem encountered by university libraries in information literacy promotion, having the highest mean score is students are not interested in information literacy promotion activities.

Department: Library Science..... Student's Signature.....
Field of Study : Library And Information Science.. Advisor's Signature.....
Academic Year : 2011.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เวลา และกำลังใจ รวมทั้งตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นอย่างดียิ่งจนกระทั่งสำเร็จเป็นตัวเล่ม

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุพรรณณี วราทร และอาจารย์ ดร. อรุณช ศเวตรัตน์ เสถียร คณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการห้องสมุด / หัวหน้าห้องสมุด / บรรณารักษ์ 115 ท่าน ผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี การวิจัยครั้งนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินทุน ดร.ม.ล.จ้อย (จนรรถ) นันทิวชิรินทร์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา รวมถึง คุณครูทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณยาย ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาเสมอมา และขอบคุณเพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ , รัฐธีร์ ปภัสสุรีย์ โชติ และ อรวรรณ เป้าจตุรัส ที่ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมถึงขอขอบพระคุณ อ.นวลลักษณ์ กลางบุรัมย์ ที่ให้คำแนะนำทางด้านสถิติ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือด้วยดีจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
 บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมุติฐาน.....	7
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	9
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	9
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 ปรัชญาวรรณกรรม.....	12
ความหมายและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ.....	12
มาตรฐานการรู้สารสนเทศ.....	14
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย (American College and Research Libraries-ACRL).....	15
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association-ALA).....	20

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ สมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (Council of Australia University Librarians-CAUL).....	21
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของ สมาคมห้องสมุดวิทยา มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ของ ประเทศอังกฤษ- Society of College, National and University Libraries - SCONUL).....	28
การส่งเสริมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	37
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	39
วิธีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	40
สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	46
ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	63
การกำหนดประชากร.....	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	78
มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม.....	79
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	91
วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	96
สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	99

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด	
มหาวิทยาลัย.....	104
ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด	
มหาวิทยาลัยโดยรวม.....	104
ปัญหาด้านงบประมาณ.....	107
ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	109
ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์.....	110
ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	113
ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	115
ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	117
ปัญหาด้านการดำเนินงาน.....	120
ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์.....	122
ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา.....	124
ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร.....	126
ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่น ๆ.....	128
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	129
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	129
สมมุติฐาน.....	129
วิธีดำเนินการวิจัย.....	130
สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	131
สรุปการทดสอบสมมุติฐาน.....	150
ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด	
มหาวิทยาลัย.....	150

	หน้า
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	151
รายการอ้างอิง.....	152
ภาคผนวก.....	153
ภาคผนวก ก จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล.....	155
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม เรื่อง การส่งเสริมการรู้สวารนิเทศสำหรับนักศึกษาใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	156
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	163

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	64
2	แบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย.....	75
3	มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม จำแนกตามประเภทของห้องสมุด มหาวิทยาลัย.....	80
4	มาตรฐานที่ 1 การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ จำแนกตามประเภท ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	82
5	มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ มหาวิทยาลัยจำแนกตามประเภทของ ห้องสมุด.....	84
6	มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุด มหาวิทยาลัย.....	87
7	มาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกตามประเภทของ ห้องสมุด มหาวิทยาลัย.....	89
8	มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย จำแนกตามประเภทของ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	91
9	หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำแนกตามประเภทของ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	94
10	วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุด มหาวิทยาลัย.....	99
11	สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ.....	103
12	ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยรวม.....	106
13	ปัญหาด้านงบประมาณ.....	108
14	ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยรวม.....	110
15	ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์.....	112
16	ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน.....	114

ตารางที่		หน้า
17	ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	116
18	ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	119
19	ปัญหาด้านการดำเนินงาน.....	121
20	ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์.....	123
21	ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา.....	125
22	ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร.....	127

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยต่างมุ่งหวังให้บัณฑิตเป็นผู้รู้จักตนเอง ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีลักษณะดังกล่าวข้างต้น คือ การที่ผู้สอนมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาทำรายงานหรือภาคินพนธ์ประกอบรายวิชาที่เรียน การศึกษาค้นคว้าและการทำรายงาน หรือภาคินพนธ์ นอกจากจะเป็นการฝึกให้นิสิตแสวงหาความรู้ หรือค้นคว้าเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาทักษะในการคิด ใ้รู้จักคิดเป็นระบบ และคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดวิจรรณญาณและโลกทัศน์กว้างไกล ซึ่งจะส่งผลให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ 2551: (9))ซึ่งการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งแต่ละสถาบันมุ่งสอนให้นิสิตนักศึกษามีวิจรรณญาณ และฝึกการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะออกไปเป็นพลเมืองที่ดี และจรรโลงสังคม

ในสังคมปัจจุบันได้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า สารนิเทศทะลักทลาย (Information Explosion) ซึ่งความหมายทั่ว ๆ ไป สารนิเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง เรื่องราว หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มีการผลิต การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ความหมายที่ลึกลงไปอีกจะหมายถึงข้อมูล ข่าวสาร ที่ผ่านกระบวนการประมวลผล มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ เนื่องจากสังคมปัจจุบันที่เรียกได้ว่าเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) จะมีข้อมูลข่าวสารมากมายแต่อาจไม่สามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้น บรรณารักษ์จะต้องมีวิธีการสอนให้ผู้ใช้เกิดทักษะการรู้สารนิเทศ (Information Literacy Skill) (สุจิน บุตรดีสุวรรณ 2550: 75)

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง การที่บุคคลตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศของตนเอง มีความสามารถในการเลือกแหล่งสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ACRL 2000) การรู้สารสนเทศมีความสำคัญและถือเป็นสมรรถนะหลักของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศ เป็นหัวใจสำคัญและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ การรู้สารสนเทศยังมีความสำคัญต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต ในด้านการศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานของการศึกษาทุกระดับ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาทางไกล (ชุตินา สัจจามันท์ 2550:30)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน การวิจัย ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการแก่มหาวิทยาลัยและสังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต (ทบวงมหาวิทยาลัย 2544:2) บทบาทสำคัญของห้องสมุด คือการสอนให้ผู้ใช้รู้จักกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่ต้องใช้สารสนเทศ เพราะห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา (ชุตินา สัจจามันท์ 2550: 30) และบรรณารักษ์ซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างสารสนเทศและผู้ใช้จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เช่น บรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า สามารถช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจในการค้นหาสารสนเทศและสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่าง โปรแกรมค้นหา (Search Engine) กับ ฐานข้อมูล (Database) รวมไปถึงการเป็นผู้ช่วยสอนในรายวิชาร่วมกับคณาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา บรรณารักษ์ ผู้มีพื้นฐานในการคิดและเข้าใจในสภาพแวดล้อมของสารสนเทศ จะสามารถทำให้ผู้ใช้เกิดทักษะในการใช้ และความเข้าใจ ในเรื่องของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่ง Rader (1996) ระบุว่า บรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้นำทางด้านสื่อสารสนเทศ สามารถถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ให้กับนักศึกษา รวมถึงคณาจารย์ในการเรียนการสอน บรรณารักษ์จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาให้เท่าทันยุคสารสนเทศ ช่วยเหลือคณาจารย์ในการค้นหากระบวนการใหม่ ๆ ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และเป็นการเพิ่มทักษะเรื่องการสืบค้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การสอนและการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดจะช่วยให้นักศึกษาได้ทราบบริการสารนิเทศและทรัพยากรสารนิเทศที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้ให้บริการ ทำให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสารนิเทศและห้องสมุด รวมไปถึงจะทำให้นักศึกษาเปลี่ยนการรับรู้ต่อห้องสมุดเป็นแง่บวก นักศึกษาได้เข้าใจสภาพแวดล้อมของทรัพยากรสารนิเทศในห้องสมุดและเรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์จากห้องสมุด เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของห้องสมุด นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังทำให้นักศึกษาเกิดนิสัยรักการอ่าน และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งเกิดจากการค้นคว้าสารนิเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ (ประภาศรี เขียวคง 2552)

การส่งเสริมการรู้สารนิเทศที่ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้รู้จักห้องสมุดและสามารถใช้ประโยชน์จากสารนิเทศ เป็นส่วนหนึ่งของการสอนหรือแนะนำให้ผู้ใช้รู้จักและเข้าใจบริการสารนิเทศ ทรัพยากรสารนิเทศ การค้นหาสารนิเทศ เครื่องมือช่วยค้น และสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด(นันทา วิฑูฒิศักดิ์ 2550:24)การสอนการรู้สารนิเทศมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การนำชมห้องสมุด (Library Tours) การปฐมนิเทศห้องสมุด (Library Orientation) การสอนการเขียนรายการอ้างอิง (Bibliographic Instruction) รายวิชาการวิจัยในห้องสมุด (Library Research Courses) การฝึกอบรมผู้ใช้ (User Training) การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การจัดฝึกอบรมระยะสั้น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำและการสอนผ่านสื่อ เช่น เว็บไซต์สอน ซีดีรอม ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องสมุด (ชุตินา สัจจามันท์ 2550)

นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในแบบที่เป็นทางการเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ เช่น การสอนวิชาการรู้สารนิเทศ ซึ่งเป็นรายวิชาเฉพาะ โดยมีการพัฒนามาจากการสอนการใช้ห้องสมุด โดยในปัจจุบันมีการใช้ชื่อวิชาต่าง ๆ เช่น การใช้สารนิเทศ ทักษะสารนิเทศ การค้นคว้าและการเขียนรายงาน สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า เทคโนโลยีสารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า โดยทั้งหมดมีขอบเขตเช่นเดียว หรือใกล้เคียงกับการสอนเรื่องการรู้สารนิเทศ

โดยบางสถาบันกำหนดให้เป็นวิชาบังคับ และ บางสถาบันกำหนดให้เป็นวิชาเลือก (ชุตติมา สัจจามันท์ 2550: 33) ซึ่งนอกจากจะมีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศจากการสอนเป็นรายวิชาแล้ว ยังมีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้ผู้ใช้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วย เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การใช้เว็บไซต์ การใช้เว็บช่วยสอน สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บบล็อกของห้องสมุดเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เป็นต้น โดยเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดดำเนินงาน (Erazo, Edward 2003)

ในการจัดการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาแม้มีการนำมาตรฐานการรู้สารสนเทศมากำหนดใช้ เช่น Association of College and Research Libraries (ACRL) ซึ่งเรียกว่า มาตรฐานสมรรถนะในการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) โดยกำหนดว่าบุคคลผู้รู้สารสนเทศต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 5 ด้าน (Association of Collage and Research Libraries 2000) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ สามารถระบุความต้องการ ประเภทของสารสนเทศ รูปแบบของแหล่งสารสนเทศ พิจารณาคูณค่าและค่าเปรียบเทียบของการได้รับสารสนเทศ รวมถึงการทบทวนและขยายขอบเขตของสารสนเทศที่กว้างขึ้น

มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีวิธีการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือค้นคืนสารสนเทศที่เหมาะสม เพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการใช้ได้ การสร้างและการกำหนดกลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศและดำเนินกลยุทธ์ตามที่ออกแบบไว้ได้ สามารถค้นคืนสารสนเทศออนไลน์ จากแหล่งบุคคล และบันทึก จัดการสารสนเทศแหล่งสารสนเทศได้

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศและผสมผสานสารสนเทศที่เลือกสรรแล้วเข้ากับความรู้เดิมได้ สามารถสรุปความคิด

หลักที่ดึงมาจากสารนิเทศที่รวบรวมไว้ได้ การสังเคราะห์แนวความคิดหลักเพื่อให้ได้แนวความคิดใหม่ เข้าใจความหมายของสารนิเทศ ตลอดจนอธิบายกับบุคคลอื่นได้

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถใช้สารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ มีการประยุกต์ใช้สารนิเทศเดิมและใหม่ เพื่อการวางแผนและการสร้างผลงาน สามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการในการพัฒนาผลงานได้ และสื่อสารหรือนำไปใช้กับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถเข้าใจประเด็นทางด้านเศรษฐศาสตร์ กฎหมายและสังคมที่เกี่ยวกับการใช้สารนิเทศ รวมทั้งการเข้าถึงสารนิเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย อธิบายประเด็นทางด้านจริยธรรม กฎหมาย และเศรษฐศาสตร์ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบายของสถาบันและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง การใช้ทรัพยากรสารนิเทศและการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศที่ใช้ในการผลิตหรือปฏิบัติงานได้

ในการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการรู้สารนิเทศมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การศึกษาของสุจิตรา ธงงาม (2547) ที่ศึกษา สภาพการส่งเสริมการรู้สารนิเทศให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ดผลวิจัย พบว่าปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศคือ การขาดงบประมาณ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม สถานที่คับแคบ และขาดสื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ

ส่วนงานวิจัยของ คณางค์ เชษฐบุต (2550) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาต้องการให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ เนื่องจากนักศึกษายังขาดทักษะการรู้สารนิเทศ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศ ได้แก่งานของ Cox and VanderPol (2005) ที่ศึกษาถึงกลยุทธ์ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศในการสอนการใช้ห้องสมุดใน

มหาวิทยาลัย Nevada , Las Vegas พบว่า การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยในโปรแกรมการรัฐสภานิติเทคนั้นมีความสำคัญอย่างมาก แต่มีปัญหาในเรื่องเวลาในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศและการเผยแพร่มีน้อย บรรณารักษ์จะต้องค้นหาหลักสูตรและโอกาสในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศรวมถึงการตระหนักถึงความต้องการของคณาจารย์ ควรติดตามกระแสทางด้านการศึกษาในเรื่องของเนื้อหาวิชาที่อยู่ในความสนใจของคณาจารย์และนักศึกษา เพราะบรรณารักษ์จะต้องหาโอกาสในการส่งเสริมและสนับสนุนการรัฐสภานิติเทศให้กับคณาจารย์และนักศึกษา

ในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศของห้องสมุดอาจใช้สื่อต่าง ๆ ปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการสอนโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ผู้ใช้ค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การใช้เว็บช่วยสอน (Web-based Instruction) ซีดีรอม ช่วยสอน เว็บบล็อกของห้องสมุด ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้ RSS Feed (Really Simply Syndication) เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ วิดีโอสตรีมมิ่ง วิกี เป็นต้น

จากความสำคัญของการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ตลอดจนในประเทศไทยมีเพียงงานวิจัยที่เป็นศึกษาเฉพาะกรณี และยังไม่มีผู้ศึกษาการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรัฐสภานิติเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม รวมทั้ง ปัญหาในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. การส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรัฐสภานิติเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม
2. ปัญหาในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

สมมุติฐาน

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้มาตรฐานเรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ ใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด และใช้สื่อสิ่งพิมพ์
2. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับ มาก คือ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม
 - 1.1 การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ
 - 1.2 การเข้าถึงสารสนเทศ
 - 1.3 การประเมินสารสนเทศ
 - 1.4 การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.5 การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
 - 2.1 หน่วยงานเดียว
 - 2.2 หลายหน่วยงาน
3. วิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
 - 3.1 แบบเป็นทางการ
 - 3.1.1 การสอนการใช้ห้องสมุด
 - 3.1.2 การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด
 - 3.1.3 การฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 3.1.4 การบรรยาย
 - 3.1.5 การสัมมนา

3.2 แบบไม่เป็นทางการ

3.2.1 การจัดนิทรรศการ

3.2.2 การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

3.2.4 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ

4.1 สื่อสิ่งพิมพ์

4.1.1 แผ่นพับ

4.1.2 คู่มือการใช้ห้องสมุด

4.1.3 จุลสาร

4.1.4 ไปสเตอร์

4.2 สื่อโสตทัศน์

4.2.1 วีซีดี/ดีวีดี

4.2.2 สไลด์

4.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

4.3.1 ซีดีรอม ช่วยสอน

4.3.2 เว็บช่วยสอน (Web-based Instruction)

4.3.3 เว็บบล็อกของห้องสมุด (Blog)

4.3.4 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

4.3.5 บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS)

4.3.6 อาร์เอสเอส ฟีด (Really Simple Syndication: RSS Feed)

4.3.7 วิดีโอสตรีมมิ่ง (Streaming Video)

4.3.8 เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Networking Sites)

4.3.9 เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ (Video Sharing Sites)

4.3.10 วิกี (Wiki)

5. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

- 5.1 ปัญหาด้านงบประมาณ
- 5.2 ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
- 5.3 ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- 5.4 ปัญหาด้านการดำเนินงาน
- 5.5 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์
- 5.6 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา
- 5.7 ปัญหาด้านบุคลากร

ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะห้องสมุดที่มีสถานะเป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน จำนวน 115 แห่ง โดยแบ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 28 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 38 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการห้องสมุด/ หัวหน้าห้องสมุด หรือ บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 115 แห่ง แห่งละ 1 คน รวม 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม รวมถึงปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของคำถามประกอบด้วย คำถามปลายเปิดแบบเลือกได้คำตอบเดียวและหลาย

คำตอบ คำถามชนิดมาตราประมาณค่า (Likert Scale) และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดซึ่งเป็นคำถามชนิดมาตราประมาณค่าแบ่งระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ประสบปัญหาในระดับมาก
3	หมายถึง	ประสบปัญหาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ประสบปัญหาในระดับน้อย
1	หมายถึง	ประสบปัญหาในระดับน้อยที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร เว็บไซต์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศและปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
3. ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยนำไปทดสอบกับห้องสมุดคณะภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 2 แห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 2 แห่ง และมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 2 แห่ง รวมจำนวน 6 แห่ง

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
5. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ไปยังห้องสมุด

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ครอบคลุมจำนวน 115 แห่ง แห่งละ 1 คน จำนวน 115 คน

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS-Statistical Package for the Social Science for Windows) โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.)

7. นำเสนอการผลวิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผลการวิจัย รายงานผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

ในบทนี้จะกล่าวถึง ความหมายและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ มาตรฐานการรู้สารสนเทศ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ วิธีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

1. ความหมายของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศพัฒนาจากการสอนการใช้ห้องสมุด (Library Instruction) โดยการสอนการใช้ห้องสมุดมีลักษณะที่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับห้องสมุดแก่ผู้ใช้บริการ เช่น การบริการต่าง ๆ ภายในห้องสมุด ระบบการจัดหมวดหมู่ สถานที่ในการจัดเก็บในแต่ละประเภทของทรัพยากร รวมถึงมารยาท และข้อบังคับของห้องสมุด ซึ่งต่อมาได้มีการ ปรับเปลี่ยน และเพิ่มเติมเนื้อหา เพื่อตอบสนองต่อสังคมในปัจจุบันที่มีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศที่เพิ่มมากขึ้น โดยบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้เปิดสอนเป็นวิชาเฉพาะ

การรู้สารสนเทศ เป็นคำที่เริ่มใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ 1974 (จุมพจน์ วนิชกุล 2550 : 49) ในขณะนั้น สหรัฐอเมริกาได้เริ่มพัฒนาการรู้สารสนเทศอย่างจริงจัง โดย Zurkowski (1974: 6) ซึ่งเป็นผู้ใช้นี้เป็นคนแรก กล่าวถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรู้สารสนเทศว่า เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมการใช้แหล่งสารสนเทศในอาชีพของตนเอง โดยผู้ผ่านการอบรมจะได้เรียนรู้วิธีการและทักษะการใช้เครื่องมือสารสนเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง พร้อมกันนั้นเพื่อจะนำสารสนเทศที่ได้ไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

Doyle (1997) อธิบายการว่า การรู้สารสนเทศ เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจว่าสารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ ความตระหนักว่าตนเองมีความต้องการทางสารสนเทศ ความสามารถในการตั้งหรือกำหนดคำถามได้ตรงประเด็น ความสามารถในการกำหนดแหล่งที่คาดว่าจะมีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้กลยุทธ์ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สืบค้นด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความสามารถประเมินคุณค่าสารสนเทศ ความสามารถในการประยุกต์ใช้สารสนเทศ ความสามารถในการบูรณาการสารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และความสามารถในการใช้และวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อนำไปสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์หรือใช้เพื่อการตัดสินใจ

การรู้สารสนเทศเป็นกลุ่มของทักษะที่เป็นความสามารถเฉพาะที่จะวิเคราะห์ได้ว่าเมื่อใดที่บุคคลผู้นั้นจะมีความต้องการสารสนเทศ มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง ประเมินและใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงความสำคัญของยุคสมัยที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายมากขึ้น การรู้สารสนเทศจะส่งผลให้บุคคลเกิดความสามารถ เกิดทักษะและเกิดเป็นผู้รู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศยังต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะในการเขียน นอกจากนี้การรู้สารสนเทศยังเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติ (Association of College and Research Libraries (ACRL) 2000; Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) 2001; สมาน ลอยฟ้า 2544)

องค์ประกอบการรู้สารสนเทศ มี 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการตระหนักว่าเมื่อใดจึงจะต้องการสารสนเทศ 2) ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ 3) ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ 4) ความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศ และ 5) ความสามารถในการใช้และการสื่อสารสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ 2545)

กล่าวโดยสรุป การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจตนเองถึง ความต้องการสารสนเทศ ทักษะในการค้นหาสารสนเทศ การประเมิน การใช้สารสนเทศ และการใช้ สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย

2. ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบการสื่อสาร ที่เกิดขึ้นในสังคม เศรษฐกิจ (Economy-based Society) นั้น ส่งผลให้มีการผลิตและการใช้สารสนเทศใน ปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคคลจะต้องมีการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดย ในแต่ละบุคคลจะต้องมีการแสวงหาความรู้ รู้จักการใช้สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ มีคุณลักษณะในประมวลสารสนเทศ และจำเป็นจะต้องมีสมรรถนะในการใช้ สารสนเทศ ที่เลือกมาได้นั้นอย่างถูกต้อง ทักษะเหล่านี้ คือ ทักษะการรู้สารสนเทศมีความสำคัญทั้ง ต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต ในด้านการศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญขั้น พื้นฐานของกระบวนการศึกษาทุกระดับ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาทางไกล การรู้สารสนเทศเป็นข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับ การเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมตามระบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม การสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจำเป็น สำหรับความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจในอนาคต การเรียนรู้ตลอดชีวิต การแก้ไขปัญหาในระดับ โลก และการปกครองตนเอง (Australian Libraries and Information Association 2000)

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ เป็นกรอบความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของการรู้ สารสนเทศของบุคคล กรอบความคิดดังกล่าวทำให้กิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุดมี ทิศทางที่ชัดเจน ห้องสมุดและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศจัดทำมาตรฐานหรือกรอบแนวคิด เรื่องการรู้สารสนเทศไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้รู้ สารสนเทศในทุกระดับการศึกษา โดยมีการปรับเป้าหมาย และผลลัพธ์ให้เหมาะสมกับระดับของ ผู้เรียน บางประเทศมีการจัดทำมาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับชาติไว้เป็นมาตรฐานกลางและ สถาบันหรือหน่วยย่อยในระดับย่อยลงไป เช่น มหาวิทยาลัย หรือโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งได้จัดทำ

มาตรฐานหรือกรอบแนวคิดที่ย่อยมาจากมาตรฐานระดับชาติ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและใช้เป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสถาบันนั้น (สีปาน ทรัพย์ทอง 2548: 65, 67) โดยมาตรฐานการรู้สารสนเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรูปแบบของการสอน และการประเมินการรู้สารสนเทศทั้งในระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษา แต่ในงานวิจัยในครั้งนี้ จะนำเสนอเฉพาะมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ใช้ในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ 1) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL) 2) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association - ALA) 3) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมนักวิชาชีพมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (Council of Australia University Librarians - CAUL) และ 4) 7 เสาหลักของการรู้สารสนเทศ ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร (Society of College, National and University Libraries - SCONUL) ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL)

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยของสหรัฐอเมริกา เป็นมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา โดยมาตรฐาน ACRL ถูกนำไปปรับใช้กับมาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับชาติในประเทศอื่น ๆ เช่น ยุโรป ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ เป็นต้น มาตรฐาน ACRL ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (Association of College and Research Libraries (ACRL) 2000) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ มีดัชนีชี้วัดดังนี้

1.1 นักศึกษาสามารถระบุและแสดงความต้องการสารสนเทศที่ต้องการสารสนเทศของตนได้ชัดเจน การปรึกษากับอาจารย์และมีส่วนร่วมอภิปรายในหัวข้อที่จะศึกษาหรือสารสนเทศอื่น ๆ การพัฒนาหัวข้อที่จะศึกษา การสำรวจแหล่งสารสนเทศทั่ว ๆ ไป การกำหนด หรือแก้ไข

ขอบเขตที่ศึกษาให้กว้างขึ้น รวมไปถึงการระบุแนวคิดหลัก กำหนดศัพท์ที่สอดคล้องกับสารนิเทศที่ ต้องการ และสามารถที่จะเชื่อมโยง/บูรณาการสารนิเทศใหม่ กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้

1.2 นักศึกษาสามารถระบุประเภทและรูปแบบของแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ที่คาดว่า มีสารนิเทศที่ต้องการได้ ทราบถึงสารนิเทศที่ได้รับการผลิต และการเผยแพร่อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความเข้าใจว่าความรู้มีการจัดระบบที่แตกต่างกันตามแต่ละสาขา สามารถแยกแยะ คุณค่า และความแตกต่างของสารนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสามารถแยกสื่อ ตามวัตถุประสงค์ของการผลิต สามารถอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิได้

1.3 นักศึกษาสามารถพิจารณาถึงคุณค่าและความได้เปรียบในการหาสารนิเทศ กับประโยชน์ที่จะได้รับ จากการกำหนดแหล่งสารนิเทศที่จะตัดสินใจค้นคว้า พิจารณาถึงภาษาของ สารนิเทศ และระยะเวลาที่เผยแพร่

1.4 นักศึกษาสามารถประเมินขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการใช้ได้ โดยการ ทบทวนหรือสรุปคำถามที่ต้องการให้ชัดเจน ระบุหัวข้อที่ศึกษาอย่างชัดเจน โดยปรับปรุงหรือแก้ไข โดยขึ้นอยู่กับจำนวนสารนิเทศที่พบ และกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกทรัพยากรสารนิเทศ

มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

2.1 นักศึกษาสามารถเลือกวิธีการศึกษา หรือเลือกระบบการค้นคืนสารนิเทศที่ เหมาะสมและดีที่สุด เพื่อเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการใช้ได้ โดยสามารถเลือกวิธีการศึกษา ที่ เหมาะสมที่สุด เพื่อเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการ ศึกษาประโยชน์และการประยุกต์จากวิธีการศึกษา หลาย ๆ วิธี รวมถึงศึกษาขอบเขต เนื้อหาและการจัดระบบค้นคืนสารนิเทศ และเลือกวิธีการที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด เพื่อเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการ

2.2 นักศึกษาสามารถกำหนดกลยุทธ์การค้นหาสารนิเทศและดำเนินการตามกล ยุทธ์ที่ออกแบบไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางแผนการค้นคว้าที่เหมาะสมกับวิธีที่ศึกษา

กำหนดคำสำคัญ เลือกศัพท์ควบคุมที่เฉพาะเจาะจง กำหนดกลยุทธ์ในการค้นคืน และใช้คำสั่งที่เหมาะสมกับระบบการค้นคืน รวมทั้งใช้เครื่องมือช่วยค้นที่หลากหลาย

2.3 นักศึกษาสามารถค้นหาสารนิเทศทางออนไลน์/หรือสารนิเทศที่เป็นผลงานของบุคคลนั้น ๆ ทางออนไลน์ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้ หรือสามารถค้นหาจากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจากแหล่งออนไลน์ เช่น สิ่งพิมพ์ หรือรูปแบบอื่น ๆ เช่น วิดีทัศน์ วัสดุย่อยส่วน ใช้แผนการจัดหมวดหมู่เพื่อค้นหาสารนิเทศ เช่น เลขเรียกหนังสือ การใช้บริการออนไลน์หรือบริการภายในห้องสมุด และให้วิธีการสำรวจ จดหมาย สัมภาษณ์ หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นหาสารนิเทศ

2.4 นักศึกษาสามารถถ่วงรอกกลยุทธ์ในการสืบค้นให้เหมาะสมตามความจำเป็นได้ โดยการประเมินคุณภาพ ปริมาณและความเกี่ยวข้องของสารนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกระบบการค้นคืน สามารถบอกข้อบกพร่องในการสืบค้น และการทำซ้ำ โดยการปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นได้

2.5 นักศึกษาสามารถตัดทอน บันทึก และจัดการสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศได้ โดยการคัดเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สุด การจัดระบบสารนิเทศที่รวบรวมได้ การแยกแยะความแตกต่างของสารนิเทศแต่ละประเภท บันทึกสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการ และใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อจัดการกับสารนิเทศที่คัดเลือกมาได้

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งผลิตสารนิเทศได้อย่างวิจารณ์ญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารนิเทศที่คัดเลือกแล้วเข้ากับระบบฐานความรู้และค่านิยมของตนเองได้

3.1 นักศึกษาสามารถสรุปแนวคิดสำคัญจากสารสนเทศที่รวบรวมได้ โดยอ่านข้อความ ประเด็นที่สำคัญ คัดเลือก และอธิบายแนวคิดด้วยถ้อยคำของตนเองได้ และนำไปอ้างอิงได้อย่างเหมาะสม

3.2 นักศึกษาสามารถอธิบายและประยุกต์เกณฑ์ขั้นต้นในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารนิเทศได้ โดยตรวจสอบและเปรียบเทียบสารนิเทศที่ได้จากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อมา

ประเมินความน่าเชื่อถือของสารนิเทศ โดยวิเคราะห์โครงสร้าง และเหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อพิสูจน์หรือวิธีการศึกษา รวมทั้งรู้ขีดถึงการละเมิด การปลอมแปลงสารนิเทศ

3.3 นักศึกษาสามารถสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ โดยทราบถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างความคิดรวบยอดที่นำมารวมกัน การสังเคราะห์และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าควรเพิ่มเติมสารนิเทศหรือไม่

3.4 นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมเพื่อให้ทราบถึงคุณค่าที่เพิ่มขึ้น สิ่งที่ขัดแย้งกันและลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ของสารนิเทศได้ นั่นคือ สารนิเทศที่ได้นั้นได้เพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่หรือไม่ หรือสารนิเทศที่ได้นั้นขัดแย้งกับความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือไม่ โดยการกำหนดความพอใจสารนิเทศที่ได้ว่าเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ การใช้เหตุผลในการคัดเลือกเกณฑ์ การสรุปสารนิเทศที่รวบรวมมาได้อย่างคร่าว ๆ ทดสอบด้วยเทคนิค หรือวิธีการที่เหมาะสมกับสาขานั้น ๆ การบูรณาการสารนิเทศที่ได้กับความรู้ใหม่ หรือสารนิเทศที่มีอยู่เดิม และคัดเลือกสารนิเทศที่รวบรวมมาได้ให้ตรงกับหัวข้อที่ศึกษา

3.5 นักศึกษาสามารถพิจารณาว่าความรู้ใหม่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือไม่ โดยศึกษาความแตกต่างของสารนิเทศที่พบในแหล่งอื่น ๆ และเห็นด้วยกับทัศนคติใด และไม่เห็นด้วยกับทัศนคติใด

3.6 นักศึกษาเข้าใจและแปลความสารนิเทศอย่างมีเหตุผล โดยการสนทนากับบุคคลอื่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และ/หรือผู้ปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมกับการอภิปราย อื่น ๆ ทั้งในห้องเรียน กระดานข่าว การขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ และพิจารณาได้ว่าคำถามที่ตั้งไว้ในช่วงแรกควรได้รับการปรับปรุงหรือไม่อย่างไร

3.7 นักศึกษาสามารถพิจารณาว่าคำถามที่ตั้งไว้ในช่วงแรกควรได้รับการปรับปรุงหรือไม่อย่างไร มีความพึงพอใจกับสารนิเทศที่ได้รับหรือไม่ พิจารณากลยุทธ์การค้นหา และเพิ่มเติมแนวคิดอื่นๆ ตามความจำเป็น

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาในฐานะบุคคลและสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

4.1 นักศึกษาสามารถประยุกต์สารสนเทศใหม่และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อการวางแผนและสร้างผลงานหรือการกระทำที่กำหนดไว้ได้ การจัดการกับเนื้อหาที่ให้สนับสนุนจุดประสงค์และรูปแบบของงานที่ต้องการ แสดงความรู้และทักษะต่าง ๆ การบูรณาการสารสนเทศใหม่กับสารสนเทศเดิม และจัดการข้อความ ภาพ ข้อมูล ให้อยู่ในรูปแบบใหม่

4.2 นักศึกษาสามารถทบทวนกระบวนการที่พัฒนาเพื่อผลิตผลงานที่ต้องการได้ คงไว้ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ การทบทวนความรู้ วิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวในการสืบค้น

4.3 นักศึกษาสามารถสื่อความรู้ ความคิดไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้รับสาร ให้เทคโนโลยีในการผลิตงาน โดยคำนึงหลักการการออกแบบ และการสื่อสารเข้าไว้ด้วยกัน และสื่อสารอย่างชัดเจนสู่กลุ่มผู้รับสาร

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษามีความเข้าใจในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศรวมทั้งผลที่เกิดจากการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทั้งทางจริยธรรมและกฎหมาย

5.1 นักศึกษาเข้าใจประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศได้ โดยอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยทั้งในระบบที่เป็นสิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ การเข้าถึงสารสนเทศฉบับเต็ม การตรวจสอบและเสรีภาพในการพูด และเรื่องของลิขสิทธิ์ทางปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญา การใช้งานโดยธรรม

5.2 นักศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ นโยบาย และมารยาทที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้ โดยยอมรับในข้อปฏิบัติ มารยาทในการใช้เครือข่าย (Netiquette) ใช้รหัสที่ได้รับอนุญาต และเข้าใจว่าการลอกเลียนผลงานเป็นเช่นไร

5.3 นักศึกษาอ้างอิงแหล่งสารนิเทศที่นำมาใช้ในการผลิตหรือปฏิบัติงาน เลือกรูปแบบการอ้างอิงสารนิเทศได้เหมาะสม และใช้การอ้างอิงอย่างถูกต้อง คงเส้นคงวา

2. มาตรฐานการรู้สารนิเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักศึกษาของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (Information Literacy Standards for Student Learning American Library Association-ALA)

มาตรฐานการรู้สารนิเทศสำหรับสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารนิเทศไว้ 9 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้ (American Library Association (ALA) 1998)

1. หมวดการรู้สารนิเทศ

มาตรฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารนิเทศ จะต้องมีความสามารถเข้าถึงสารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารนิเทศ จะต้องมีความเชี่ยวชาญและมีวิจรณ์ญาณในการประเมินสารนิเทศ

มาตรฐานข้อที่ 3 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารนิเทศ จะต้องใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

2. หมวดการเรียนรู้อย่างอิสระ

มาตรฐานข้อที่ 4 นักศึกษาที่เป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระในการรู้สารนิเทศและติดตามสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของตนเอง

มาตรฐานข้อที่ 5 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระในการรู้สารนิเทศ ด้วยการนำวรรณกรรมและสารนิเทศไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ด้านอื่น ๆ ด้วย

มาตรฐานข้อที่ 6 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระในการรู้สารนิเทศ และไขว่คว้าเพื่อให้เกิดความสามารถในการค้นคืนสารนิเทศและสร้างความรู้

3. หมวดการตอบสนองต่อสังคม

มาตรฐานข้อที่ 7 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นสนับสนุน เพื่อชุมชนการเรียนรู้ และสังคมการเรียนรู้สารนิเทศ จะต้องยอมรับถึงความสำคัญของสารนิเทศที่มีต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย

มาตรฐานข้อที่ 8 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้เกื้อกูลต่อสังคมอย่างแท้จริง เพื่อชุมชนการเรียนรู้ และสังคมการเรียนรู้สารนิเทศ จะต้องฝึกปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่มีมารยาท และจรรยาบรรณที่เกี่ยวกับสารนิเทศและเทคโนโลยีสารนิเทศ

มาตรฐานข้อที่ 9 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้เกื้อกูลต่อสังคมอย่างแท้จริง เพื่อชุมชนการเรียนรู้ และสังคมการเรียนรู้สารนิเทศ จะต้องมีส่วนร่วมกับกลุ่มที่มีการติดตาม และสร้างสารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตรฐานการรู้สารนิเทศ สมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (Council of Australia University Librarians-CAUL)

มาตรฐานการรู้สารนิเทศสำหรับสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารนิเทศไว้ 6 มาตรฐาน สำหรับผู้รู้สารนิเทศ (Council of Australian University Librarians (CAUL) 2004) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้รู้สารนิเทศรู้ถึงความต้องการสารนิเทศ และกำหนดขอบเขตความต้องการสารนิเทศได้

1.1. ผู้รู้สารนิเทศสามารถระบุและแสดงความต้องการสารนิเทศของตนได้ชัดเจน

- การสำรวจสารนิเทศเบื้องต้นเพื่อขยายขอบเขตของหัวข้อที่สืบค้น
- การระบุแนวคิดและขอบเขตที่จะกำหนดข้อความคำถาม ระบุถึงสารนิเทศที่ต้องการจัดเก็บ

- อาจสนทนาร่วมกับผู้อื่นในการระบุหัวข้อในการค้นคว้าหรือความต้องการสารสนเทศของคนในกลุ่ม

1.2. ผู้รู้สารสนเทศเข้าใจจุดมุ่งหมาย ขอบเขต และความเหมาะสมของแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย

- เข้าใจวงจรการผลิต การรวบรวม การเผยแพร่สารสนเทศที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

- รู้ถึงการจัดหมวดหมู่ของความรู้ซึ่งแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาซึ่งส่งผลต่อวงจรการผลิตการรวบรวมสารสนเทศ และการเข้าถึงแต่ละสาขาวิชา

- แยกแยะคุณค่าความแตกต่างของแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บุคคล มัลติมีเดีย ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ชุดข้อมูล ไลบรารี ทัศนวัสดุ หนังสือ

- สามารถแยกแยะสื่อตามวัตถุประสงค์การผลิตสำหรับกลุ่มผู้ใช้ที่แตกต่างกันได้ เช่น สารสนเทศทั่วไป กับสารนิเทศวิชาการ สารนิเทศที่เป็นปัจจุบัน สารนิเทศที่เป็นอดีต

- อธิบายความแตกต่างระหว่างแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิ และทุติยภูมิ โดยตระหนักว่าแหล่งสารสนเทศนั้นมีคุณค่าและลักษณะการยังแตกต่างกันตามสาขาวิชา

1.3. สามารถประเมินซ้ำ ถึงธรรมชาติ และขอบเขตของความต้องการสารสนเทศ

- กำหนดสารสนเทศที่ต้องการใช้และตัดสินใจใช้ กระบวนการค้นหาสารสนเทศอย่างกว้างขวาง เช่น การใช้แหล่งทรัพยากรจากที่อื่น ๆ นอกเหนือจากแหล่งที่เคยใช้ อันได้แก่ รูปภาพ วีดีโอ เอกสาร หรือแผ่นเสียง บริการรับส่งเอกสาร

- พิจารณาถึงความยืดหยุ่นของการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการ และความเข้าใจบริบทของเรื่อง

- 1.4. ใช้แหล่งสารนิเทศจากหลากหลายแหล่งเพื่อประกอบการตัดสินใจ
- เข้าใจถึงความแตกต่างของแหล่งสารนิเทศที่จะนำเสนอทัศนคติที่แตกต่างกัน
 - ใช้แนวทางของแหล่งสารนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นที่จะศึกษา
 - ให้สารนิเทศเพื่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

มาตรฐานที่ 2 ผู้รู้สารนิเทศสามารถค้นหาสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.1 คัดเลือกวิธีการหรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับการค้นคืนสารนิเทศ

- ระบุ และเลือกใช้วิธีการค้นคืนที่เหมาะสม เช่น การปฏิบัติการทางแลป การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การจำลอง หรือ การออกภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งสารนิเทศ
- ตรวจสอบถึงคุณค่าและความได้เปรียบของการใช้วิธีการที่หลากหลายในการสืบค้นสารนิเทศ
- ตรวจสอบถึงขอบเขต เนื้อหา และ เครื่องในการจัดการการเข้าถึงสารนิเทศ
- ขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเพื่อช่วยในการระบุเครื่องมือในการเข้าถึงสารนิเทศ

2.2 การผนวกและ กลยุทธ์การสืบค้นที่สัมฤทธิ์ผล

- พัฒนาแผนการสืบค้นที่เหมาะสมเพื่อเป็นวิธีในการสืบค้น
- ระบุคำค้น คำพ้องความหมาย และขอบเขตที่ใกล้เคียงกัน ของความต้องการสารนิเทศ
- คัดเลือกศัพท์ควบคุม หรือ จัดระบบเนื้อหาที่ชัดเจนของสาขาวิชา หรือ เครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึง

- สร้างและ รวบรวมกลยุทธ์ที่จะใช้ในการให้คำสั่ง
- รวบรวมกลยุทธ์การใช้วิธีการสืบค้น วิธีวิทยา ที่จะใช้รวบรวมเนื้อหา

2.3 ได้รับสารนิเทศที่ได้จากวิธีที่ได้เตรียมไว้

- ใช้เครื่องมือการเข้าถึงสารนิเทศที่หลากหลาย เพื่อค้นคืนสารนิเทศในรูปแบบที่หลากหลาย
- ใช้บริการจากแหล่งสารนิเทศที่เตรียมไว้ เพื่อค้นคืนสารนิเทศที่ต้องการ เช่น บริการนำส่งเอกสาร
- ใช้วิธีการสำรวจ จ สังเกตหมาย สัมภาษณ์ และ รูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นคืนสารนิเทศปฐมภูมิ

2.4 ตรวจสอบความทันสมัยของแหล่งสารนิเทศ เทคโนโลยีสารนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึง และ วิธีในการสืบค้น

- ตระหนักรู้อยู่เสมอว่า สารนิเทศและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
- ใช้บริการการเตือน หรือ บริการข่าวสารทันสมัย
- สมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มอภิปราย ต่าง ๆ
- สืบหาข้อมูลทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่เป็นประจำ

มาตรฐานที่ 3 ผู้รู้สารนิเทศสามารถประเมินสารนิเทศ และมีกระบวนการค้นหาสารนิเทศ

3.1 เข้าถึงสารนิเทศที่มีประโยชน์ และ มีความสัมพันธ์กับสารนิเทศที่ได้รับ

- เข้าถึงปริมาณ คุณภาพ และความสัมพันธ์ของผลการสืบค้นเพื่อกำหนดทางเลือกของเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึง หรือ เพื่อกำหนดวิธีการสืบค้นเพื่อให้เกิดประโยชน์
- ระบุถึงสิ่งที่ขาดหายไปของการค้นคืนสารนิเทศ และ กำหนด หากจะต้องมีการทบทวนกลยุทธ์อีกครั้ง

- สืบค้นซ้ำโดยทบทวนกลยุทธ์ของการสืบค้นอีกครั้ง หากจำเป็น

3.2 กำหนดและใช้เกณฑ์สำหรับการประเมินสารนิเทศ

- พิจารณา และ เปรียบเทียบสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ เพื่อนำมาประเมิน ถึง ความน่าเชื่อถือ ความมีเหตุผล ความแม่นยำ สิทธิ ระยะเวลา และอคติ
 - วิเคราะห์ถึงโครงสร้างและตรรกะที่จะนำมาสนับสนุนในการโต้แย้ง
 - ยอมรับ และ ผลของข้อคำถาม การปลอมแปลง หรือ การยกย้าย
 - ยอมรับในวัฒนธรรม รูปลักษณ์ หรือ บริบทอื่น ๆ ของสารนิเทศที่ถูกสร้างขึ้น และเข้าใจในบริบทที่มีผลกระทบต่อความหมายของสารนิเทศ
 - ยอมรับ และเข้าใจถึงอคติส่วนบุคคล และ บริบทของวัฒนธรรม

3.3 ไตร่ตรองกระบวนการในการค้นหาสารนิเทศ และ แก้ไขกลยุทธ์การสืบค้นหากจำเป็น

- สามารถตัดสินใจได้ว่าสารนิเทศที่ได้มาแล้วเพียงพอต่อความต้องการของตนเองหรือไม่ หรือ
 - ทบทวนกลยุทธ์การสืบค้น
 - ทบทวนการใช้เครื่องมือในการเข้าถึงสารนิเทศ และ ขยาย เพื่อค้นหาสารนิเทศที่ต้องการเพิ่มได้
 - ตระหนักได้ว่ากระบวนการสืบค้นสารนิเทศสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา

มาตรฐานที่ 4 ผู้รู้สารนิเทศสามารถจัดการสารนิเทศโดยการจัดเก็บ หรือ สร้างขึ้น

4.1 การจัดเก็บสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ

- จัดระบบเนื้อหาในรูปแบบที่จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และรูปแบบที่จะนำเสนอ

- แยกแยะระหว่างประเภทของแหล่งสารนิเทศที่อ้างถึง และเข้าใจใน ส่วนประกอบของการอ้างถึงที่ถูกต้อง

- จัดเก็บข้อมูลของแหล่งที่อ้างถึง เพื่อการค้นคืนและการอ้างอิงในอนาคต

4.2 การจัดการสารนิเทศ

- รวบรวมรายการอ้างอิงให้อยู่ในรูปแบบของบรรณานุกรม

- สร้างระบบการจัดการสารนิเทศที่หามาได้ เช่น Endnote

มาตรฐานที่ 5 ผู้รู้สารนิเทศสามารถใช้สารนิเทศที่ค้นหาได้เพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือ ความรู้ใหม่ได้

1.1 เปรียบเทียบและบูรณาการความเข้าใจใหม่กับความรู้ เพื่อที่จะกำหนดการ เพิ่มคุณค่า ความแตกต่าง หรือลักษณะของสารนิเทศในรูปแบบอื่น ๆ

- ตัดสินใจได้ว่ามีความพอใจสารนิเทศที่ได้ หรือต้องการสารนิเทศอื่น ๆ และใช้เหตุผลในการคัดเลือกเกณฑ์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ว่าสารนิเทศ? รวบรวมมาได้นั้น ชัดแย้งกับสารนิเทศอื่น ๆ หรือไม่

- เข้าใจได้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและข้อสรุปที่อยู่บนพื้นฐานของสารนิเทศที่รวบรวมได้

- คัดเลือกสารนิเทศที่จะสนับสนุนหลักฐานสำหรับหัวข้อ และสาระสำคัญ จากแนวความคิดเดิมที่ขยายจากสารนิเทศที่ค้นหาได้

- เข้าใจว่าสารนิเทศและความรู้ในสาขาต่างๆ นั้นอยู่ในโครงสร้างทางสังคมและเป็นหัวเรื่องที่เปลี่ยนแปลงไปตามผลของการอภิปรายและของการวิจัย

- ขยาย เชื่อมโยง ผลของแนวคิดให้กว้างขึ้นเพื่อสร้างสมมติฐานใหม่

1.2 สื่อสารความรู้ และเข้าใจความรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

- คัดเลือกรูปแบบของการสื่อสาร เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับผู้ฟัง
- ใช้ขอบเขตของโปรแกรมเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างผลงาน
- ผลิตผลงานโดยคำนึงถึงการออกแบบและการสื่อสารสารสนเทศที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม
- สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับผู้รับที่เป็นเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 6 ผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจ และยอมรับถึง วัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และบริบทของสังคมที่อยู่ใน แวดล้อมของการใช้สารสนเทศ

6.1 ยอมรับใน วัฒนธรรม จริยธรรม และ ประเด็นทางด้านสังคมเศรษฐกิจ ที่ เข้าถึง และการใช้สารสนเทศ

- ระบุและสามารถอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลและความปลอดภัยในการใช้สิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์
- ระบุและเข้าใจในประเด็นของการตรวจสอบ และ เสรีภาพในการพูด
- เข้าใจและเคารพความเชื่อดั้งเดิม และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ

6.2 ยอมรับว่าสารสนเทศจะมีคุณภาพ นั้นเป็นเพราะคุณค่า และ ความน่าเชื่อถือ

- ระบุความแตกต่างของค่านิยมที่หมุนเวียนเป็นสารสนเทศใหม่ หรือสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมของบุคคลและความเชื่อต่าง ๆ
- ใช้เหตุผลที่จะยอมรับหรือปฏิเสธแนวคิดที่พบได้
- รักษาหรือเชื่อมต่อกับค่านิยมโดยใช้ความรู้และประสบการณ์

6.3 ความสอดคล้อง กับการประชุม และ มารยาทในการเครือข่าย ในการเข้าถึง และการใช้สารนิเทศ

- มีความเข้าใจนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
- มีส่วนร่วมในการอภิปรายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ยอมรับและปฏิบัติ

อย่างเคร่งครัด เช่น มารยาทเครือข่าย (Netiquette)

6.4 เข้าใจการจัดหา จัดเก็บ และ เผยแพร่ข้อความ ข้อมูล รูปภาพ และเสียง อย่างถูกกฎหมาย

- เข้าใจในการแลกเปลี่ยนอย่างเท่าเทียม ในประเด็นของ การจัดหา และการเผยแพร่ทางด้านการศึกษาและเอกสารวิจัย

- ประเด็นในเรื่องสิทธิในการเข้าถึงสารนิเทศที่ผู้ใช้จะไม่สร้างความเสียหายให้กับแหล่งสารนิเทศ

- เข้าใจการจัดหา การจัดเก็บ และการเผยแพร่เอกสาร ข้อมูล รูปภาพ หรือเสียงอย่างถูกกฎหมายได้

- อธิบายและเข้าใจในทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และการใช้ลิขสิทธิ์ ของผู้อื่นโดยชอบ ได้

4. มาตรฐานการรู้สารนิเทศของ สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งสหราชอาณาจักร (Society of College, National and University Libraries-SCONUL)

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งสหราชอาณาจักร กำหนดมาตรฐานการรู้สารนิเทศของประเทศอังกฤษ 7 ประการ มีดังนี้ (SCONUL Working Group on Information Literacy 2011)

1. สามารถพิจารณาระบุความต้องการสารนิเทศของตนเอง

เข้าใจ

- ว่าความรู้และข้อมูลใหม่มีการผลิตสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา
- ว่าการเป็นผู้รู้สารนิเทศนั้นจะเกี่ยวข้องกับการสร้างนิสัยการเรียนรู้ที่จะ

ค้นหาสารนิเทศใหม่ตลอดเวลา

- ว่าความคิดและโอกาสถูกสร้างขึ้นจากการสืบหา/ ค้นหาสารนิเทศ
- ว่าในเรื่องปริมาณของสารนิเทศ / ข้อมูลที่มีการตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์

สามารถที่จะ

- ระบุงารขาดความรู้ในแต่ละสาขาวิชา
- ระบุงหวัข้อ และคำถามของการสืบค้น ซึ่งรวมถึงความสามารถในการนิยามหรือหวัข้อหรือคำถามนั้นด้วยการใช้ศัพท์ง่าย ๆ
- ตระหนักถึงความต้องการสารนิเทศเพื่อตอบสนองความต้องการสารนิเทศ
- แสดงว่ามีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- ใช้สารนิเทศที่ตนมีเพื่อสนับสนุนการสืบค้น
- ถือเป็นความรับผิดชอบส่วนตนในการสืบค้นสารนิเทศ
- บริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพในการสืบค้น

2. สามารถที่จะประเมินความรู้ปัจจุบันและระบุช่องว่างของสารนิเทศ

เข้าใจ

- ว่าสารนิเทศประเภทใดที่มีให้ใช้
- ว่าลักษณะของแหล่งสารนิเทศประเภทต่าง ๆ และผลกระทบที่อาจจะ

ได้รับจากรูปแบบ

- กระบวนการตีพิมพ์ในแง่ที่ว่าทำไมบุคคลซึ่งตีพิมพ์ผลงานและความ
ทันสมัยของสารสนเทศ

- ประเด็นเรื่องความสามารถในการเข้าถึง
- ว่ามีบริการที่ใดบ้างสามารถจะช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศ

สามารถที่จะ

- รู้ว่าอะไรที่ยังไม่รู้ เพื่อระบุช่องว่างของสารสนเทศ
- ระบุประเภทของสารสนเทศที่ดีที่สุดที่จะตอบสนองต่อความต้องการ
- ระบุเครื่องมือเพื่อช่วยในการสืบค้น
- ระบุรูปแบบที่ต่างกันของสารสนเทศที่อาจถูกผลิตและเผยแพร่
- แสดงความสามารถในการใช้เครื่องมือใหม่ต่าง ๆ ที่มีอยู่

3. สามารถที่จะวางกลยุทธ์ที่จะระบุแหล่งสารสนเทศ / ข้อมูล

เข้าใจ

- เทคนิคด้านต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการสืบค้นสารสนเทศได้
- ความแตกต่างของเครื่องมือในการสืบค้น
- ว่าทำไมความซับซ้อนของกลยุทธ์การสืบค้นสามารถสร้างความแตกต่างทั้งในความกว้างและความลุ่มลึกในข้อมูลสารสนเทศที่พบ
- ความต้องการในการหาวิธีการสืบค้น เช่น เครื่องมือช่วยค้นใหม่ใน
หัวข้อใหม่
- ความต้องการในการปรับคำสำคัญ และปรับกลยุทธ์การสืบค้นตาม
ทรัพยากรที่มีหรือผลลัพธ์ที่พบ
- คุณค่าของศัพท์ควบคุมและอนุกรมวิธานศัพท์ในการสืบค้น

สามารถที่จะ

- กำหนดขอบเขตคำค้นที่ชัดเจนและใช้ภาษาที่เหมาะสม

- นิยามกลยุทธ์ของการสืบค้นโดยใช้คำสำคัญและความคิดที่

เหมาะสม

- เลือกเครื่องมือการสืบค้นที่เหมาะสมที่สุด
- ระบุศัพท์ควบคุมและอนุกรมวิธานศัพท์เพื่อช่วยในการสืบค้นที่

เหมาะสม

- ระบุเทคนิคการสืบค้นที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการสืบค้น
 - ระบุเครื่องมือพิเศษที่เหมาะสมในการสืบค้นสำหรับความต้องการ
- สารนิเทศแต่ละรายการ

4. สามารถระบุแหล่งและเข้าถึงสารนิเทศ / ข้อมูล

เข้าใจ

- ว่าสารนิเทศ / ข้อมูล ทั้งในรูปแบบดิจิทัลและสิ่งพิมพ์มีการจัดระบบ
 - ว่าห้องสมุดให้การเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศอย่างไร
 - ว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเทคโนโลยีดิจิทัลได้
- จัดหาเครื่องมือเพื่อสร้างและแบ่งปันสารนิเทศร่วมกันได้อย่างไร
- หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลใหม่
 - ความแตกต่างของส่วนประกอบอ้างอิงและวิธีการอธิบายถึง

แหล่งสารนิเทศ

- การใช้สาระสังเขป
- ความจำเป็นในการติดตามสารนิเทศใหม่ ๆ
- ความแตกต่างระหว่างสารนิเทศที่ให้บริการแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่

เสียค่าใช้จ่าย

- ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในสภาวะแวดล้อมเสมือน
- ความสำคัญของการประเมินในเรื่องผลการสืบค้น

สามารถที่จะ

- ใช้เครื่องมือและแหล่งสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างรูปแบบการค้นคว้าที่เหมาะสมกับแหล่งสารสนเทศที่ต่างกัน
- เข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มของสารสนเทศทั้งฉบับพิมพ์และดิจิทัล
- ใช้เทคนิคที่เหมาะสมเพื่อการรวบรวมสารสนเทศใหม่
- ติดตามสารสนเทศใหม่อย่างต่อเนื่อง
- ร่วมมือกับชุมชนเพื่อการแบ่งปันสารสนเทศ
- ระบุว่าเมื่อใดที่ไม่สามารถสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้
- ใช้ตัวช่วยทั้งออนไลน์และสิ่งพิมพ์รวมถึงการติดต่อกับบุคคลหรือ

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับการช่วยเหลือ

5. สามารถที่จะเปรียบเทียบและประเมินสารสนเทศที่สืบค้นและเข้าถึงได้จากแหล่งต่าง ๆ

เข้าใจใน

- สารสนเทศและข้อมูลของแต่ละสาขาในบริบทของการเรียนรู้ / การวิจัย
- ประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพ ความถูกต้อง ความตรงตามความต้องการ อคติ ความมีชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและแหล่งข้อมูล
- ความสำคัญของความสอดคล้องในการรวบรวมสารสนเทศ
- วิธีการในการประเมินและเผยแพร่สารสนเทศ กระบวนการตีพิมพ์ และรูปแบบของการเผยแพร่ และการประเมินการวิจัย
- ความสำคัญของการอ้างอิงในบริบทของการเรียนรู้ / การวิจัย

สามารถที่จะ

- จำแนกความแตกต่างของแหล่งสารนิเทศ และสารนิเทศที่แต่ละแหล่ง
- เลือกสารนิเทศที่เหมาะสมกับหัวข้อการสืบค้นโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม
- ประเมินคุณภาพ ความถูกต้อง ความเกี่ยวข้อง และความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนิเทศที่ค้นพบ
- ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่รวบรวมได้
- อ่านอย่างมีวิจารณญาณ ระบุประเด็นสำคัญและข้อโต้แย้ง
- ประเมินผลการค้นพบของตนกับผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณ
- รู้ว่าเมื่อไรควรหยุด

6. สามารถที่จะจัดการสารนิเทศอย่างมืออาชีพและมีจรรยาบรรณเข้าใจ

- ความรับผิดชอบที่จะต้องมีความซื่อสัตย์ เทียบตรง ในการดูแล จัดการ และเผยแพร่สารนิเทศ
- ความจำเป็นในการประยุกต์วิธีการที่เหมาะสมในการจัดการสารนิเทศ
- บทบาทของการช่วยเหลือหรือร่วมมือกับผู้อื่นในการค้นหาและจัดการสารนิเทศ
- ความจำเป็นในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ความสำคัญในการแบ่งปันข้อมูลการวิจัยอย่างมีจรรยาบรรณ
- ความจำเป็นจะต้องช่วยและจัดเก็บข้อมูลการวิจัยอย่างมีจรรยาบรรณ
- บทบาทของนักวิชาชีพ เช่น ผู้จัดการข้อมูล บรรณารักษ์ ผู้ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการสารนิเทศ

สามารถที่จะ

- ใช้ซอฟต์แวร์บรรณานุกรม / จัดการข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดการ

สารนิเทศ

- อ้างอิงสารนิเทศโดยการใช้รูปแบบการอ้างอิงที่เหมาะสม
- สร้างรูปแบบรายการบรรณานุกรมที่เหมาะสม
- นำเสนอความตระหนักในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์และ

จรรยาบรรณ

- ระเบียบหรือมาตรฐานของการสร้างความถูกต้องสมบูรณ์ทางวิชาการ
- ใช้เทคนิคและซอฟต์แวร์เพื่อการบริหารจัดการสารนิเทศที่เหมาะสม

7. สามารถจะประยุกต์และนำเสนอความรู้ที่ได้รับ

เข้าใจ

- ความแตกต่างระหว่าง การสรุปความกับการสังเคราะห์
- ความแตกต่างของรูปแบบการเขียน และรูปแบบการนำเสนอที่

สามารถให้นำเสนอสารนิเทศในชุมชนที่แตกต่างกัน

- ข้อมูลสามารถนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ
- ความรับผิดชอบของแต่ละคนในการเก็บ แบ่งปันสารนิเทศและข้อมูล
- ความรับผิดชอบของตนในการเผยแพร่สารนิเทศและความรู้ -

ผลการวิจัยจะสามารถผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมิน และเผยแพร่ได้อย่างไร

- ว่าผลงานของตนจะได้รับการประเมินอย่างไร
- กระบวนการในการตีพิมพ์
- แนวคิดของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ของ

การอ้างอิงและ ผู้เขียนร่วม

- ว่าบุคคลมีส่วนในการสร้างสรรค์สารนิเทศผ่านช่องทางการจัดพิมพ์

แบบดั้งเดิมและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น บล็อก หรือ วิกี เป็นต้น

สามารถที่จะ

- ใช้สารนิเทศที่สืบค้นได้เพื่อจัดการกับคำถามที่เกิดขึ้น
- สรุปข้อมูลและรายงานด้วยการพูดหรือการเขียน
- รวบรวมข้อมูลใหม่ลงในบริบทของความรู้เดิมที่มีอยู่
- วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลอย่างเหมาะสม
- สังเคราะห์และประเมินสารนิเทศที่ซับซ้อนและใหม่จาก

แหล่งสารนิเทศต่าง ๆ

- สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้รูปแบบการเขียนที่เหมาะสมในรูปแบบที่หลากหลาย
- สื่อสารด้วยวาจาอย่างมีประสิทธิภาพ
- เลือกผลงานตีพิมพ์ที่เหมาะสมและช่องทางการเผยแพร่ที่เหมาะสม
- จัดการข้อมูลส่วนบุคคลว่าตนได้ปรากฏในชุมชนโดยใช้เครือข่ายส่วนบุคคล และเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น บล็อก หรือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เป็นต้น

จาก 4 มาตรฐานที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทั้งมาตรฐานทั้ง 4 มาตรฐาน ได้แก่

1) มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย 2) มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน 3) มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย และ 4) 7 เสาหลักของการรู้สารนิเทศ ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร ต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดความรู้และทักษะการรู้สารนิเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่า รายละเอียดของมาตรฐานมีความคล้ายคลึงในทุกด้าน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ของ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย คือ นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการได้ พบว่าสอดคล้องกับ มาตรฐานที่ 1 ของ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย คือ ผู้รู้สารนิเทศรู้ถึงความต้องการสารนิเทศ และกำหนดขอบเขตความต้องการ

สารนิเทศได้ และสอดคล้องกับ การรู้สารนิเทศประเภทที่ 1 ของ 7 เสาหลักของการรู้สารนิเทศ ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร คือสามารถพิจารณาระบุความต้องการสารนิเทศของตนเอง

มาตรฐานที่ 2 ของ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัย และวิจัย คือ นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่า สอดคล้องกับ มาตรฐานที่ 2 ของ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสภาบรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยออกสเตอร์เลีย คือ ผู้รู้สารนิเทศสามารถค้นหาสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และในมาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ในหมวดการรู้สารนิเทศ ในมาตรฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารนิเทศ จะต้องมีความสามารถเข้าถึงสารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 ของ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัย และวิจัย นักศึกษาสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งผลิตสารนิเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารนิเทศที่คัดเลือกแล้วเข้ากับระบบฐานความรู้ และค่านิยมของตนเอง ได้ พบว่า สอดคล้องกับ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ในหมวดการรู้สารนิเทศ ในมาตรฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารนิเทศ จะต้องมีความเชี่ยวชาญ และมีวิจารณญาณในการประเมินสารนิเทศ และของ มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออกสเตอร์เลีย ผู้รู้สารนิเทศสามารถประเมินสารนิเทศ และมีกระบวนการค้นหาสารนิเทศ และ 7 เสาหลักของการรู้สารนิเทศ ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร ในข้อ 5. สามารถที่จะเปรียบเทียบและประเมินสารนิเทศที่สืบค้นและเข้าถึงได้จากแหล่งต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยนักศึกษาในฐานะบุคคลและสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า สอดคล้องกับ มาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ในหมวดการเรียนรู้อย่างอิสระ ทั้ง 3 มาตรฐาน และของ มาตรฐานที่ 4 และ

มาตรฐานที่ 5 ของ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย ผู้รู้สารสนเทศสามารถจัดการสารสนเทศโดยการจัดเก็บ หรือ สร้างขึ้น และ ผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศที่ค้นหาได้เพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือความรู้ใหม่ได้ และ 7 เสาหลักของการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร ในข้อ 6. สามารถที่จะจัดการสารสนเทศอย่างมืออาชีพและมีจรรยาบรรณ

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย นักศึกษามีความเข้าใจในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศ รวมทั้งผลที่เกิดจากการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทั้งทางจริยธรรมและกฎหมาย พบว่า สอดคล้องกับมาตรฐาน การรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ในหมวดการตอบสนองต่อสังคม ทั้ง 3 มาตรฐาน และของ มาตรฐานที่ 6 ของ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย ผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจ และยอมรับถึงวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และบริบทของสังคมที่อยู่ในแวดล้อมของการใช้สารสนเทศ และสอดคล้องกับ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ในหมวดการตอบสนองต่อสังคม ทั้ง 3 มาตรฐาน และ 7 เสาหลักของการรู้สารสนเทศ ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งสหราชอาณาจักร ในข้อ 6. สามารถที่จะจัดการสารสนเทศอย่างมืออาชีพและมีจรรยาบรรณ

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศในปัจจุบันของห้องสมุดมีการพัฒนาจากการสอนการใช้ห้องสมุด สู่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และปริมาณข้อมูลที่มีอยู่มากมาย ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยการจัดกิจกรรมการสอนการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศออนไลน์ โดยการจัดกิจกรรมเช่น การประชุม การจัดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศลงในสื่อต่าง ๆ เช่น คู่มือการใช้ห้องสมุด เว็บไซต์แบ่งปันวีดิทัศน์ออนไลน์ การปฐมนิเทศออนไลน์ เป็นต้น (ระเบียบ แสงจันทร์ : สัมภาษณ์)

1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศตามมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 1 ในเรื่องการกำหนดขอบเขตสารสนเทศและความต้องการได้โดยห้องสมุดทำหน้าที่สอน และฝึกอบรม (Training) นักศึกษาให้มีความสามารถทราบถึงแหล่งสารสนเทศในสาขาวิชาของนักศึกษาเอง ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับแหล่งสารสนเทศในสาขาตนเองเพิ่มขึ้น ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บรรณารักษ์สามารถแนะนำแหล่งสารสนเทศให้กับนักศึกษาได้ อาจแบ่งเป็นกลุ่มของแหล่งสารสนเทศในสาขาที่นักศึกษากำลังศึกษา นอกจากนั้นบรรณารักษ์จะต้องแจ้งให้ผู้ใช้ทราบว่า ข้อมูลสารสนเทศที่ค้นหาได้ เป็นสารสนเทศที่ได้จากฐานข้อมูลที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถตัดสินใจว่าจะต้องการ ห้องสมุดอาจจัดการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดเพื่อให้ข้อมูลในเรื่องการสืบค้น การวิเคราะห์ความถูกต้องของสารสนเทศ เพื่อฝึกอบรมให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้เรื่องการประเมินการสารสนเทศออนไลน์ รวมถึงแหล่งสารสนเทศ เช่น ฐานข้อมูลภายนอก แหล่งสารสนเทศภายนอก เป็นต้น (Galvin 2005; Somi and Jagar 2005; Hoseth 2009)

มาตรฐานที่ 2 เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศ

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ ในเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืนสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศได้โดย การฝึกกลยุทธ์การสืบค้น บรรณารักษ์อาจให้คำแนะนำวิธีการในการสืบค้น การเผยแพร่วิธีการสืบค้นผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรมการสืบค้นการใช้วิธีการสืบค้นแบบตรรกะบูลีน สามารถส่งเสริมค้นคืนสารสนเทศด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งจากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ที่บรรณารักษ์จะเป็นแหล่งสารสนเทศบุคคลที่จะให้ข้อมูลกับผู้ใช้ ในการแนะนำแหล่งสารสนเทศ การสอนวิชาการค้นคืนในห้องสมุดที่จะสอนนักศึกษาในการเข้าถึง ค้นคืน จากอินเทอร์เน็ตได้เช่นกัน (Dadzie 2009; Somi and Jagar 2005: 261)

มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศ

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 3 โดยห้องสมุดสามารถเผยแพร่วีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศ การสืบค้นแบบตรรกะบูลีนบนเว็บไซต์ (Luo 2009: 35) นอกจากนี้ห้องสมุดยังอาจสอนการค้นคืนสารสนเทศ โดยให้นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่ม และสอนเรื่องการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศ การประเมินเนื้อหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต สารสนเทศในวารสารออนไลน์ และแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ (Dadzie 2009 : 170)

มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 4 เรื่องการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดกิจกรรมการอบรมใช้ห้องสมุด หรือจัดการสอนโปรแกรม Microsoft Word , Excel, Power Point และ Microsoft Access (Somi 2005 : 261) การสอนวิธีการติดป้ายคำ (Tagging) เพื่อกำหนดคำสำคัญ หรือ ศัพท์ควบคุม (Luo 2009 : 36)

มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 5 โดย เครื่องมือเว็บ 2.0 ที่ห้องสมุดมีสามารถนำมาสอนการในเรื่องลิขสิทธิ์ที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความสะดอกและเข้าใจถึงการใช้อินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง ในการแนะนำเรื่องลิขสิทธิ์นั้นสามารถนำมาสอนนักศึกษาผ่านเว็บ 2.0 ของห้องสมุด เช่น การสอนในหัวข้อ กฎที่อนุญาตในเว็บไซต์ (Web Authorized) การบรรยายเรื่องลิขสิทธิ์ การสอนวิธีการอ้างอิงโดยใช้เครื่องมือการจัดการทางบรรณานุกรม บนเว็บไซต์ เช่น Zotero Noodlebib หรือ citationmachine.net เป็นต้น (Luo 2009 : 36)

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายศึกษา ผู้ใช้ (User Study) ซึ่งมักจะอยู่ในฝ่ายบริการสารสนเทศของห้องสมุด โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ คือ

บรรณารักษ์วิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท และมีความสามารถในการสอนและสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของห้องสมุดได้ (Dadzie 2009 : 170)

ห้องสมุดที่มีหน่วยงานเดียวที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้ สารสนเทศ

ฝ่ายบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ที่สำคัญ ในการที่ปลูกฝังการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา ด้วยการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ จากงานบริการอ้างอิงและช่วยการค้นคว้า

ห้องสมุดที่มีหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้ สารสนเทศ

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดร่วมกัน คือ ฝ่ายบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ร่วมกับฝ่ายที่ทำหน้าที่สอนการรู้สารสนเทศ ในการดำเนินงานบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่สอนการรู้สารสนเทศจะมีหน้าที่คิดกลยุทธ์การสอนที่หลากหลายและเป็นระบบ เพื่อตอบสนองกับนักศึกษาที่มีการเรียนรู้หลายระดับและหลายรูปแบบ (University of Hawaii 2005)

วิธีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ห้องสมุดสามารถส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ทั้งในรูปแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนี้

1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศแบบเป็นทางการ

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสามารถสอนโดยเป็นรายวิชาเฉพาะได้ โดยทั่วไปบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้อยู่ในหมวดศึกษาทั่วไป ซึ่งบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้การสอนที่เป็นรายวิชากำหนดเป็นวิชาบังคับ หรือ กำหนดให้เป็นวิชาเลือก แต่ในบริบทของห้องสมุดแล้วห้องสมุดไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศที่อยู่ในหลักสูตรที่เป็นรายวิชาโดยตรง

แต่ห้องสมุดจะได้รับเชิญจากคณาจารย์ในแต่ละสาขา เข้าไปสอนเพียงบางส่วนของรายวิชานั้น ๆ เช่น การสอนการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ เฉพาะสาขาวิชา (ระเบียบ แสงจันทร์ : สัมภาษณ์)

1.1. การสอนการใช้ห้องสมุด

การสอนการใช้ห้องสมุด เป็นกระบวนการที่บรรณารักษ์ช่วยเหลือผู้ใช้ให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศ โดยอาจเป็นการสอนที่เป็นทางการ หรือเป็นการฝึกอบรมเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งการสอนการใช้ห้องสมุดมีหลากหลายรูปแบบ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสอนในระบบออนไลน์ การนำชมห้องสมุด บริการให้คำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ซึ่งเน้นการสอนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการทำรายงาน การทำวิจัย (สมาน ลอยฟ้า 2545)

การสอนการใช้ห้องสมุดเป็นเพียงส่วนย่อยของการสอนการรู้สารสนเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการสอนการรู้สารสนเทศ จะรวมการสอนการใช้ห้องสมุดเข้าไว้ด้วย และการสอนการรู้สารสนเทศจะมีขอบเขตมากกว่าการสอนให้รู้จักแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมค้นหา (Search Engine) กล่าวคือจะครอบคลุมถึง การสอนการใช้ทรัพยากรทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาสารสนเทศ และการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถด้านคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะในเรื่องการสืบค้นสารสนเทศ (สมาน ลอยฟ้า 2545: 27)

1.2. การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด

การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด เป็นกระบวนการที่บรรณารักษ์ช่วยเหลือผู้ใช้ให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ รวมถึงมัลติมีเดียหรือระบบปฏิสัมพันธ์ (สมาน ลอยฟ้า 2545: 28)

การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เช่น ศูนย์วิทยุวิทยุ โทรทัศน์ และห้องสมุดคณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศูนย์วิทยุวิทยุ โทรทัศน์เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้แก่บัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในช่วงภาคการศึกษาต้นของแต่ละ

ปีการศึกษา เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนิสิตในการใช้บริการพื้นฐานต่าง ๆ ของศูนย์ วิทยทรัพยากร และพัฒนาทักษะการสืบค้นสารนิเทศออนไลน์ของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดความคุ้นเคยด้านสถานที่ บริการ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (ฝ่ายบริการผู้อ่าน สถาบันวิทย บริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2547) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการปฐมนิเทศ ห้องสมุด ซึ่งมีเป้าหมายคือ มุ่งเน้นการสร้างผู้ใช้บริการให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะการคิด เชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วย การเลือกใช้แหล่งสารนิเทศ การใช้ประโยชน์จากสารนิเทศ ความสามารถในการสืบค้นสารนิเทศด้วยตนเอง ตลอดจนแนวคิดและรูปแบบในการจัดการ สารนิเทศซึ่งการปฐมนิเทศลักษณะนี้จะเน้นให้ผู้ใช้บริการมีความรู้และความเข้าใจ สามารถลงมือ ลองถูกในการสืบค้นสารนิเทศได้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นความรู้แบบถาวร สามารถนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ในการเรียนรู้สารนิเทศได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (จีราพรรณ สวัสดิพงษ์ 2546-2547: 82)

1.3. การฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถนำสิ่งที่ได้รับไปปฏิบัติงานใน สถานการณ์จริงที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติอยู่ ลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งการ ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการให้ความรู้ของวิทยากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องในการทำงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติ และปรับปรุงงาน ส่วนที่สองเป็นการปฏิบัติการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับมา กำหนดแนวทางแก้ปัญหาหรือวิธีการปฏิบัติงาน (ฐิระ ประवालพฤษ 2538: 128) การประชุมเชิง ปฏิบัติการ (Workshops) มักใช้สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์โดยมุ่งเน้นเรื่อง ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวิจัย (สมาน ลอยฟ้า 2545: 28)

คณาจารย์ที่สอนในแต่ละสาขาวิชาสามารถส่งนักศึกษาที่อยู่ในความ ดูแลมาเข้ารับการฝึกอบรมเน้นความเข้าใจในการระบุนการใช้แหล่งทรัพยากรสารนิเทศในสาขาวิชา นั้น ๆ ได้เช่นเดียวกัน เพราะเมื่อหลังจากได้รับการฝึกอบรม นักศึกษาจะเกิดทักษะ และสามารถใช

แหล่งสารนิเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดกับงานของตนที่ได้รับมอบหมายได้ (Somi and Jager 2009: 261) การฝึกอบรมอาจมีการวางแผนร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อให้การฝึกอบรมการใช้ห้องสมุดเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของรายวิชา นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปบูรณาการกับเนื้อหาในสาขาตนเองได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้การอบรมมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย (นุชรี ตรีโลจน์วงศ์ 2539: 24-25)

ภายหลังจากการฝึกอบรม หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ควรจะมีการประเมินถึงผลตอบกลับของผู้ใช้ว่าในการฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวสอดคล้องกับการเรียนรู้ของห้องสมุดหรือไม่ หรือได้ผลหรือไม่อย่างไร รวมไปถึงการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หลังการฝึกอบรม เช่น เอกสารที่ให้ข้อมูลของแหล่งสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ (Martin and Williamson 2005 : 145)

1.4. การบรรยาย

การบรรยาย เป็นการนำเสนอสาระ ความรู้ต่าง ๆ โดยอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เหมาะสำหรับการให้ความรู้พื้นฐานและเนื้อหากว้าง ๆ แก่ผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ผู้บรรยายอาจใช้เทคนิคหรือสื่ออุปกรณ์ประกอบ เช่น เอกสาร สไลด์ เป็นต้น และเปิดโอกาสให้มีการซักถามด้วย การบรรยายยังเหมาะสำหรับการสอนข้อเท็จจริง การให้หลักการ (อ้อม ประนอม 2540: 95-97; เจริญ แสณภักดี 2541: 103)

ตัวอย่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการบรรยายการใช้ห้องสมุด เช่น ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีการจัดบรรยายการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (IPAC) ฐานข้อมูลอ้างอิงออนไลน์ และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ThaiLis โดยวิทยากรภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักการสืบค้นสารนิเทศ รู้จักฐานข้อมูลอ้างอิงออนไลน์ ตลอดจนบูรณาการวิชาการรู้สารนิเทศเข้ากับสาขาวิชาของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเฉพาะนักศึกษาในชั้นปีสุดท้าย นำไปใช้กับรายวิชาวิจัย โครงการพิเศษ ฯลฯ (บุญทวี เกษนาวา, สัมภาษณ์)

1.5. การสัมมนา

การสัมมนา เป็นการประชุมตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ผู้เข้าร่วมสัมมนาคะร่วมกันอภิปรายและระดมความคิด หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้น การสัมมนาที่ดีควรกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน และแจ้งให้ผู้เข้าสัมมนาทุกคนทราบ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้หรือแก้ปัญหาร่วมกัน มีการจัดการที่ดี ผู้เข้าสัมมนามีความตั้งใจในการเข้าร่วมสัมมนา ตลอดจนพึงพอใจในความรู้ที่ได้รับ แนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน (ไพพรรณ เกียรติโชติชัย 2545: 4, 13-14)

การสัมมนาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เช่น ห้องสมุดของ Carnegie Mellon University มีการสัมมนาเรื่อง การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ผ่านการรู้สารสนเทศ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ โดยการอภิปรายเชื่อมโยงระหว่างการรู้สารสนเทศและการคิดวิเคราะห์ การสัมมนามีเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ เช่น การระดมสมอง มาตรฐานการรู้สารสนเทศของ ACRL ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ การทำกิจกรรมกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ เป็นต้น (DiPietro and Hood 2008)

2 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศแบบไม่เป็นทางการ

2.1. การจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการการรู้สารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เช่น ห้องสมุดใน University of Richmond มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เรื่อง การพัฒนาความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา การอ่านวิเคราะห์และการคิดวิเคราะห์ การแบ่งปันความคิด การวิจัยโดยการอภิปราย และความสามารถในการเขียนและคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การสัมมนาในหัวข้อดังกล่าวมีเนื้อหาสอดคล้องกับเป้าหมาย ได้แก่ ความเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม ความสามารถในการอ่านและการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการอ่าน การพูด และรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาพื้นฐานการรู้สารสนเทศและการวิจัย การส่งเสริมโอกาสสำหรับนักศึกษาที่จะทำงานใกล้ชิดกับคณาจารย์ (Wittig and McCulley [n.d.]

2.2. การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการที่แนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด โดยบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบจะให้คำแนะนำถึงแหล่งจากฐานข้อมูลและแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้ การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง รวมทั้งแนะนำวิธีการประเมินแหล่งสารสนเทศให้กับผู้ใช้ การให้ความรู้เรื่องลิขสิทธิ์ โดยการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ Hauxwell (2008) กล่าวว่าบรรณารักษ์สามารถสอดแทรกการรู้สารสนเทศเข้าไปในทุกบริการ เช่น การยืมระหว่างห้องสมุด ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ นั้น โดยการแจ้ง บอกกล่าว โดยห้องสมุดจะต้องมีการฝึกอบรมบรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ทักษพร จินตพยุกุล 2545; Hauxwell 2008) ส่วนการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเสมือน เป็นการให้บริการผู้ใช้ที่ไม่สามารถมาที่ห้องสมุดได้ ซึ่งจะมีการบริการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้โปรแกรมส่งข้อความโต้ตอบแบบทันที โดยบรรณารักษ์สามารถบอกวิธีการสืบค้น แหล่งสารสนเทศ และสามารถแสดงหน้าจอการสืบค้นระหว่างที่บรรณารักษ์กำลังให้คำแนะนำกับผู้ใช้ (Galvin 2005) นอกจากนี้วิธีการดังกล่าว การใช้โลกเสมือนจริง (Virtual World) จะสามารถแสดงการเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ให้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยโปรแกรมโลกเสมือนจริง เช่น Second Life จะมีการสร้างตัวตน โดยบรรณารักษ์จะสร้างตัวตนของตนเอง และชื่ออาณาเขตซึ่งจะมีการสร้างตัวอาคารจำลองของห้องสมุดภายในอาณาเขตนั่น ๆ โดยมีการสร้างลักษณะของการเชื่อมโยงหลายมิติไปยังแหล่งสารสนเทศ หรือ บริการอื่น ๆ ของห้องสมุด (Beck 2010)

2.3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่สำคัญในปัจจุบัน เพราะมีแหล่งสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศมากมายที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ เช่น หนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ และอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ศึกษาค้นคว้า (เบญจวรรณ ระวังภัย 2547: 24)

ผู้ใช้สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ คู่มือการใช้ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใช้เว็บช่วยสอนในเว็บไซต์ของห้องสมุดต่าง ๆ ตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น ประเทศฟินแลนด์ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ให้ประชาชนมีกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยเทคนิคการรู้สารสนเทศ สิ่งสำคัญคือการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่าน โดยมีสื่อการอ่านและแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ในทุกชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยมีจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่สูง (น้ำทิพย์ วิภาวิน 2553)

สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในรูปแบบเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน เพื่อเป็นคู่มือการใช้ห้องสมุด โดยส่วนใหญ่จะทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก และมีการออกแบบที่แตกต่างกันออกไป สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย แผ่นพับ คู่มือการใช้ห้องสมุด จุลสาร และโปสเตอร์ (อุไร สรรพเศรษฐ 2537: 18; กิดานันท์ มลิทอง 2544: 47; ผ่องพรรณ ลวนานนท์ 2551: 173, 202)

สื่อสิ่งพิมพ์ ที่ใช้ในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น แผ่นพับ คู่มือการใช้ห้องสมุด มีประโยชน์ เพื่อศึกษาแผนผังห้องสมุด ประเภททรัพยากรสารสนเทศ และบริการของห้องสมุด และช่วยส่งเสริมการรู้สารสนเทศของได้ เนื่องจากแผ่นพับ หรือคู่มือการใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่จะแนะนำการใช้บริการของห้องสมุด สามารถช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจการบริการและลดข้อผิดพลาดจากการพึ่งบรรยายจากบรรณารักษ์ นอกจากนี้ ผู้ใช้สามารถใช้จุลสารและโปสเตอร์ในการติดตามข่าวสารใหม่ ๆ ของห้องสมุดได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สื่อโสตทัศน

สื่อโสตทัศนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย วีซีดี/ดีวีดี และสไลด์ มีรายละเอียดดังนี้

วีซีดี / ดีวีดี (VCD / DVD) เป็นสื่อที่ใช้แสดงการสาธิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ วีซีดี / ดีวีดี ที่มีเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศลักษณะเป็นภาพยนตร์หรือตัวอย่างประกอบคำบรรยาย เพราะสามารถทำให้ผู้ใช้ ได้เห็นสิ่งที่ต้องการ และทั่วถึงกันได้อย่างชัดเจน สามารถแพร่ภาพและเสียง หรือนำเอาเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นมาให้ชมได้อีกครั้ง (คู่มือ สรรพเศรษฐ 2537)

สไลด์ (Slide) ให้ความกระจ่างแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับเรื่องที่บรรณารักษ์ได้กำลังอธิบายอยู่ สามารถเพิ่มเติมหรือตัดแปลงให้เหมาะสมได้ สไลด์ ห้องสมุดมักเป็นการแนะนำการใช้ห้องสมุดโดยเฉพาะห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับผู้ชมจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาใหม่ เพราะสามารถรับชมห้องสมุดและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย ซีดี-รอม ช่วยสอนเว็บช่วยสอน เว็บบล็อกของห้องสมุด ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ อาร์เอสเอส ฟีด วิดีโอสตรีมมิ่ง เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวีดิทัศน์ และวิกิ มีรายละเอียดดังนี้

ซีดีรอม ช่วยสอน นำมาใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สามารถนำมาใช้ในทุกวิชา โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ บริษัทต่าง ๆ ผลิตซีดีรอมเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบซีดีรอมช่วยสอนมากขึ้น ทำให้ผู้สอนสามารถคัดเลือกซีดี-รอม ช่วยสอนที่มีเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์การเรียน เนื้อหาในซีดีรอมช่วยสอนจะนำเสนอในรูปแบบสื่อประสมที่น่าสนใจทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นและเกิดความสนใจในการเรียนรู้อีกมากขึ้น โดยสามารถนำมาใช้กับ

คอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ บรรณารักษ์ควรศึกษาวิธีการใช้ชีตดีรอม ช่วยสอนเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ต่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (สนั่น มาสกลาง 2544: 67)

เว็บช่วยสอน (Web-based Instruction) เป็นรูปแบบที่พบเห็นมากในระบบการศึกษา โดยนำมาใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านและทดลองทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบเพื่อวัดผลการเรียนรู้ เว็บช่วยสอนสร้างขึ้นเพื่อเป็นผู้ช่วยสอน ส่วนใหญ่ได้รับการออกแบบและผลิตจากการศึกษาวิจัย จึงมีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง อีกทั้งมีลักษณะยืดหยุ่นสูง บทเรียนและแบบฝึกหัดมีสีสันและหน้าตาสวยงาม ผู้เรียนเป็นใครก็ได้ ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเปิดกว้าง ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสมาชิกของห้องสมุดเท่านั้น และที่สำคัญคือเรียนเวลาใดก็ได้ตามความต้องการของผู้เรียน สิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี คือ ความสะดวกและความสะดวกหรือร้อนในการเรียนมากกว่าปกติ รวมทั้งความตั้งใจใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูล ทำวิจัย ตลอดจนใช้บริการของห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด (อรทัย วารีสอาด 2550)

ตัวอย่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่ใช้เว็บช่วยสอน ได้แก่ Deakin University ประเทศออสเตรเลียจัดหลักสูตรรายวิชาออนไลน์สำหรับนักศึกษา โดยใช้ชื่อว่า Deakin Learning Toolkit มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ตลอดจนพัฒนาทักษะในการใช้ห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาจึงพัฒนาเป็นเว็บช่วยสอน โดยใช้ชื่อว่า Smart Searcher Tutorial ในเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศ เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดทุกประเภท ห้องสมุดวิทยาลัยเซเนกา รัฐโตรอนโต ประเทศสหรัฐอเมริกา พัฒนาเว็บช่วยสอนชื่อว่า Library Research Success เพื่อสอนทักษะการรู้สารสนเทศการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยมีเนื้อหาต่าง ๆ ได้แก่ พื้นฐานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ วารสารและวิธีเลือกใช้งานข้อมูลวารสาร การทำรายงานหรือการวิจัย และการใช้ฐานข้อมูลในประเทศไทย เช่น เว็บช่วยสอนของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ (IPAC Tutorial) สำหรับนิสิตและผู้สนใจทั่วไป เป็นต้น

เว็บบล็อก หรือ บล็อก (Web log หรือ Blog) เป็นเว็บไซต์แบบหนึ่ง ซึ่งมักมีผู้ดำเนินการเพียงคนเดียว มีลักษณะเป็นการบันทึกเรื่องราวหรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในรูปแบบตัวอักษร รูปภาพ วิดิทัศน์ การเชื่อมโยง (Link) หรือเสียงเพลงประกอบลงไปในเรื่องหาได้ ผู้ใช้งานบล็อกบางรายอาจใช้บล็อกสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันด้วย ลักษณะเด่นของบล็อก คือ การเปิดให้ผู้ใช้บริการหรือผู้อ่านสามารถเข้ามาอ่านเนื้อหาต่าง ๆ ภายในบล็อกได้ และสามารถแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาของบล็อกได้ทันที (จันทร์พรหม น้อยวัน และธวัชชัย ปิยะวัฒน์ 2549-2550: 38; จิระวัฒน์ วินิจไพโรจน์ 2551: 55) การเขียนบล็อกไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์มากนัก อีกทั้งมีบล็อกที่ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากมาย เช่น Gotoknow, Exteen, OKnation, Blogspot, Wordpress (เมฆินทร์ ลิขิตบุญฤทธิ์ 2553 66-67) หน่วยงานต่าง ๆ มีการนำบล็อกมาประยุกต์ใช้ เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในและภายนอกหน่วยงาน อย่างไรก็ตามบล็อกที่ใช้ได้ผลดีในหน่วยงานต้องมีระบบการจัดการส่งเสริมที่ดี รวมถึงผู้บริหารหน่วยงานให้ความสำคัญด้วย (วิจารณ์ พานิช 2551: 126-129)

ตัวอย่างการใช้เว็บบล็อกของห้องสมุด เช่น เว็บบล็อกของ Information Literacy Land of Confusion (<http://www.information-literacy.net/>) โดย Michael Lorenzen หัวหน้าแผนกตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ห้องสมุดพาร์ค (Park Library) มหาวิทยาลัยเซ็นทรัลมิชิแกน (Central Michigan University) ประเทศสหรัฐอเมริกา บล็อกนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด วิชาชีพบรรณารักษ์ การรู้สารสนเทศ การศึกษาและโปรแกรมการค้นหาล็อกเหล่านี้จะเชื่อมโยงกันและกัน และเชื่อมโยงไปสู่บล็อกอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นระบบการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งบรรณารักษ์สามารถใช้บริการดังกล่าว ในลักษณะเป็นทางการ โดยบรรณารักษ์จะนำรายชื่อนักศึกษาที่ได้จากการลงทะเบียนของห้องสมุด ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งรายชื่อวารสารที่มีความน่าสนใจ แนะนำแหล่งสารสนเทศทั้งใหม่ และ ที่มีอยู่เดิม หนังสือใหม่ที่ห้องสมุดพร้อมใช้

บริการ รวมไปถึงรายชื่อฐานข้อมูลที่ห้องสมุดได้บอกรับ เพื่อเพิ่มจำนวนการใช้ของฐานข้อมูลให้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง (Rafael Joseph del Mundo: Interview)

บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) การให้บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่จะเพิ่มความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้ได้ง่ายขึ้น โดยห้องสมุดสามารถแจ้งข่าวสำคัญ หรือแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดมีไว้ให้บริการ นอกจากนี้ ผู้ใช้ยังสามารถส่งข้อความกลับมายังห้องสมุดได้สะดวกและรวดเร็ว ช่วยให้ผู้ใช้สามารถติดต่อห้องสมุดได้อีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งภาษาที่ใช้ในการสื่อสารสามารถใช้แบบไม่เป็นทางการได้ จึงช่วยลดปัญหาด้านภาษาซึ่งเป็นอุปสรรคกับนักศึกษาต่างชาติด้วย (Sonia Herman 2007)

เทคโนโลยี อาร์เอสเอส ฟีด หรือ การกระจายข้อมูลอย่างง่าย (Really Simple Syndication: RSS Feed) เป็นเทคโนโลยีที่ใช้เพื่อการติดตามเนื้อหาจากแหล่งสารนิเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ บล็อก เป็นต้น ได้สะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องเข้าถึงแหล่งสารนิเทศนั้นโดยตรงก็สามารถอ่านหรือรับรู้เนื้อหาใหม่ ๆ ที่เผยแพร่ได้จากการแจ้งเตือนข่าวสารเป็นระยะ ๆ โดยที่ผู้ติดตามข่าวสารไม่จำเป็นต้องตรวจสอบจากหน้าเว็บไซต์ด้วยตนเอง (RSS คืออะไร 2550; Kim and Abbas 2010)

ห้องสมุดสามารถใช้ อาร์เอสเอส ฟีด ในการให้สารนิเทศเกี่ยวกับ หลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ นิทรรศการที่จัดขึ้นภายในห้องสมุด เป็นต้น การใช้อาร์เอสเอส ฟีด จะทำให้ข่าวทุกข่าวรวมอยู่ในที่เดียวกัน ทำให้ผู้ใช้ประหยัดเวลาในการติดตามข่าวสารต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้ใช้ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยการดึงข้อมูลจากรายการออนไลน์ (OPAC) มาแสดงผลในเว็บไซต์ของตนเองได้ด้วย (นำทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร 2551: 49)

วิดีโอสตรีมมิ่ง (Video Streaming) ในปัจจุบันนักศึกษามีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น วิดีโอสตรีมมิ่งจึงมีบทบาทมากขึ้น บรรณารักษ์สามารถใช้วิดีโอสตรีมมิ่งมาประกอบการสอนควบคู่กับการบรรยาย ควบคู่กับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และภาพ-เสียง วิธีการนี้จะทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการวิเคราะห์ ประเมิน สารนิเทศที่เป็นองค์ประกอบของการ

คดีวิเคราะห์ได้ (Johns-Kavalier and Flannigan 2006: 9) ห้องสมุดหลายแห่งจึงใช้วิธีโฮสต์ริมฝั่ง ซึ่งให้บริการในหน้าโฮมเพจของเว็บไซต์ห้องสมุด

เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Networking) ปัจจุบันเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ได้เปิดให้บริการอยู่หลายแห่ง ซึ่งรูปแบบอาจมีความแตกต่างกันออกไป แต่สิ่งหนึ่งที่มีความเหมือนกันคือวิธีการในการสร้างเครือข่ายส่วนบุคคล หรือการสร้างกลุ่มในรูปแบบของชุมชน โดยกระจายส่งต่อไปจากเพื่อนสู่เพื่อน การนำเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมมาใช้เพื่อการส่งเสริมการรู้ สारณิเทศ โดยส่งเสริมในเรื่องการคิดวิเคราะห์ การคิดแบบอุปมาอุปไมย โดยการเผยแพร่ข้อมูล สารนิเทศและสามารถแชร์ร่วมกัน เช่น หัวข้อการประเมินสารนิเทศ เป็นต้น (อภิชัย อารยะเจริญชัย 2553; Luo 2009 : 36)

ห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมมาใช้ส่งเสริมการรู้ สारณิเทศ เช่น บริการสืบค้นฐานข้อมูลผ่านทางหน้าโปรไฟล์เครือข่ายทางสังคมของห้องสมุด การรับคำถามและ ตอบคำถามของผู้ใช้ในงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Hendrix et al. 2009)

เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ (Video Sharing Site) การใช้เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ ทัศน์ เช่น Youtube Dailymotion เป็นต้น เริ่มเข้ามามีบทบาทในห้องสมุดมากขึ้น เนื่องจากเว็บไซต์ ดังกล่าวมีคุณสมบัติในการแบ่งปัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถโหวตความชอบ หรือไม่ชอบได้ การนำเว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ ห้องสมุดควรใช้ประกอบการบรรยาย เช่น เนื้อหา ในเว็บไซต์อาจจะเกี่ยวข้องกับการรู้ สारณิเทศ โดยภาพเคลื่อนไหว ข้อความ และเสียงประกอบจะ ช่วยเพิ่มความเข้าใจให้กับนักศึกษา ข้อดีของเว็บไซต์แบ่งปันสื่อวิดีโอ ทัศน์ คือนักศึกษาสามารถ รับชมได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสามารถฝังการเชื่อมโยง การดาวน์โหลด หรือ เปิดจากระบบปฏิบัติการอื่น ๆ ทั้งคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน การให้เนื้อหา ก็สามารทำได้ เช่น การให้เนื้อหาเกี่ยวกับ การประเมินสารนิเทศ และการใช้ตรรกะบูลีน (Dana Dukic 2009; Luo 2009) เป็นต้น

วิกิ (Wiki) คือ เว็บไซต์ที่แบ่งปันความรู้ร่วมกันในระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นเว็บที่อนุญาตให้บุคคลสามารถเข้าถึง อ่านและแก้ไขสารนิเทศที่เผยแพร่ หรือแก้ไขเนื้อหาสารนิเทศบนวิกิได้ตามต้องการ ในขณะที่กำลังสื่อสารออนไลน์ผ่านเบราว์เซอร์ ดังนั้น วิกิจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับสร้างหรือเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศ จัดเก็บข้อมูล ที่สามารถนำเสนอเนื้อหาบนวิกิ ทั้งภาพเสียง และภาพเคลื่อนไหว (กันยารัตน์ ดัดพันธ์ 2551) ซึ่งห้องสมุดสามารถใช้วิกิมาใช้ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศโดยการให้ สารนิเทศเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารนิเทศที่นักศึกษาควรทราบ การให้แหล่งข้อมูลสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกับแต่ละสาขาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย

ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ

การส่งเสริมการรู้สารนิเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยอาจประสบปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านงบประมาณ

งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดบริการของห้องสมุด ให้ดำเนินงานตามเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ห้องสมุดวางไว้ งบประมาณของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องมีการวางแผนจัดการกำหนดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับจำนวนงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับ และต้องจัดสรรแหล่งงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของงบประมาณที่อาจได้รับลดลงในแต่ละปีหรือได้รับไม่เพียงพอ (วาณี ฐาปนวงศ์สานติ 2543: 95; ภาวิไล นาควงษ์ 2546: 148)

ห้องสมุดอาจจัดสรรงบประมาณหรือกองทุนเพื่อการส่งเสริมการรู้สารนิเทศไว้ โดยเฉพาะ ได้แก่ เครื่องมือ และอุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ห้องสมุดอาจประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ และอาจต้องรอปีงบประมาณต่อไป บางครั้งอุปกรณ์ที่ใช้อยู่มีความล้าสมัย และมีประสิทธิภาพที่ต่ำลง

2. ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่สำคัญที่สุด คือ มีทรัพยากรสารสนเทศน้อยเกินไป ไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการใช้ สารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ และไม่พบตัวเล่มบนชั้น ดังนั้นควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยและน่าสนใจเข้ามาไว้ให้บริการ (จันทร์เพ็ญ สิงหนุต 2547: 239)

2.2 สื่อโสตทัศน์ ในอดีตสื่อโสตทัศน์ได้รับความนิยมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศอย่างแพร่หลาย แต่ปัจจุบันห้องสมุดหลายแห่งไม่นิยมใช้ เนื่องจากสื่อโสตทัศน์อาจมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ตั้งแต่การเตรียมเนื้อหา การถ่ายทำ และอาจได้ภาพที่ไม่ชัด การปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนทำได้ยาก (จิราพรพรณ สวัสดิพงษ์ 2546-2547: 87)

2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดอาจประสบปัญหาไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างอิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ

3. ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ

หากห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ห้องสมุดอาจจัดตั้งสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เป็นหน่วยงานอิสระเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการส่งเสริมการรู้สารสนเทศจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกอาชีพ ทุกระดับชั้น และทุกรูปแบบการศึกษา แต่ถ้าพิจารณาสถาบันทางสังคมไทย การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับประชาชนในประเทศไทย อาจไม่มีหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น บรรณารักษ์ที่ทำงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ต้องใส่ใจการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ โดยการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง (ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ 2551: 8)

4. ปัญหาด้านการดำเนินงาน

การส่งเสริมการรู้สสารนิเทศจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งคณาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัย แต่จากการศึกษาของกุลธิดา ท้วมสุข และคนอื่น ๆ (2548: 28) พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาในระดับมาก คือ อาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาในการวางแผนร่วมกับบรรณารักษ์ อาจารย์ควรเน้นไปที่การบูรณาการการรู้สสารนิเทศ โดยผสมผสานการรู้สสารนิเทศเข้าไปในโครงสร้างของหลักสูตรและสามารถเรียนรู้ได้ถึงวิธีการเรียนที่จะทำให้ได้ความรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อาจารย์อาจกำหนดให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมประกอบการเรียนแต่ละวิชา ส่วนบรรณารักษ์ก็เตรียมทรัพยากรต่าง ๆ ที่ผ่านการคัดเลือกและการประเมินทรัพยากรสสารนิเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละวิชา และมีเนื้อหาที่ทันสมัย รวมถึงสอนการรู้สสารนิเทศแก่นักศึกษา เช่น มีการอบรมหรือแนะนำการใช้ห้องสมุด สำหรับผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร และบุคคลสำหรับการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศอย่างเพียงพอ และสนับสนุนให้มีโครงการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศอย่างต่อเนื่อง

5. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ในการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบภาพกราฟฟิคเพื่อประชาสัมพันธ์ อาจทำได้ไม่สะดวก เนื่องจากทักษะที่บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่มีความชำนาญในการออกแบบภาพกราฟฟิคเพื่อประชาสัมพันธ์ (ระเบียบ แสงจันทร์ : สัมภาษณ์) รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยปัญหาที่พบคือ ผู้ใช้เขียนที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ชัดเจน หรือ เขียนไม่ถูกต้อง ทำให้การส่งข้อความประชาสัมพันธ์หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ ไม่สามารถส่งออกไปได้ (Rafael Joseph del Mundo: Interview)

6. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

นักศึกษามีทั้งผู้ที่เข้าใจและไม่เข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยผู้ที่เข้าใจ เห็นว่าการรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของตนเอง ขณะที่ผู้ที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ แม้จะเห็นถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ แต่ยังไม่เข้าใจไม่ชัดเจนในแนวคิดของการรู้สารสนเทศและการรู้สารสนเทศไม่ได้อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาควรเกิดขึ้นในลักษณะของการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศในทุก ๆ ทั้งนี้ ผู้สอนกับบรรณารักษ์ควรร่วมมือกัน ขณะที่การวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมรู้สารสนเทศของนักศึกษามีการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยผลการศึกษาล้วนใหญ่ที่ศึกษาการวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า นักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาอาจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศอยู่บ้าง แต่นักศึกษาอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนหรือการฝึกปฏิบัติที่จะช่วยให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง 2553: 102-105) นักศึกษาจึงอาจไม่ให้ความสนใจกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศเท่าที่ควร

งานวิจัยที่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยพบปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา ได้แก่ ผลการศึกษาของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่านิสิตประสบปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) นิสิตไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายอัฒประกาศ เครื่องหมายวงกลม/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และในการสืบค้นรายการออนไลน์ บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรม แต่หาตัวเล่มไม่พบ นอกจากนี้ผลการศึกษาของสุพิศ บายคายคม (2550) ยังพบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถด้านการรับรู้สารสนเทศแตกต่างกัน จากผลการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน จึงอาจทำให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในการการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมแก่นักศึกษา

7. ปัญหาด้านบุคลากร

บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศจำเป็นต้องมีทักษะหลายด้าน ทั้งทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เช่น การเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ การคัดเลือก การประเมินทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับหลักสูตรและทันสมัย รวมถึงทักษะการรู้คอมพิวเตอร์ ปัญหาที่เกิดที่บรรณารักษ์ไม่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมในส่งเสริมการรู้สารสนเทศ อาจเนื่องจากความไม่มั่นใจในความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ และขาดทักษะต่าง ๆ ดังกล่าว การสะสมประสบการณ์และฝึกฝนในการทำงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศจึงมีความจำเป็น เพราะบรรณารักษ์จะต้องช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Hauxwell 2008; สุจิน บุตรดีสุวรรณ 2546: 38)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังประสบปัญหาปัญหาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในระดับปานกลาง คือ ห้องสมุดไม่มีบุคลากรที่สามารถผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับผู้ใช้ และห้องสมุดไม่มีบุคลากรอย่างเพียงพอที่จะปฏิบัติงานในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับผู้ใช้ (ประภาศรี เขียวคง 2552: 187) บรรณารักษ์ประสบปัญหาการไม่มีความสามารถในการสอนนักศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศ และไม่มีเวลาในการวางแผนร่วมกับอาจารย์ (กุลธิดา ท้วมสุข และคนอื่น ๆ 2548: 28) อย่างไรก็ตามนักศึกษายังต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และคาดหวังต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในการสอนการรู้สารสนเทศ การให้คำปรึกษา แนะนำการรู้สารสนเทศ การให้ความร่วมมือกับผู้สอนและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านารรู้สารสนเทศ (คนางค์ เศษฐบุต 2550: 72)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการรู้สสารนิเทศ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศในการศึกษาการสอนการรู้สสารนิเทศตามมาตรฐานการรู้สสารนิเทศ การส่งเสริมการรู้สสารนิเทศให้แก่ักเรียน และความคาดหวังของนักศึกษำบัณฑิตศึกษา ต่อบทบาทของบรรณำรักษ์ในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ จำนวน 5 เรื่อง และส่วงานวิจัยในต่างประเทศ เป็นเรื่องกลยุทธ์การส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ 1 เรื่อง และ การสอนการรู้สสารนิเทศ 1 เรื่อง รวม 2 เรื่อง ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศไทย

อุไร สรรพเศรษฐ (2537) ศึกษาเรื่อง การสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 12 แห่ง ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน และปัญหาการสอนการใช้ห้องสมุด กับเพื่อประเมินการสอนการใช้ห้องสมุดจากทั้งผู้สอนและผู้เรียน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้กับผู้สอนการใช้ห้องสมุด จำนวน 54 ชุด และนักศึกษำชั้นปีที่ 2 จำนวน 437 ชุด ผลการวิจัยพบว่า การสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 12 แห่ง ใช้วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร สอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง และวิธีปฐมนิเทศห้องสมุด วัตถุประสงค์ในการปฐมนิเทศห้องสมุดพบว่า ทั้งผู้สอนและนักศึกษำเห็นสอดคล้องกันว่ามีวัตถุประสงค์ เพื่อให้รู้จักรัทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดมากที่สุด เนื้อหาในการปฐมนิเทศห้องสมุดพบว่า เนื้อหาที่ผู้สอนเน้นความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ทรัพยากรห้องสมุด บริการของห้องสมุด บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด ในขณะที่นักศึกษำเห็นว่า ควรเน้นความสำคัญในเรื่องบริการของห้องสมุด บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ในการสอนการใช้ห้องสมุดพบว่า ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถเขียนรายงานทางวิชาการและเพื่อให้สามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเองมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษำมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้จักรับัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการมากที่สุด เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดพบว่า เนื้อหาที่ผู้สอนเน้นความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ทรัพยากรห้องสมุด การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการ หนังสืออ้างอิง

และวิธีใช้หนังสืออ้างอิง การเขียนรายงานทางวิชาการ การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าควรเน้นความสำคัญของเนื้อหาในเรื่อง บริการของห้องสมุด และการเขียนรายงานทางวิชาการ ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุดพบว่า ผู้สอนและนักศึกษาประสบปัญหาในด้านเนื้อหามากเกินไป ขาดอุปกรณ์การสอน บุคลากรมีจำนวนน้อย และเวลามีน้อยเกินไป

ศิวราช ราชพัฒน์ (2547) ศึกษาเรื่อง การสอนการรู้สารสนเทศจากเว็บไซต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาการสอนการรู้สารนิเทศ จำนวน 17 เว็บไซต์ ผลการวิจัยพบว่า เว็บไซต์ห้องสมุดที่สอนการรู้สารนิเทศ ครบทั้ง 5 มาตรฐาน มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารนิเทศที่ตนเองต้องการได้ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารนิเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถใช้สารนิเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารนิเทศ รวมถึงการใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย ห้องสมุดที่สอน 4 มาตรฐานมีจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารนิเทศที่ตนเองต้องการได้ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารนิเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้ และ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารนิเทศ รวมถึงการใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย ห้องสมุดที่สอน 3 มาตรฐานมีจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารนิเทศที่ตนเองต้องการได้ มาตรฐานที่ 2

ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารนิเทศ รวมถึงการใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย มีเพียง 1 แห่ง สอนมาตรฐานที่ 1 และมาตรฐานที่ 2 พบจำนวน 17 เว็บไซต์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การกำหนดประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ใช้สอนน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารนิเทศในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถใช้สารนิเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่าเนื้อหาการสอนการรู้สารนิเทศของห้องสมุดส่วนใหญ่สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารนิเทศของสมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกาทั้ง 5 มาตรฐาน

สุจิตรา ธงงาม (2547) ที่ศึกษา สภาพการส่งเสริมการรู้สารนิเทศให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ดผลวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ คือ การขาดงบประมาณ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม สถานที่คับแคบ และขาดสื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ

คนางค์ เชษฐบุต (2550) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของนักศึกษาของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาต้องการให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมใน การส่งเสริมการรู้สารนิเทศในระดับมาก เพราะเนื่องจากนักศึกษายังขาดทักษะการรู้สารนิเทศ นักศึกษาเล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารนิเทศ ในการสอนการรู้สารนิเทศ นักศึกษามีความคาดหวังต่อบรรณารักษ์ในการสอนการรู้สารนิเทศในทุกเนื้อหาในระดับมาก เนื้อหาที่นักศึกษาคาดหวังอยากให้อสอนในระดับมาก ได้แก่ วิธีการเข้าถึงสารนิเทศ และแหล่งสารนิเทศประเภทต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และการรวบรวมรายการเอกสารอ้างอิง และการเขียนเอกสารอ้างอิง

ประภาศรี เขียวคง (2552) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับ นักศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีนโยบาย การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้อำนวยการห้องสมุด/หัวหน้า

ห้องสมุดเป็นผู้กำหนดนโยบาย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด และสอนการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุดมีฝ่ายบริการสารนิเทศเป็นผู้รับผิดชอบการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด แหล่งงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดคืองบประมาณของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุด/มหาวิทยาลัย สำหรับปัญหาการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดพบว่า ห้องสมุดประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Cox and VanderPol (2005) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ในการส่งเสริมการรัฐสารนิเทศในการสอนการใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัย Nevada , Las Vegas พบว่า การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยในโปรแกรมการรัฐสารนิเทศนั้นมีความสำคัญอย่างมาก แต่มีปัญหาในเรื่อง เวลาในการส่งเสริมการรัฐสารนิเทศและการเผยแพร่มีน้อย บรรณารักษ์จะต้องค้นหากลยุทธ์และโอกาสในการส่งเสริมการรัฐสารนิเทศ รวมไปถึงการตระหนักถึงความต้องการของคณาจารย์ ควรติดตามกระแสทางด้านการศึกษาในเรื่องของเนื้อหาวิชาที่อยู่ในความสนใจของคณาจารย์และนักศึกษา เพราะบรรณารักษ์จะต้องหาโอกาสในการส่งเสริมและสนับสนุนการรัฐสารนิเทศให้กับคณาจารย์และนักศึกษา

Jiyane and Onyancha (2010) ศึกษาเรื่อง ศึกษาการมีอยู่และการสอน การรัฐสารนิเทศ ในแอฟริกาใต้ พบว่า ห้องสมุด ใช้การสอนแบบไม่เป็นทางการ และไม่ได้ใช้วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการรัฐสารนิเทศ โดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าน่าจะใช้นักวิจัยในการอบรม ปัญหาที่พบคือ การจัดแบบไม่เป็นทางการ หรือการอบรมเพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่มีคะแนน ไม่มีผลต่อการจบการศึกษา จะทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และไม่ก่อให้เกิดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมไปถึงขาดบุคลากร และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการอบรม เช่น คอมพิวเตอร์ หรือห้องแล็บคอมพิวเตอร์ เพราะมีงบประมาณน้อยและไม่เพียงพอ นักศึกษามีความแตกต่างในการรัฐสารนิเทศอย่างมาก โดยเฉพาะการรัฐสารนิเทศคอมพิวเตอร์ (Computer Literacy)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำนวน 7 เรื่อง ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ดังนี้

1. มาตรฐาน/เรื่อง ที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

งานวิจัยที่กล่าวถึง มาตรฐาน/เรื่อง ที่ใช้ในการส่งเสริม มี 2 งานวิจัย ได้แก่ อูไร สรรพเศรษฐ์ (2537) พบว่าการสอนใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยเอกชน มุ่งเน้นสอนในเรื่องของ ทักษะการห้องสมุด บริการของห้องสมุด บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ระเบียบข้อบังคับของ ห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด ส่วนงานวิจัยของ ศิวราช ราชพัฒน์ (2547) พบว่า เว็บไซต์ห้องสมุดที่สอนการรู้สารสนเทศ ส่วนใหญ่มีมาตรฐานไม่ครบทั้ง 5 มาตรฐาน ซึ่ง มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้และ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ มีการสอนมากที่สุด ส่วนมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศในฐานะบุคคล หรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสอนน้อย ที่สุด สำหรับงานวิจัยของ คณางค์ เศรษฐบุตร (2550) พบว่า เนื้อหาที่นักศึกษาคาดหวังอยากให้ สอนในระดับมาก คือ วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และการรวบรวมเอกสารอ้างอิง การเขียนเอกสารอ้างอิง และงานวิจัยของ ประภาศรี เขียวคง (2552) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่สอนการสืบค้นข้อมูลออนไลน์

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ประภาศรี เขียวคง (2552) ระบุว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด มีฝ่าย/ งาน บริการสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

3. วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริม

อูไร สรรพเศรษฐ์ (2537) ผลการศึกษาพบว่า การสอนการใช้ห้องสมุดใน สถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร สอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง และใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ส่วน ประภาศรี เขียวคง (2552) พบว่า ห้องสมุด มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการนำชม และแนะนำการใช้ห้องสมุด และ

งานวิจัยของ Jiyane and Onyancha (2010) พบว่าห้องสมุดใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ ในการสอนการใช้ห้องสมุด

4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริม

งานวิจัยของประภาศรี เขียวคง (2552) พบว่า ห้องสมุดใช้เว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

5. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากงานวิจัยของอุไร สรรพเศรษฐ์ (2537) พบว่า ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุด คือ เนื้อหาการสอนมีมากเกินไป ขาดแคลนอุปกรณ์การสอน บุคลากรมีจำนวนน้อย และเวลาที่ใช้สอนมีน้อยเกินไป ซึ่งเรื่องบุคลากรมีจำนวนน้อย ตรงกับงานวิจัยของ ประภาศรี เขียวคง (2552) ที่พบว่า ห้องสมุดประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ส่วนงานวิจัยของ สุจิตรา ธงงาม (2547) พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ คือ การขาดงบประมาณ ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม สถานที่ในการจัดกิจกรรมคับแคบ และขาดสื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สำหรับ Cox and VaderPol (2005) พบว่า ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุด คือ เรื่องเวลาที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการเผยแพร่มีน้อย และ Jiyane and Onyancha (2010) พบว่า การจัดแบบไม่เป็นทางการ หรือการอบรมเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีคะแนน ไม่มีผลต่อการจบการศึกษา จะทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การขาดแคลนบุคลากร อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม งบประมาณมีน้อย และ นักศึกษามีความแตกต่างในการรู้สารสนเทศอย่างมาก โดยเฉพาะการรู้คอมพิวเตอร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศสำหรับนักศึกษาในหอสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรู้สสารนิเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริม และปัญหาในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศสำหรับนักศึกษาในหอสมุดมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดประชากร การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ และปัญหาในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศโดยเฉพาะในหอสมุด จากหนังสือ วารสาร บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงสารนิเทศและฐานข้อมูลที่สืบค้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหอสมุดที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หัวหน้าหอสมุด หรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสูงสุดในสำนักหอสมุด /หอสมุดกลางของสถาบันอุดมศึกษา หรือบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศภายในหอสมุดรวมทั้งสิ้น 115 คน ประกอบด้วยหอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ (สังกัดทบวงเดิม) (ตารางที่ 1) จำนวน 28 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 38 คน

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ /บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ (28)		
1.	ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1
2.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1
3.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1
4.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1
5.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	1
6.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1
7.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1
8.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1
9.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	1
10.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	1
11.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1
12.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	1
13.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1
14.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1
15.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1
16.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	1
17.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1
18.	สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดสาขาวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร	1
19.	สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	1
20.	สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ (ต่อ)		
21.	หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1
22.	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	1
23.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1
24.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1
25.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1
26.	สำนักบรรณสารสนเทศ การพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1
27.	งานห้องสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร นครศรีธรรมราช	1
28.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม	1
รวม		28
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (40)		
29.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	1
30.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	1
31.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	1
32.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	1
33.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)		
34.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	1
35.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	1
36.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	1
37.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	1
38.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	1
39.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	1
40.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	1
41.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	1
42.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	1
43.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	1
44.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	1
45.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)		
46.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	1
47.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	1
48.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	1
49.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	1
50.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	1
51.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	1
52.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	1
53.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	1
54.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1
55.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	1
56.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)		
57.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	1
58.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	1
59.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	1
60.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	1
61.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	1
62.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1
63.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	1
64.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	1
65.	งานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์	1
66.	ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	1
67.	ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	1
68.	ฝ่ายวิทยบริการและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	1
รวม		40

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (9)		
69.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	1
70.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	1
71.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	1
72.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	1
73.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	1
74.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	1
75.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	1
76.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	1
77.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	1
รวม		9
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน (38)		
78.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	1
79.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกริก	1
80.	ศูนย์วิทยบริการและหอสมุด มหาวิทยาลัยคริสเตียน	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)		
81.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	1
82.	สำนักหอสมุดและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยชินวัตร	1
83.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	1
84.	ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	1
85.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	1
86.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด	1
87.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ	1
88.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยภาคกลาง	1
89.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชธานี	1
90.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต	1
91.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม	1
92.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม	1
93.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	1
94.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	1
95.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	1
96.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	1
97.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	1
98.	สำนักบรรณสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	1
99.	ส่วนหอสมุด มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	1
100.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี	1
101.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1
102.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	1
103.	สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน (ต่อ)		
104.	หอสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเอเชีย	1
105.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	1
106.	ห้องสมุด มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)	1
107.	ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	1
108.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	1
109.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยโยนก	1
110.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยธนบุรี	1
111.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	1
112.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	1
113.	ห้องสมุด มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	1
114.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น	1
115.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอีสาน	1
	รวม	38
	รวมทั้งหมด	115

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (รายละเอียดของแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก ก) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลจากหนังสือ บทความจากวารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิดแบบเลือกได้หลายคำตอบ และคำถามแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ท เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศตามมาตรฐานการรัฐสภานิติเทศ ลักษณะคำถามปลายปิดแบบกำหนดให้ตอบ ส่วนคำถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ วิธีการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ และ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดให้ตอบและคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

1. การส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศตามมาตรฐานการรัฐสภานิติเทศ จำนวน 5 ข้อ
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ
3. วิธีการในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรัฐสภานิติเทศ ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปัญหาด้านการดำเนินงาน ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ปัญหาด้านผู้ใช้ และปัญหาด้านบุคลากร โดยแบบสอบถามในตอนนี้เป็นแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ท ได้กำหนดค่าของปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

สำหรับผู้ที่ตอบไม่เป็นปัญหาได้กำหนดค่าให้เป็นศูนย์ ไม่นำมาหาค่าทางสถิติ

ส่วนข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้บริหารห้องสมุดหรือบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อแบบสอบถามแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2554 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นได้ยื่นคำร้องถึงงานบริการการศึกษา คณะอักษรศาสตร์ เพื่อขออนุมัติออกหนังสือถึงผู้อำนวยการ / หัวหน้าห้องสมุดคณะฯ ในมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง ที่มีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศภายในห้องสมุด เพื่อขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่

ห้องสมุดคณะ	ผู้อำนวยการ/ บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบ
ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1
ศูนย์สารสนเทศทางมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1
ห้องสมุดศาสตราจารย์ ดิเรก ชัยนาม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1
ห้องสมุดศาสตราจารย์ สำเรียม อินทวิชัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1
ห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1
ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1
รวม	6

จากการทดสอบแบบสอบถาม พบว่า มีข้อบกพร่อง คือ คำถามตอนที่ 1 ข้อที่ 2
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในข้อย่อยที่เป็นคำถามปลายเปิดยังไม่มีคำตอบ

ชัดเจน ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบเป็นหน่วยงานภายนอกห้องสมุด โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยใส่คำว่า ฝ่าย/งาน ซึ่งจะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยอธิบายได้ดังนี้

เดิม

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ภายในห้องสมุดของท่าน คือ
หน่วยงานใด

หน่วยงานเดียว คือ (โปรดระบุ).....

หลายหน่วยงาน คือ (โปรดระบุ)

1.....

2.....

3.....

แก้ไขเป็น

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ภายในห้องสมุดของท่าน คือ
หน่วยงานใด

หน่วยงานเดียว คือ (โปรดระบุ).....

หลายหน่วยงาน คือ (โปรดระบุ)

1. ฝ่าย/งาน.....

2. ฝ่าย/งาน.....

3. ฝ่าย/งาน.....

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของรัฐในสังกัดทบวงเดิม มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 115 แห่ง ตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2554 และได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดได้รับ

แบบสอบถามคืนจำนวน 54 ชุด คิดเป็นร้อยละ 58.06 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จึงได้ดำเนินการติดตามทวงถามผ่านทางโทรศัพท์ พร้อมทั้งได้ส่งแบบสอบถามไปอีกครั้งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดวันส่งคืนแบบสอบถามครั้งที่ 2 ในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2555 เมื่อครบกำหนดได้รับแบบสอบถามคืนอีก จำนวน 39 ชุด รวมทั้ง 2 ครั้ง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจำนวนทั้งสิ้น 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.86 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำแนกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 26 แห่ง (ร้อยละ 92.85) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ 39 แห่ง (ร้อยละ 97.50) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 8 แห่ง (ร้อยละ 88.88) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง (ร้อยละ 52.63) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนแล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลได้	
		จำนวน	ร้อยละ
		ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐฯ	26
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ	39	97.50	
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล	8	88.88	
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน	20	52.63	
รวม	115	93	80.86

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (Statistical Package for the Social Sciences for Windows – SPSS) โดยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้
 สारนิตตามมาตรฐานการรู้สาร์นิต หน่วยงำนที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม
 ใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริม
 การรู้สาร์นิต จำแนกปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการ
 ส่งเสริมการรู้สาร์นิต ปัญหาด้านหน่วยงำนที่รับผิดชอบ ปัญหาด้านการดำเนินงาน ปัญหาด้าน
 การประชาสัมพันธ์ ปัญหาด้านผู้ใช้ และปัญหาด้านบุคลากร นำมาวิเคราะห์โดยการคำนวณหา
 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การกำหนดความหมายของข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์จาก
 แบบสอบถามตอนที่ 2 มีดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด (มส)
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีปัญหามาก (ม)
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีปัญหาปานกลาง (ป)
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีปัญหาน้อย (น)
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด (นส)

สำหรับผู้บริหารหรือบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องที่ตอบว่าไม่ประสบปัญหาได้
 กำหนดให้ค่าน้ำหนักเป็นศูนย์ และไม่นำมาหาค่าทางสถิติ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
f	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยายประกอบ
ตารางในบทที่ 4 และสรุปและอภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ นำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม (ตารางที่ 3-11)
- ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 12-22)

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้จำแนกห้องสมุดมหาวิทยาลัยออกเป็น 3 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ (สังกัดทบวงเดิม) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดัง ตารางที่

3 -11

1.มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม

จากการศึกษามาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ตารางที่ 3) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 90 แห่ง (ร้อยละ 96.77) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ รองลงมาจำนวน 88 แห่ง (ร้อยละ 94.62) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย และห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนน้อยที่สุด 78 แห่ง (ร้อยละ 83.87) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุดพบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 25 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 96.15) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย และห้องสมุดจำนวน 21 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 80.77) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 46 แห่ง (ร้อยละ 97.88) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ รองลงมาจำนวน 44 แห่ง (ร้อยละ 93.62) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย และจำนวนใกล้เคียงกัน 43 แห่ง (ร้อยละ 91.49) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 38 แห่ง (ร้อยละ 80.85) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารสนเทศ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 19 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 95.00) ส่งเสริม มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารสนเทศ และ มาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย และจำนวนใกล้เคียงกัน 18 แห่ง (ร้อยละ 90.00) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และห้องสมุดจำนวน

น้อยที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 85.00) ส่งเสริมมาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ

ตารางที่ 3 มาตรฐานการรู้สารนิเทศที่ส่งเสริม จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย*

มาตรฐานการรู้สารนิเทศ	รัฐฯ (N = 26)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 47)		เอกชน (N = 20)		รวม (N = 93)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ	25	96.15	43	91.49	17	85.00	85	91.39
มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารนิเทศ	25	96.15	46	97.88	19	95.00	90	96.77
มาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารนิเทศ	21	80.77	38	80.85	19	95.00	78	83.87
มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	21	80.77	41	87.23	18	90.00	80	86.02
มาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องกฎหมาย	25	96.15	44	93.62	19	95.00	88	94.62

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.1 มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ (ตารางที่ 4) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด จำนวน 71 แห่ง (ร้อยละ 83.52) ส่งเสริม เรื่อง การระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 66 แห่ง (ร้อยละ 77.64) ส่งเสริมเรื่องการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารนิเทศ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนน้อยที่สุด 34 แห่ง (ร้อยละ 40.00) ส่งเสริมเรื่องการศึกษาคุณค่าและเปรียบเทียบของการได้รับสารนิเทศที่ต้องการ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุดพบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 92.00) ส่งเสริมเรื่องการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 84.00) ส่งเสริมเรื่องการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารนิเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 36.00) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาคุณค่าและความได้เปรียบของการได้รับสารนิเทศที่ต้องการ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 86.04) ส่งเสริมเรื่องการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 79.06) ส่งเสริมเรื่องการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารนิเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 18 แห่ง (ร้อยละ 41.86) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาคุณค่าและความได้เปรียบของการได้รับสารนิเทศที่ต้องการ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 64.70) ส่งเสริมเรื่องการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารนิเทศ และการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 41.86) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาคุณค่าและความได้เปรียบของการได้รับสารนิเทศที่ต้องการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 29.41) ส่งเสริมเรื่องการทบทวนและขยายขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการให้กว้างขวางและครอบคลุมขึ้น

ตารางที่ 4 มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐฯ (N = 25)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 43)		เอกชน (N = 17)		รวม (N = 85)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การกำหนดขอบเขตและ ความต้องการ สารนิเทศ	21	84.00	34	79.06	11	64.70	66	77.64
การระบุประเภทและ รูปแบบของสารนิเทศ	23	92.00	37	86.04	11	64.70	71	83.52
การพิจารณาคุณค่าและ ความได้เปรียบของ การได้รับสารนิเทศที่ ต้องการ	9	36.00	18	41.86	7	41.17	34	40.00
การทบทวนและขยาย ขอบเขตของ สารนิเทศที่ต้องการ ให้กว้างขวางและ ครอบคลุมขึ้น	13	52.00	21	48.38	5	29.41	39	45.88

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.2 มาตรฐานที่ 2 เรื่องการเข้าถึงสารนิเทศ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารนิเทศ (ตารางที่ 5) โดยรวมพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 75 แห่ง (ร้อยละ 83.33) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือ ระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ รองลงมา จำนวน 66 แห่ง (ร้อยละ 73.33) ส่งเสริมเรื่องการค้นคืนสารนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนน้อยที่สุด 30 แห่ง (ร้อยละ 33.33) ส่งเสริมเรื่องการกลั่นกรองกลยุทธ์การสืบค้น การประเมินปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกันของผลการสืบค้น

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุดพบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 22 แห่ง (ร้อยละ 88.00) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 68.00) ส่งเสริมเรื่องการค้นคืนสารนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล และจำนวนใกล้เคียงกัน 16 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 64.00) ส่งเสริมเรื่องการสร้างและการปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นอย่างมีประสิทธิภาพ และการคัดเลือก บันทึก และจัดเก็บระบบสารนิเทศ และแหล่งสารนิเทศ การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการคัดเลือกสารนิเทศที่ต้องการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 48.00) ส่งเสริมเรื่องการกลั่นกรองกลยุทธ์การสืบค้น การประเมินปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกันของผลการสืบค้น

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 80.43) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ รองลงมาจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 73.91) ส่งเสริมเรื่องการค้นคืนสารนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 28.26) ส่งเสริมเรื่องการกลั่นกรองกลยุทธ์การสืบค้น การประเมินปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกันของผลการสืบค้น

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 16 แห่ง (ร้อยละ 84.21) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือ ระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 15 แห่ง (ร้อยละ 78.94) ส่งเสริมเรื่องการค้นคืนสารนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 26.31) ส่งเสริมเรื่องการกลั่นกรองกลยุทธ์การสืบค้น การประเมินปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกันของผลการสืบค้น

ตารางที่ 5 มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุด
มหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐฯ (N = 25)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 46)		เอกชน (N = 19)		รวม (N = 90)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืน สารสนเทศที่เหมาะสม สำหรับการเข้าถึง สารสนเทศ	22	88.00	37	80.43	16	84.21	75	83.33
การสร้างและการปรับปรุง กลยุทธ์การสืบค้น อย่างมีประสิทธิภาพ	16	64.00	23	50.00	11	57.89	50	55.55
การค้นคืนสารสนเทศด้วย วิธีที่หลากหลายทั้ง จากระบบออนไลน์ หรือจากแหล่งบุคคล	17	68.00	34	73.91	15	78.94	66	73.33
การกลั่นกรองกลยุทธ์การ สืบค้น การประเมิน ปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกัน ของผลการสืบค้น	12	48.00	13	28.26	5	26.31	30	33.33
การคัดเลือก บันทึก และ จัดระบบสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ การเลือกใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมเพื่อการ คัดเลือกสารสนเทศที่ ต้องการ	16	64.00	24	52.17	8	42.10	48	53.33

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.3 มาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารนิเทศ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 3 เรื่อง การประเมินสารนิเทศ (ตารางที่ 6) โดยรวมพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 64.10) ส่งเสริมเรื่องการสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น รวบรวมมาจำนวน 40 แห่ง (ร้อยละ 51.28) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาทบทวนถึงโจทย์ หรือข้อคำถาม ว่าสารนิเทศที่ค้นหาได้นั้นตอบสนองต่อความต้องการหรือไม่ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนน้อยที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 10.25) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาความถูกต้อง และการแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุดพบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 61.90) ส่งเสริมเรื่องการสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น รวบรวมมาจำนวนใกล้เคียงกัน 12 แห่ง (ร้อยละ 57.14) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาทบทวนถึง โจทย์ หรือข้อคำถามว่าสารนิเทศที่ค้นหาได้นั้น ตอบสนองต่อความต้องการหรือไม่ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่งเท่านั้น (ร้อยละ 4.76) ส่งเสริมการพิจารณาถึงผลกระทบของความรู้ใหม่ที่ค้นหาได้ ที่อาจมีผลกระทบต่อตัวบุคคล เช่น ทศนคติ และการพิจารณาความถูกต้องและการแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 65.78) ส่งเสริมเรื่องการสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น รวบรวมมาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 44.73) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาทบทวนถึง โจทย์ หรือข้อคำถามว่า สารนิเทศที่ค้นหาได้นั้น ตอบสนองต่อความต้องการหรือไม่ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 4 แห่ง (ร้อยละ 10.52) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาความถูกต้องและการแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 63.15) ส่งเสริมเรื่องการสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น รวบรวมมาจำนวนใกล้เคียงกัน 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาบททวนถึง โจทย์ หรือข้อคำถามว่า สารนิเทศที่ค้นหาได้นั้น ตอบสนองต่อความต้องการหรือไม่ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 15.78) ส่งเสริมเรื่องการพิจารณาความถูกต้องและการแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

ตารางที่ 6 มาตรฐานที่ 3 เรื่องการประเมินสารนิเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุด
มหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐฯ (N = 21)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 38)		เอกชน (N = 19)		รวม (N = 78)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น	13	61.90	25	65.78	12	63.15	50	64.10
การประยุกต์เงื่อนไขเพื่อการ ประเมินสารนิเทศและ แหล่งสารนิเทศ	6	28.57	13	34.21	9	47.36	28	35.89
การสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อ สร้างแนวคิดใหม่ การ สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ เพื่อ ตอบสนองความต้องการ สารนิเทศ	6	28.57	14	36.84	6	31.57	26	33.33
การเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับ ความรู้เดิม เพื่อนำมา พิจารณาคุณค่าของสารนิเทศ การพิจารณาความแตกต่าง หรือลักษณะเฉพาะของ สารนิเทศนั้น ๆ	3	14.28	12	31.57	10	52.63	25	32.05
การพิจารณาผลกระทบของความรู้ ใหม่ที่ค้นหาได้ ที่อาจมี ผลกระทบต่อตัวบุคคล เช่น ทัศนคติ	1	4.76	10	26.31	4	21.05	15	19.23
การพิจารณาความถูกต้องและการ แปลความหมายของสารนิเทศ โดยการอภิปรายกับ ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ	1	4.76	4	10.52	3	15.78	8	10.25
การพิจารณาบททวนถึง ใจทย์ หรือ ข้อความถามว่า สารนิเทศที่ ค้นหาได้นั้น ตอบสนองต่อ ความต้องการหรือไม่	12	57.14	17	44.73	11	57.89	40	51.28

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.4 มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (ตารางที่ 7) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 53 แห่ง (ร้อยละ 66.25) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารสนเทศใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้าง และสื่อสารผลงาน รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 52 แห่ง (ร้อยละ 65.00) ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารสนเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารสนเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และจำนวนน้อยที่สุด 42 แห่ง (ร้อยละ 52.50) ส่งเสริมเรื่องการทบทวนกระบวนการพัฒนาสารสนเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.66) ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารสนเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารสนเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ รองลงมาจำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 52.38) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารสนเทศใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้าง และสื่อสารผลงาน และจำนวนน้อยที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 42.85) ส่งเสริมเรื่องการทบทวนกระบวนการพัฒนาสารสนเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนมากที่สุด 31 แห่ง (ร้อยละ 75.06) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารสนเทศใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างและสื่อสารผลงาน รองลงมาจำนวน 30 แห่ง (ร้อยละ 73.17) ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารสนเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารสนเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และจำนวนน้อยที่สุด 24 แห่ง (ร้อยละ 58.53) ส่งเสริมเรื่องการทบทวนกระบวนการพัฒนาสารสนเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 61.11) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารนิเทศใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารนิเทศในการสร้าง และสื่อสารผลงาน รองลงมา จำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 50.00) ส่งเสริมเรื่องการทบทวนกระบวนการพัฒนาสารนิเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น และจำนวนน้อยที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 44.44) ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารนิเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่เพื่อการวางแผนและการสร้างสารนิเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ

ตารางที่ 7 มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐฯ (N = 21)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 41)		เอกชน (N = 18)		รวม (N = 80)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประยุกต์สารนิเทศที่ค้นหาได้ และที่มีอยู่เพื่อการวางแผน และการสร้างสารนิเทศขึ้นมา ใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความ ต้องการ	14	66.66	30	73.17	8	44.44	52	65.00
การทบทวนกระบวนการพัฒนา สารนิเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการ สืบค้น	9	42.85	24	58.53	9	50.00	42	52.5
การสื่อสารสารนิเทศใหม่อย่างมี ประสิทธิภาพ การเลือกสื่อ และรูปแบบของสื่อได้อย่าง เหมาะสมกับผู้รับ การใช้ เทคโนโลยีสารนิเทศในการ สร้าง และสื่อสารผลงาน	11	52.38	31	75.06	11	61.11	53	66.25

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.5 มาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างถูกกฎหมาย

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างถูกกฎหมาย (ตารางที่ 8) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 69 แห่ง (ร้อยละ 78.40) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 68 แห่ง (ร้อยละ 77.27) ส่งเสริมเรื่องการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม และจำนวนน้อยที่สุด 49 แห่ง (ร้อยละ 55.68) ส่งเสริมเรื่องการเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักในเรื่อง บริบทของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสารนิเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 92.00) ส่งเสริมเรื่องการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม รองลงมาจำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 72.00) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน และจำนวนน้อยที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 40.00) ส่งเสริมเรื่องการเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักในเรื่อง บริบทของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสารนิเทศ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 77.27) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 33 แห่ง (ร้อยละ 75.00) ส่งเสริมเรื่องการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม และจำนวนน้อยที่สุด 29 แห่ง (ร้อยละ 65.90) ส่งเสริมเรื่องการเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักในเรื่อง บริบทของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสารนิเทศ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 89.47) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน รองลงมาจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 63.15) ส่งเสริมการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม และจำนวนน้อยที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 52.63) ส่งเสริมเรื่องการเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักในเรื่อง บริบทของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสารนิเทศ

ตารางที่ 8 มาตรฐานที่ 5 เรื่อง การใช้สารนิเทศอย่างถูกกฎหมาย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐฯ (N = 25)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 44)		เอกชน (N = 19)		รวม (N = 88)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเสริมสร้างให้เกิดการ ตระหนักในเรื่อง บริบท ของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความ เกี่ยวข้องกับสารนิเทศ	10	40.00	29	65.90	10	52.63	49	55.68
การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ นโยบายของ สถาบัน	18	72.00	34	77.27	17	89.47	69	78.40
การเขียนอ้างอิงแหล่งที่มา ของสารนิเทศได้อย่าง เหมาะสม	23	92.00	33	75.00	12	63.15	68	77.27

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ

จากการศึกษาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ (ตารางที่ 9) โดยรวมพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 50 แห่ง (ร้อยละ 53.76) มีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในส่งเสริมการรู้สารนิเทศ และจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 36.55) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ พบว่า **หน่วยงานเดียว** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 33 แห่ง (ร้อยละ 66.00) ระบุคือ งานบริการ และห้องสมุดจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 34.00) มีงานพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ สำหรับห้องสมุดที่มี **หลายหน่วยงาน** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 8 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 23.52) ระบุคือ ฝ่ายบริการร่วมกับ ฝ่ายเทคโนโลยีสารนิเทศ

รองลงมาจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 11.76) คือฝ่ายบริการ ร่วมกับ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่งเท่านั้น (ร้อยละ 2.94) มีฝ่ายบริการ ร่วมมือกับ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายโสตทัศนฯ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ฝ่ายห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาจากประเภทของห้องสมุดพบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 53.85) มีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 38.46) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **หน่วยงานเดียว**ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 57.14) ระบุ คือ ฝ่ายบริการ และจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 42.85) คือฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำหรับ ห้องสมุดที่มี **หลายหน่วยงาน** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดเท่ากัน 2 แห่ง (ร้อยละ 20.00) ระบุว่า คือ ฝ่ายบริการ ร่วมมือกันฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฝ่ายบริการร่วมมือกับฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้ และฝ่ายบริการ ร่วมมือกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 48.94) มีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 40.42) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **หน่วยงานเดียว** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมากที่สุดจำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 78.25) ระบุคือ ฝ่ายบริการ และจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 21.73) คือฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำหรับ ห้องสมุดที่มี **หลายหน่วยงาน** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 6 แห่ง

(ร้อยละ 31.57) ระบุคือ ฝ่ายบริการ ร่วมกับฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาจำนวน 2 แห่ง เท่ากัน (ร้อยละ 8.33) มีฝ่ายบริการ ร่วมกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ จำนวนน้อยที่สุด 1 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 5.26) มีฝ่ายบริการ ร่วมกับฝ่ายวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ฝ่ายบริการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้ ฝ่ายบริการ ร่วมกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 65.00) มีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และรองลงมาจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 25.00) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **หน่วยงานเดียว** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 53.84) ระบุคือ ฝ่ายบริการ และห้องสมุดจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 46.15) คือ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำหรับ ห้องสมุดที่มี **หลายหน่วยงาน** ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า ห้องสมุด จำนวน 1 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 20.00) มีฝ่ายบริการ ร่วมมือกับฝ่ายทรัพยากรสารสนเทศ

นอกจากนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยยังระบุหน่วยงานอื่น ๆ ที่ระบุไว้ คือ สำนักวิจัย และตำรา สำนักเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา กองส่งเสริมวิชาการ และ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

ตารางที่ 9 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำแนกตามประเภท
ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

หน่วยงานที่รับผิดชอบใน การดำเนินงานส่งเสริมการรู้ สารสนเทศ	รัฐ (N = 26)		ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)		เอกชน (N = 20)		รวม (N = 93)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานเดียว	14	53.85	23	48.94	13	65.00	50	53.76
ฝ่ายบริการ	8	57.14	18	78.26	7	53.84	33	66.00
ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ	6	42.85	5	21.73	6	46.15	17	34.00
หลายหน่วยงาน	10	38.46	19	40.42	5	25.00	34	36.55
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายวารสาร และสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง	-	-	1	5.26	1	20.00	2	5.88
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายวิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ	1	10.00	-	-	1	20.00	2	5.88
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ	-	-	2	10.52	1	20.00	3	8.82
ฝ่ายบริการ+ฝ่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ	2	20.00	6	31.57	-	-	8	23.52
ฝ่ายบริการ+ฝ่าย ประชาสัมพันธ์	1	10.00	-	-	-	-	1	2.94
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายส่งเสริม การเรียนรู้	2	20.00	1	5.26	-	-	3	8.82
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	20.00	1	5.26	1	20.00	4	11.76
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่ายวารสารและ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง	1	10.00	2	10.52	-	-	3	8.82
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายไลต ทัศน์+ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายวิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94

ตารางที่ 9 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	รัฐฯ (N = 26)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 47)		เอกชน (N = 20)		รวม (N = 93)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ฝ่ายบริการ+ฝ่ายห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์	-	-	-	-	1	20.00	1
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายวิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ+ ฝ่ายวารสารและ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94
ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ+ ฝ่ายไลตทัศน์	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94
ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ+ ฝ่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	-	1	5.26	-	-	1	2.94
ฝ่ายบริการ+ฝ่ายจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ	1	10.00	-	-	-	-	1	2.94
อื่น ๆ	2	7.69	5	10.63	2	10.00	9	9.67

3. วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่ 10) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 87 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 93.55) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และ วิธีการแบบไม่เป็นทางการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 77 แห่ง (ร้อยละ 88.51) ใช้ คือการปฐมนิเทศ การใช้ห้องสมุด รองลงมาจำนวน 75 แห่ง (ร้อยละ 86.21) ใช้วิธีการสอนการใช้ห้องสมุด และ ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 35 แห่ง (ร้อยละ 40.23) ใช้วิธีการสัมมนา นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 11.49) ใช้วิธีการอื่นๆ คือ การร่วมสอนในวิชาวิจัย คลินิกวิทยานิพนธ์ (2 แห่ง) การสอนการสืบค้นสารนิเทศภายในรายวิชาอื่น ๆ (1 แห่ง) การนำชมห้องสมุด (3 แห่ง) การจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่านและการรู้สารสนเทศ (3 แห่ง) และจัดโครงการอบรมการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง) สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 82 แห่ง (ร้อยละ 94.25) ใช้คือการให้บริการตอบคำถาม รองลงมาจำนวน 65 แห่ง (ร้อยละ 74.71) ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 58 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ใช้วิธีการจัดนิทรรศการ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 10.34) ใช้วิธีการอื่น ๆ คือ การแนะนำขณะสืบค้นในระบบ OPAC (1 แห่ง) กิจกรรม Road Show (1 แห่ง) การตอบปัญหาการใช้สารสนเทศผ่านระบบออนไลน์ (1 แห่ง) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (2 แห่ง) บริการสอบถามจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (1 แห่ง) และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ (1 แห่ง) แบบเรียนการใช้ห้องสมุดผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (1 แห่ง) และการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 100.00) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้คือการ

ประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด รองลงมาจำนวน 24 แห่ง (ร้อยละ 92.31) ใช้วิธีการสอนการใช้ห้องสมุด และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 11.54) ใช้คือการสัมมนา นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 11.54) ใช้วิธีการอื่น คือ การร่วมสอนในวิชาวิจัย คลินิกวิทยานิพนธ์ (2 แห่ง) การสอนการสืบค้นสารนิเทศภายในรายวิชาอื่น ๆ (1 แห่ง) สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ที่ห้องสมุดทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ การให้บริการตอบคำถาม รองลงมาจำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 69.23) ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจำนวนน้อยที่สุด 15 แห่ง (ร้อยละ 53.85) ใช้วิธีการจัดนิทรรศการ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 11.54) ใช้วิธีการอื่น ๆ คือ การแนะนำขณะสืบค้นในระบบ OPAC (1 แห่ง) กิจกรรม Road Show (1 แห่ง) การตอบปัญหาการใช้สารนิเทศผ่านระบบออนไลน์ (1 แห่ง)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 44 แห่ง (ร้อยละ 93.62) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และห้องสมุดจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 89.36) ใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศพบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีจำนวนมากที่สุด 39 แห่ง (ร้อยละ 88.64) ใช้ คือ การประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด รองลงมาจำนวน 36 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 81.82) ใช้วิธีการสอนการใช้ห้องสมุด และการฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 25.00) ใช้วิธีการสัมมนา นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 9.09) ใช้วิธีการอื่น ๆ คือ การนำชมห้องสมุด (3 แห่ง) และการจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน และการรู้สารนิเทศ (1 แห่ง) สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 88.10) ใช้วิธีการให้บริการตอบคำถาม รองลงมาจำนวน 33 แห่ง (ร้อยละ 78.57) ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจำนวนน้อยที่สุด 32 แห่ง (ร้อยละ 76.19) ใช้วิธีการจัดนิทรรศการ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 9.52) ใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (2 แห่ง) บริการสอบถามจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (1 แห่ง) และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 95.00) ใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ และห้องสมุดจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 85.00) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 15 แห่ง (ร้อยละ 88.23) ใช้วิธีการสอนการใช้ห้องสมุด รองลงมาจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 70.58) ใช้วิธีการฝึกอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 11.76) ใช้วิธีการสัมมนา นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 17.64) การจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่านและการรู้สารสนเทศ (2 แห่ง) และจัดโครงการอบรมการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง) สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ห้องสมุดทุกแห่งจำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 100) ใช้วิธีการให้บริการตอบคำถาม รองลงมาจำนวน 14 แห่ง (ร้อยละ 73.68) ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 63.15) ใช้วิธีการจัดนิทรรศการ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 10.52) ใช้วิธีการอื่นๆ เช่น แบบเรียนการใช้ห้องสมุดผ่านเว็บไซต์ (1 แห่ง) และการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ (1 แห่ง)

ตารางที่ 10 วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุด
มหาวิทยาลัย*

รายการ	รัฐ (N = 26)		ราชภัฏและราชชมงคล (N=47)		เอกชน (N = 20)		รวม (N = 93)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แบบเป็นทางการ								
การสอนการใช้ห้องสมุด	24	92.31	36	81.82	15	88.23	75	86.21
การปฐมนิเทศการใช้ ห้องสมุด	26	100.00	39	88.64	12	70.58	77	88.51
การฝึกอบรม/การประชุม เชิงปฏิบัติการ	22	84.62	36	81.82	6	35.29	64	73.56
การบรรยาย	17	65.38	14	31.82	4	23.52	35	40.23
การสัมมนา	3	11.54	11	25.00	2	11.76	16	18.39
อื่น ๆ	3	11.54	4	9.09	3	17.64	10	11.49
แบบไม่เป็นทางการ								
การจัดนิทรรศการ	15	53.85	32	76.19	12	63.15	58	66.67
การให้บริการตอบคำถาม	26	100.00	37	88.10	19	100.00	82	94.25
การศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง	18	69.23	33	78.57	14	73.68	65	74.71
อื่น ๆ	3	11.54	4	9.52	2	10.52	9	10.34

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่ 11) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 90 แห่ง (ร้อยละ 96.77) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 89 แห่ง (ร้อยละ 95.70) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 73 แห่ง (ร้อยละ 78.49) ใช้สื่อโสตทัศน

เมื่อพิจารณาประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **สื่อสิ่งพิมพ์** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 87 แห่ง (ร้อยละ 96.67) ใช้ คือ แผ่นพับ รองลงมาจำนวน 72 แห่ง (ร้อยละ 80.00) ใช้คู่มือการใช้ห้องสมุด และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 21.11) ใช้จุลสาร นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 13.33) ใช้สื่ออื่น ๆ เช่น จดหมายข่าวห้องสมุด (4 แห่ง) คู่มือนักศึกษา (4 แห่ง) ป้ายประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง) จัดทำ

ใบปลิว (1 แห่ง) เอกสารประชาสัมพันธ์ที่ผลิตในกิจกรรมต่าง ๆ (1 แห่ง) คอลัมน์เผยแพร่ข้อมูลใน จุลสารของมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) สำหรับ **สื่อโสตทัศน** ที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ 62 แห่ง (ร้อยละ 84.93) ใช้ คือ วีซีดี/ดีวีดี และห้องสมุดจำนวน 27 แห่ง (ร้อยละ 36.99) ใช้สไลด์ นอกจากนี้ยังมี ห้องสมุดจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 13.70) ใช้สื่อ อื่น ๆ เช่น Flash Animation (1 แห่ง) วิทยูกระจายเสียง (1 แห่ง) เคเบิ้ลทีวี (1 แห่ง) สไลด์จากโปรแกรมพาเวอร์พอยท์ (3 แห่ง) และจัดทำวีดิทัศน์ลงเว็บไซต์ (4 แห่ง) ส่วน **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวนมากที่สุด 56 แห่ง (ร้อยละ 62.92) ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 51 แห่ง (ร้อยละ 57.30) ใช้เว็บบล็อกของห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 2.24) ใช้วิกิในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 7.86) ใช้สื่อ อื่น ๆ เช่น เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ การรู้สารสนเทศของสำนักฯ (1 แห่ง) เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด (2 แห่ง) เผยแพร่ ข้อมูลบนเว็บไซต์ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย (2 แห่ง) เผยแพร่จากวิดีโอเทป (Video Tape Recorder) ผ่านเว็บไซต์ (2 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 100.00) ใช้ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวน 23 แห่ง (ร้อยละ 88.46) ใช้สื่อโสตทัศนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **สื่อ สิ่งพิมพ์** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ แผ่นพับ รองลงมาจำนวน 22 แห่ง (ร้อยละ 84.00) ใช้คู่มือการใช้ห้องสมุด และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 4 แห่ง (ร้อยละ 15.38) ใช้จุลสาร นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 7.69) ใช้สิ่งพิมพ์ ประเภทอื่น ๆ คือ คอลัมน์เผยแพร่ข้อมูลในจุลสารของมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) และคู่มือนักศึกษา 1 (แห่ง) สำหรับ **สื่อโสตทัศน** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด 20 แห่ง (ร้อยละ 86.96) ใช้วี ซีดี/ดีวีดี ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 34.87) ใช้สไลด์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 17.39) ใช้สื่อโสตทัศน อื่น ๆ คือ จัดทำวีดิทัศน์ลงเว็บไซต์ (4 แห่ง) ส่วน **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนมากที่สุด 18 แห่ง (ร้อยละ 69.23) ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 17 แห่ง (ร้อยละ 65.38) ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 3.84) ใช้อาร์เอสเอสพีดีในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 11.54) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อื่น ๆ คือ เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย (1 แห่ง) เผยแพร่ เผยแพร่จากวิดีโอเทป (Video Tape Recorder) ผ่านเว็บไซต์ (1 แห่ง) เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์การรู้สารสนเทศของห้องสมุด (1 แห่ง)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่จำนวน 45 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 95.74) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวน 37 แห่ง (ร้อยละ 78.72) ใช้สื่อโสตทัศนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **สื่อสิ่งพิมพ์** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 42 แห่ง (ร้อยละ 93.33) ใช้ คือ แผ่นพับ รองลงมาจำนวน 33 แห่ง (ร้อยละ 73.33) ใช้ คู่มือการใช้ห้องสมุด และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 22.22) ใช้ จุลสาร นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 17.78) ใช้สิ่งพิมพ์อื่น ๆ คือ บ่ายประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง) คู่มือนักศึกษา (2 แห่ง) จดหมายข่าวห้องสมุด (4 แห่ง) และใบปลิว (1 แห่ง) สำหรับ **สื่อโสตทัศน** ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 32 แห่ง (ร้อยละ 86.49) ใช้ คือ วีซีดี/ดีวีดีในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 35.14) ใช้สไลด์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 17.39) ใช้โสตทัศนประเภทอื่น ๆ เช่น Flash Animation (1 แห่ง) วิทยูกระจายเสียง (1 แห่ง) เคเบิลทีวี (1 แห่ง) สไลด์จากโปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ (2 แห่ง) ส่วน **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 30 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ใช้ คือ เว็บบล็อกของห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 28 แห่ง (ร้อยละ 62.22) ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 4.44) ใช้อาร์เอสเอสพีดีและวิกิ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 6.66) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทอื่น ๆ คือ เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย (1 แห่ง) เผยแพร่จากวิดีโอเทป (Video Tape Recorder) ผ่านเว็บไซต์ (1 แห่ง) เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 95.00) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาใกล้เคียงกันจำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 90.00) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 65.00) ใช้สื่อโสตทัศนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **สื่อสิ่งพิมพ์** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ แผ่นพับในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 89.47) ใช้คู่มือการใช้ห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 6 แห่ง (ร้อยละ 31.57) ใช้โปสเตอร์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 10.52) ใช้สิ่งพิมพ์อื่น ๆ คือ เอกสารประชาสัมพันธ์ที่ผลิตในกิจกรรมต่าง ๆ (1 แห่ง) และคู่มือนักศึกษา (1 แห่ง) สำหรับ **สื่อโสตทัศน** ห้องสมุดส่วนใหญ่ 10 แห่ง (ร้อยละ 76.92) และห้องสมุดจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 46.15) ใช้สไลด์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 7.69) นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 7.69) ใช้โสตทัศนประเภทอื่น ๆ คือ สไลด์จากโปรแกรมพาเวอร์พอยท์ (1 แห่ง) ส่วน **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 55.55) ใช้เว็บบล็อกของห้องสมุด ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รองลงมาจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 33.33) ใช้ซีดี-รอม ช่วยสอน และจำนวนใกล้เคียงกัน 5 แห่ง (ร้อยละ 27.77) ใช้เว็บช่วยสอนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 5.55) ใช้บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเว็บไซต์แบ่งปันสื่อวีดิทัศน์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 5.55) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทอื่น ๆ คือ เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด (1 แห่ง)

ตารางที่ 11 สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ*

รายการ	รัฐ (N = 26)		ราชภัฏและราช มงคล (N = 47)		เอกชน (N = 20)		รวม (N = 93)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์	26	100.00	45	95.74	19	95.00	90	96.77
แผ่นพับ	26	100.00	42	93.33	19	100.00	87	96.67
คู่มือการใช้ห้องสมุด	22	84.00	33	73.33	17	89.47	72	80.00
จุลสาร	4	15.38	10	22.22	5	26.31	19	21.11
โปสเตอร์	12	46.15	20	44.44	6	31.57	38	42.22
อื่น ๆ	2	7.69	8	17.78	2	10.52	12	13.33
สื่อโทรทัศน์	23	88.46	37	78.72	13	65.00	73	78.49
วีซีดี/ดีวีดี	20	86.96	32	86.49	10	76.92	62	84.93
สไลด์	8	34.78	13	35.14	6	46.15	27	36.99
อื่น ๆ	4	17.39	5	13.51	1	7.69	10	13.7
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	26	100.00	45	95.74	18	(90.00)	89	(95.70)
ซีดีรอม-ช่วยสอน	5	19.23	15	33.33	6	33.33	26	29.21
เว็บช่วยสอน	10	38.46	12	26.67	5	27.77	27	30.34
เว็บล็อกของห้องสมุด	11	42.31	30	66.67	10	55.55	51	57.30
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	17	65.38	16	35.56	10	55.55	43	48.31
บริการข้อความสั้นผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่	5	19.23	7	15.56	1	5.55	13	14.61
อาร์เอสเอสฟีด	1	3.84	2	4.44	-	-	3	3.37
วิดีโอสตรีมมิ่ง	5	19.23	5	11.11	-	-	10	11.24
เว็บไซต์เครือข่ายสังคม	18	69.23	28	62.22	10	55.55	56	62.92
เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวีดิทัศน์	2	7.69	6	13.33	1	5.55	9	10.11
วิกิ	-	-	2	4.44	-	-	2	2.24
อื่น ๆ	3	11.54	3	6.66	1	5.55	7	7.86

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศสำหรับนักศึกษาในหอสมุดมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศสำหรับนักศึกษาในหอสมุดมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านงบประมาณ 2) ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ 3) ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ 4) ปัญหาด้านการดำเนินงาน 5) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ 6) ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา และ 7) ปัญหาด้านบุคลากร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังตารางที่

2.1 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศสำหรับนักศึกษาในหอสมุดมหาวิทยาลัย โดยรวม

จากการศึกษาปัญหาที่หอสมุดมหาวิทยาลัยประสบในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ (ตารางที่ 12) พบว่าปัญหาที่หอสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.33) * ปัญหาด้านบุคลากร (3.18) และปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ (2.93)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหอสมุด พบว่าปัญหาที่หอสมุดของรัฐประสบมี 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย สำหรับปัญหาที่หอสมุดประสบในระดับมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.56) ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลางมี 5 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ปัญหาด้านบุคลากร (3.10) ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ (3.02) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ (2.76) และปัญหาระดับน้อยคือ ปัญหาด้านงบประมาณ (2.49) และปัญหาด้านหน่วยงาน (2.43)

* ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงค่าเฉลี่ย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.27) ปัญหาด้านบุคลากร (3.20) และปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ (3.03)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาปานกลางทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ปัญหาด้านบุคลากร (3.23) ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.16) ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ (2.96)

ตารางที่ 12 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยรวม

รายการ	รัฐ (N = 26)			ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)			เอกชน (N = 20)			รวม (N = 93)		
	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค
ปัญหาด้านงบประมาณ	2.49	0.91	น	2.95	1.22	ป	2.71	0.89	ป	2.78	1.10	ป
ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	3.02	0.89	ป	2.87	1.15	ป	2.80	1.06	ป	2.89	1.07	ป
ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ	2.43	1.06	น	2.97	1.18	ป	2.96	1.21	ป	2.83	1.18	ป
ปัญหาด้านการดำเนินงาน	2.68	0.94	ป	2.90	1.16	ป	2.57	1.06	ป	2.76	1.09	ป
ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์	2.76	1.10	ป	3.03	1.14	ป	2.92	0.97	ป	2.93	1.09	ป
ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	3.56	0.75	ม	3.27	1.05	ป	3.16	0.92	ป	3.33	0.95	ป
ปัญหาด้านบุคลากร	3.10	0.84	ป	3.20	1.17	ป	3.23	1.07	ป	3.18	1.06	ป

2.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการศึกษาปัญหาด้านงบประมาณในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่13) โดยรวมพบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 76-78 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.83) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.80) และห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะ (2.71) นอกจากนี้ ปัญหาอื่น ๆ ที่ห้องสมุด 2 แห่ง ซึ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบอยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่ให้ความร่วมมือในการจัดสรรงบประมาณเพื่อทำกิจกรรม (3.00)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 21 แห่ง ประสบด้านงบประมาณมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย สำหรับปัญหาที่ประสบในระดับปานกลางมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ห้องสมุดมีงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.62) ห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะ (2.52) และปัญหาที่ประสบในระดับน้อย 1 เรื่อง คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.33)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 40-42 แห่ง ประสบปัญหาด้านงบประมาณในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (3.08) ห้องสมุดมีงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.95) และห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะ (2.83)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 15 แห่งประสบปัญหาด้านงบประมาณในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ห้องสมุดมีงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.80) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.73) และห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นักศึกษาโดยเฉพาะ (2.60)

ตารางที่ 13 ปัญหาด้านงบประมาณ

ปัญหาด้านงบประมาณ	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค.	f	\bar{x}	S.D.	ปค.	f	\bar{x}	S.D.	ปค.	f	\bar{x}	S.D.	ปค.
ห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะ	21	2.52	1.03	ป	42	2.83	1.15	ป	15	2.60	0.91	ป	78	2.71	1.07	ป
ห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	21	2.62	0.86	ป	40	2.95	1.28	ป	15	2.80	0.86	ป	76	2.83	1.10	ป
การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ	21	2.33	0.86	ป	40	3.08	1.25	ป	15	2.73	0.96	ป	76	2.80	1.13	ป
อื่นๆ	-	-	-	-	2	3.00	1.41	ป	-	-	-	-	2	3.00	1.41	ป

2.3 ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึก

จากการศึกษาปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึกของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 14) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึกในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเภท เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน (3.13) ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (2.83) และปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.78)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าห้องสมุดของรัฐประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึก ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน (3.41) ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (3.05) และปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (2.92)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึก ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน (3.11) ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (2.86) และปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.72)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.87) ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน (2.82) และปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.68)

ตารางที่ 14 ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สำนึกผิด โดยรวม*

ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการ ส่งเสริมการรู้สำนึกผิด	รัฐ (N = 26)			ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)			เอกชน (N = 20)			รวม (N = 93)		
	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค	\bar{x}	S.D.	ปค
ด้านสื่อสิ่งพิมพ์	2.92	0.87	ป	2.86	1.10	ป	2.68	1.19	ป	2.83	1.06	ป
ด้านสื่อโทรทัศน์	3.41	0.88	ป	3.11	1.19	ป	2.82	0.95	ป	3.13	1.08	ป
ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.05	0.84	ป	2.72	1.13	ป	2.87	1.06	ป	2.78	1.04	ป
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.3.1 ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์

จากการศึกษาปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (ตารางที่15) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 88-91 แห่ง กระจุกอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.84) และ สิ่งพิมพ์มีกำหนดออกไม่สม่ำเสมอ (2.83)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 25 แห่ง กระจุกอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (3.04) และสิ่งพิมพ์มีกำหนดออกไม่สม่ำเสมอ (2.78)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 45 แห่ง
ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ สิ่งพิมพ์มีกำหนดออกไม่
สม่ำเสมอ (2.96) และการออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.76)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 20 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลาง
ทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.75) และสิ่งพิมพ์
ออกไม่สม่ำเสมอ (2.60)

ตารางที่ 15 ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์

ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 26)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
สิ่งพิมพ์ออกไม่สม่ำเสมอ	25	2.78	0.90	ป	45	2.96	1.19	ป	20	2.60	1.10	ป	88	2.83	1.10	ป
การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มี ความน่าสนใจ	25	3.04	0.84	ป	46	2.76	1.02	ป	20	2.75	1.29	ป	91	2.84	1.04	ป

2.3.2 ปัญหาด้านสื่อสตรีตทัศน์

จากการศึกษาปัญหาด้านสื่อสตรีตทัศน์ (ตารางที่ 16) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 84 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ขั้นตอนในการทำสื่อสตรีตทัศน์มีความยุ่งยาก ซับซ้อน (3.17) และการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อสตรีตทัศน์ทำได้ยาก (3.08)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 23 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อสตรีตทัศน์ทำได้ยาก (3.48) และขั้นตอนการทำสื่อสตรีตทัศน์มีความยุ่งยาก ซับซ้อน (3.35)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 42 แห่ง และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ขั้นตอนในการทำสื่อสตรีตทัศน์มีความยุ่งยาก ซับซ้อน (3.19 และ 2.89 ตามลำดับ) และ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อสตรีตทัศน์ทำได้ยาก (3.02 และ 2.74 ตามลำดับ)

ตารางที่ 16 ปัญหาด้านสื่อโซเชียล

ปัญหาด้านสื่อโซเชียล	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ขั้นตอนการทำสื่อโซเชียล-ทัศน์มี ความยุ่งยาก ซับซ้อน	23	3.35	0.88	ป	42	3.19	1.19	ป	19	2.89	0.94	ป	84	3.17	1.06	ป
การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อ โซเชียลทำได้ยาก	23	3.48	0.90	ป	42	3.02	1.20	ป	19	2.74	0.94	ป	84	3.08	1.10	ป

2.3.3 ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ตารางที่17) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 80-82 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.81) คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (2.77) และห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.75)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรัฐจำนวน 19-22 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (3.05) ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.77) และคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (2.64)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 41-42 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.74) คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (2.73) และเครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.69)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 17-19 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (3.00) เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.84) และห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.76)

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาด้านอิเล็กทรอนิกส์	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์	22	2.77	0.75	ป	2	2.74	1.13	ป	17	2.76	1.03	ป	81	2.75	1.01	ป
เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด	19	3.05	0.71	ป	42	2.69	1.14	ป	19	2.84	1.12	ป	80	2.81	1.04	ป
คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ	22	2.64	1.00	ป	41	2.73	1.16	ป	19	3.00	1.05	ป	82	2.77	1.09	ป

2.4 ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากการศึกษาปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (ตารางที่ 18) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 70-85 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศมีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (3.06) หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (2.72) และห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (2.67) นอกจากนี้ยังมีห้องสมุด 1 แห่ง ซึ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ประสบปัญหาในระดับปานกลางคือ กำลังคนที่จะผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ (3.00)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 17-23 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (2.96) หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (2.38) และห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (1.76)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 37-43 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (3.02) หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (2.95) และห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ (2.92)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 16-19 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (3.26) ห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.06) และหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.58)

ตารางที่ 18 ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	17	1.76	0.83	ป	37	2.92	1.09	ป	16	3.06	1.29	ป	70	2.67	1.19	ป
หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	21	2.38	0.80	ป	41	2.95	1.20	ป	19	2.58	1.12	ป	81	2.72	1.11	ป
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง	23	2.96	1.15	ป	43	3.02	1.26	ป	19	3.26	1.19	ป	85	3.06	1.21	ป
อื่นๆ	1	3.00	0.00	ป	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3.00	0.00	ป

2.5 ปัญหาด้านการดำเนินงาน

จากการศึกษาปัญหาด้านการดำเนินงานในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่ 19) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 79-90 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (2.93) ห้องสมุดขาดการประสานงานของแต่ละฝ่ายภายในห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.68) และห้องสมุดมีนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่ชัดเจน (2.66)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 19-25 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (3.08) ห้องสมุดขาดการประสานงานของแต่ละฝ่ายภายในห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.54) และห้องสมุดมีนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่ชัดเจน (2.32)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42-45 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (2.98) ห้องสมุดมีนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่ชัดเจน (2.88) และห้องสมุดขาดการประสานงานของแต่ละฝ่ายภายในห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.83)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19-20 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (2.65) ห้องสมุดขาดการประสานงานของแต่ละฝ่ายภายในห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.53) และห้องสมุดมีนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่ชัดเจน (2.53)

ตารางที่ 19 ปัญหาด้านการดำเนินงาน

ปัญหาด้านการดำเนินงาน	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชวมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ห้องสมุดขาดการประสานงาน ของแต่ละฝ่ายภายใน ห้องสมุดในการส่งเสริม การรู้สสารนิเทศ	24	2.54	0.78	ป	42	2.83	1.17	ป	19	2.53	1.07	ป	85	2.68	1.05	ป
ห้องสมุดมีนโยบายการ ดำเนินงานส่งเสริมการรู้ สสารนิเทศไม่ชัดเจน	19	2.32	0.89	ป	41	2.88	1.25	ป	19	2.53	0.96	ป	79	2.66	1.12	ป
ห้องสมุดไม่ได้รับความ ร่วมมือจากคณาจารย์ใน การสอนการรู้สสารนิเทศใน ชั้นเรียน	25	3.08	1.00	ป	45	2.98	1.10	ป	20	2.65	1.18	ป	90	2.93	1.09	ป

2.6 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมการรู้สวณิเทศ (ตารางที่ 20) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 86-90 แห่ง ประสบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.97) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สวณิเทศไม่เพียงพอ (2.90)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 24-26 แห่ง ประสบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.79) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สวณิเทศไม่เพียงพอ (2.73)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 43-45 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (3.12) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สวณิเทศไม่เพียงพอ (2.96)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สวณิเทศไม่เพียงพอ (3.00) และ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.84)

ตารางที่ 20 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชวมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อ การส่งเสริมการรู้สำนึกในเทศไม่ เพียงพอ	26	2.73	1.08	ป	45	2.96	1.17	ป	19	3.00	1.00	ป	90	2.90	1.10	ป
ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น	24	2.79	1.14	ป	43	3.12	1.12	ป	19	2.84	0.96	ป	86	2.97	1.09	ป

2.7 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา โดยรวม (ตารางที่ 21) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 91 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.49) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.17)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 24-26 แห่ง ประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง สำหรับปัญหาที่ประสบในระดับมากคือ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.69) ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลาง คือ นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.42)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 46 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.41) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.13)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.49) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (2.89)

ตารางที่ 21 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชมงคด (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ	26	3.69	0.68	ม	46	3.41	1.02	ป	19	3.42	1.07	ป	91	3.49	0.95	ป
นักศึกษามีทักษะการรู้สารนิเทศที่แตกต่างกันทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม	26	3.42	0.81	ป	46	3.13	1.08	ป	19	2.89	0.66	ป	91	3.17	0.94	ป

2.8 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา โดยรวม (ตารางที่ 22) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 82-84 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.35) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.23) และบรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.95) นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง ประสบปัญหาในระดับมาก คือ บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ยังทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ (4.00)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 23-25 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.17) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.17) และบรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.96)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 39-40 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.41) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.25) และบรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.95)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.47) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.26) และบรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.95)

ตารางที่ 22 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร	รัฐ (N = 26)				ราชภัฏและราชวมงคล (N = 47)				เอกชน (N = 20)				รวม (N = 93)			
	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค	f	\bar{x}	S.D.	ปค
ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	24	3.17	0.76	ป	39	3.41	1.04	ป	19	3.47	1.22	ป	82	3.35	1.01	ป
บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	23	3.17	0.89	ป	40	3.25	1.24	ป	19	3.26	0.99	ป	82	3.23	1.08	ป
บรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ	25	2.96	0.89	ป	40	2.95	1.20	ป	19	2.95	0.97	ป	84	2.95	1.05	ป
อื่นๆ	1	4.00	-		-	-	-		-	-	-		-	-	-	

2.9 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ผู้บริหาร/บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุด 5 แห่ง ได้ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ดังนี้

1. การผนวกเรื่องการรู้สารสนเทศไว้ในรายวิชาบังคับของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกๆ คณะ จะทำให้นักศึกษามีพื้นฐานการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง)
2. อาจารย์ผู้สอนควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศต่อไป (1 แห่ง)
3. การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ผ่านมา มีปัญหาด้านช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมจะไม่เป็นไปตามแผนเนื่องจาก เวลาว่างของนักศึกษา และเวลาที่กำหนดไว้ในแผนไม่ตรงกัน เนื่องจากนักศึกษามีกิจกรรมมาก (1 แห่ง)
4. ขาดแคลนบรรณารักษ์ / บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง)
5. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศบางกิจกรรม จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ทำให้หน่วยงานหลัก ไม่ค่อยเห็นด้วย ดังนั้น การจัดกิจกรรมในบางครั้งจึงเป็นไปได้ยาก และไม่ค่อยได้รับความสะดวก (1 แห่ง)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอเนื้อหาการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย สรุป ผลการวิจัยและการอภิปรายผล สรุปการทดสอบสมมุติฐาน ข้อเสนอแนะ และแนวทางสำหรับการ วิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้าน มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม
2. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

สมมุติฐาน

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้มาตรฐานเรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ ใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด และใช้สื่อสิ่งพิมพ์
2. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับ มาก คือ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารห้องสมุดที่มีสถานะเป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน จำนวน 115 แห่ง โดยแบ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 28 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 38 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม (ตารางที่ 3-11)

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 12-22)

จากแบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้นจำนวน 115 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 93 ชุด (ร้อยละ 80.86) เมื่อพิจารณาจากการส่งและรับคืนแบบสอบถามตามสังกัดของผู้ตอบพบว่า ได้รับแบบสอบถามคืนจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 92.85) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 39 แห่ง (ร้อยละ 97.50) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 88.88) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 52.63)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จะศึกษาครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศ วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริม และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม

จากการศึกษามาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่งเสริม (ตารางที่ 3) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 90 แห่ง (ร้อยละ 96.77) ส่งเสริมโดยใช้มาตรฐานที่ 2 เรื่อง การเข้าถึงสารสนเทศ

ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้มาตรฐานเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 96.15) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 46 แห่ง (ร้อยละ 97.88) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 95.00) ใช้มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ เนื่องจาก บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีทักษะในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศภายในห้องสมุด นอกจากนั้น บรรณารักษ์ยังสามารถใช้สถิติเรื่องการเข้าถึงและใช้สารสนเทศเพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่คุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Pattar and Kanamadi (2010) ที่โปรแกรมการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศภายในห้องสมุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ พบว่า เนื้อหาของการส่งเสริมนั้น บรรณารักษ์จำนวน 7 คน (ร้อยละ 87.50) ส่งเสริมการใช้เครื่องมือและทักษะในการสืบค้นสารนิเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสารนิเทศ

1.1.1 มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 1 เรื่อง การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ (ตารางที่ 4) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด จำนวน 71 แห่ง (ร้อยละ 83.52) ส่งเสริม เรื่อง การระบุประเภทและรูปแบบของแหล่งสารนิเทศ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 92.00) ส่งเสริมเรื่องการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 86.04) ส่งเสริมเรื่องการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 64.70) ส่งเสริมเรื่องการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารนิเทศ และการระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศ

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สสารนิเทศในเรื่อง การระบุประเภทและรูปแบบของสารนิเทศอาจเป็นเพราะ การส่งเสริมการรู้สสารนิเทศในมาตรฐานที่ 1 การกำหนดขอบเขตสารนิเทศที่ต้องการ จะทำให้นักศึกษาทราบถึงแหล่งสารนิเทศภายในและภายนอกห้องสมุดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งสารนิเทศที่อยู่ในสาขาวิชาของตนเอง

1.1.2 มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารนิเทศ

จากการศึกษามาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารนิเทศ (ตารางที่ 5) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 75 แห่ง (ร้อยละ 8.33) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือ ระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 22 แห่ง (ร้อยละ 84.62) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 80.33) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 16 แห่ง (ร้อยละ 84.21) ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้า หรือ ระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ส่งเสริมเรื่องการเลือกวิธีการค้นคว้าหรือระบบการค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศ อาจเป็นเพราะวิธีการค้นคว้าที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการค้นหาสารนิเทศ โดยห้องสมุดอาจจะมีการจัดการเผยแพร่ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์ และการบริการของห้องสมุด เช่น การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ที่จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารนิเทศเพิ่มขึ้น(Somi and Jager 2005 : 261 ; Dadzie 2009 ;) นอกจากนี้ งานวิจัยของ คณาจก์ เชษฐบุตตร (2550) ยังพบว่า นักศึกษามีความคาดหวังให้บรรณารักษ์สอนเรื่องการเข้าถึงสารนิเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

1.1.3 มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารนิเทศ

ผลการศึกษา มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารนิเทศ (ตารางที่ 6) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 64.10) ส่งเสริมเรื่องการสรุปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 61.90) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 65.78) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 63.15) ส่งเสริมเรื่องการการสรุปรูปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ส่งเสริมเรื่องการสรุปรูปแนวคิดหลัก (Main Idea) จากสารนิเทศที่สืบค้นอาจเป็นเพราะ การอ่านและนำเอาประเด็นที่อ่านที่ได้มาปรับเป็นแนวความคิดของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ เพราะฉะนั้นนักศึกษาจะเกิดการอ่านและตกผลึกทางความคิด ห้องสมุดส่วนใหญ่จึงสังเกตเห็นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ

1.1.4 มาตรฐานที่ 4 การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 4 การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (ตารางที่ 7) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 53 แห่ง (ร้อยละ 66.25) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารนิเทศใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารนิเทศในการสร้าง และสื่อสารผลงาน

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.66) ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารนิเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารนิเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 31 แห่ง (ร้อยละ 75.06) และ มหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 61.11) ส่งเสริมเรื่องการสื่อสารสารนิเทศใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารนิเทศในการสร้างและสื่อสารผลงาน

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ส่งเสริมเรื่องการประยุกต์สารสนเทศที่ค้นหาได้และมีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารสนเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ อาจเป็นเพราะ การประเมินสารสนเทศ เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้เกิดทักษะในการสื่อสารสารสนเทศที่ค้นหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้รับสารสนเทศจะทำให้สารสนเทศที่เผยแพร่่นั้นเกิดประโยชน์และด้วยการใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้รับสารสนเทศจะทำให้ผู้รับสารสนเทศเกิดความเข้าใจในสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น

1.1.5 มาตรฐานที่ 5 การประเมินสารสนเทศ

จากการศึกษา มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย (ตารางที่ 8) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 69 แห่ง (ร้อยละ 78.40) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 92.00) ส่งเสริมเรื่องการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 77.27) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 89.47) ส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ส่งเสริมเรื่องการใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย อาจเป็นเพราะการใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมเรื่องการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมนั้น เป็นเรื่องสำคัญ เพราะการลอกเลียนผลงาน (Plagiarism) เป็นเรื่องที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการวิชาการ ห้องสมุดจึงสามารถส่งเสริมด้วยการส่งเสริมการใช้โปรแกรมจัดการทางบรรณานุกรม หรือเผยแพร่เรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์ การบรรยายเรื่องลิขสิทธิ์ และการสอนวิธีการอ้างอิงโดยใช้เครื่องมือการจัดการทางบรรณานุกรม บนเว็บไซต์ เช่น Zotero Noodlebib หรือ citationmachine.net เป็นต้น (Luo 2009 : 36)

1.2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยรวมพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จำนวน 50 แห่ง (ร้อยละ 53.76) มีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในส่งเสริมการรู้ และจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 36.55) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่าหน่วยงานเดียว ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 33 แห่ง (ร้อยละ 66.00) ระบุ คือ ฝ่ายบริการ สำหรับ ห้องสมุดที่มี หลายหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดเท่ากัน 8 แห่ง (ร้อยละ 23.52) ระบุว่า คือ ฝ่ายบริการ ร่วมมือกันฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาจากประเภทของห้องสมุดพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 53.85) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 48.84) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนมากที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 65.00) มี หน่วยงานเดียว ที่รับผิดชอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากผลการศึกษา ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีหน่วยงานเดียว คือฝ่ายบริการ เนื่องจากฝ่ายบริการ ด้วยภาระหน้าที่หลักคือให้ความรู้กับผู้ใช้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ประเภท แหล่ง รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ฝ่ายบริการถือว่าเป็นฝ่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี เขียวคง (2552) พบว่า ฝ่ายบริการสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่นเดียวกัน

1.3 วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่ 14) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 87 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 93.55) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และ วิธีการแบบไม่เป็นทางการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 77 แห่ง (ร้อยละ 88.51) ใช้ คือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 82 แห่ง (ร้อยละ 94.25) ใช้คือการให้บริการตอบคำถาม

จากการศึกษาที่พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้วิธีการแบบเป็นทางการคือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด พบว่า การปฐมนิเทศห้องสมุดสามารถจัดได้ในทุก ๆ ปี ซึ่งอาจจะเป็นปีละครั้ง หรือ สองครั้ง มุ่งสำหรับให้ความรู้กับนักศึกษาใหม่ เพื่อที่จะให้ทราบถึงการบริการของห้องสมุด ทั้งแหล่งสารสนเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ การปฐมนิเทศจึงเป็นวิธีการเบื้องต้นในการให้ความรู้กับนักศึกษา และเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในขั้นต่อไป ซึ่งในการวิจัยของ Pattar and Kanamadi (2010) พบว่า การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ทุกแห่งจำนวน 8 แห่ง มีการใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดนั้นจะทำให้ผู้ใช้สามารถทราบได้ว่า ห้องสมุดมีลักษณะอย่างไร มีการบริการอะไรบ้าง มีแหล่งสารสนเทศประเภทใดที่ให้บริการภายในห้องสมุด

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 100.00) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า **วิธีการแบบเป็นทางการ** ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้คือการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ที่ห้องสมุดทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ การให้บริการตอบคำถาม

**ดังนั้น ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่ว่า
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด**

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
จำนวน 44 แห่ง (ร้อยละ 93.62) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ และห้องสมุดจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ
89.36) ใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศพบว่า **วิธีการแบบเป็น
ทางการ** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีจำนวนมากที่สุด 39 แห่ง (ร้อยละ
88.64) ใช้ คือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ห้องสมุด
จำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 88.10) ใช้วิธีการให้บริการตอบคำถาม

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 95.00) ใช้วิธีการ
แบบไม่เป็นทางการ และห้องสมุดจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 85.00) ใช้วิธีการแบบเป็นทางการ

เมื่อพิจารณาตามวิธีการในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ พบว่า **วิธีการแบบ
เป็นทางการ** ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 15 แห่ง (ร้อยละ 88.23) ใช้วิธีการ
สอนการใช้ห้องสมุด สำหรับ **วิธีการแบบไม่เป็นทางการ** ห้องสมุดทุกแห่งจำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ
100) ใช้วิธีการให้บริการตอบคำถาม

จากการศึกษาที่พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการคือ การใช้
วิธีการให้บริการตอบคำถาม พบว่า การให้บริการตอบคำถาม เป็นวิธีการแรกที่จะให้สสารนิเทศกับ
ผู้ใช้จากแหล่งสสารนิเทศที่เป็นบุคคล นั่นคือตัวของบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการตอบคำถาม
ผู้ใช้สามารถได้ข้อมูลสสารนิเทศโดยตรงจากบรรณารักษ์ เมื่อเกิดข้อคำถาม หรือเกิดความสงสัย

1.4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่ 11) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 90 แห่ง (ร้อยละ 96.77) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา เรื่องสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ แผ่นพับในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สื่อโสตทัศน์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด 20 แห่ง (ร้อยละ 86.96) ใช้วีซีดี/ดีวีดี ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ส่วน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 18 แห่ง (ร้อยละ 69.23) คือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ส่วนใหญ่จำนวน 45 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 95.74) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 42 แห่ง (ร้อยละ 93.33) ใช้ คือ แผ่นพับ สำหรับ สื่อโสตทัศน์ ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 32 แห่ง (ร้อยละ 86.49) ใช้ คือ วีซีดี/ดีวีดีในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ส่วน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 30 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ใช้ คือ เว็บไซต์ของห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 95.00) ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้ คือ แผ่นพับ ในการส่งเสริมสำหรับ สื่อโสตทัศนฯ ห้องสมุดส่วนใหญ่ 10 แห่ง (ร้อยละ 76.92) ใช้สไลด์ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ส่วน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 10 แห่งเท่ากัน (ร้อยละ 55.55) ใช้เว็บบล็อกของห้องสมุด ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

จากผลการศึกษาที่พบว่า ห้องสมุดทุกแห่งใช้แผ่นพับ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เป็นเพราะว่า เอกสารแผ่นพับ สามารถผลิตได้ง่าย บรรณารักษ์สามารถนำข้อมูลที่จะส่งเสริมไปลงไปถึงภาพประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ใช่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้เว็บบล็อกของห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์เครือข่ายสังคมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เนื่องจาก สื่อเหล่านี้มีต้นทุนต่ำไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดทำ ไม่จำเป็นต้องติดตั้งซอฟต์แวร์เพิ่มเติมเพื่อใช้งาน สามารถรับข้อมูลป้อนกลับ หรือความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้ให้บริการห้องสมุดได้ (จิระวัฒน์ วิจิโรจน์ 2551 :57)

2. ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยรวม

จากการศึกษาปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตารางที่12) พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ทั้ง 7 ด้าน ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.33)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดของรัฐประสบมี 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย สำหรับปัญหาที่ห้องสมุดประสบในระดับมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.56) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา (3.27) ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาปานกลางทั้ง 7 ด้าน ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาด้านบุคลากร (3.23)

2.1 ปัญหาด้านงบประมาณ

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านงบประมาณในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยรวม (ตารางที่13) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 76-78 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.83)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 21 แห่ง ประสบด้านงบประมาณมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง สำหรับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดมีงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (2.62) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 40-42 แห่ง ประสบปัญหาด้านงบประมาณในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ (3.08) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 15 แห่งประสบปัญหาด้านงบประมาณในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.80)

ผลการศึกษา ด้านงบประมาณ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุจิตรา ธงงาม (2547) โดยผลการวิจัยการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ คือ ขาดงบประมาณที่จะจัดสรรในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เนื่องจากงบประมาณจะต้องถูกจัดสรรไปตามหน่วยงานต่าง ๆ และงบประมาณที่ได้ลดลงและไม่เพียงพอซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละปี นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Jiyane and Onyancha (2010) ยังพบว่าห้องสมุดมีงบประมาณน้อยเพื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

2.2 ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 14) โดยรวมพบว่า ห้องสมุดประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเภท โดย ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน์ (3.13) เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าห้องสมุดของรัฐประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดปัญหา คือ ด้านสื่อโสตทัศน์ (3.41) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ประสบปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน์ (3.11) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน์ (2.82) และปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.68)

2.2.1 ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (ตารางที่ 15) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 88-91 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.84)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 25 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (3.04) และสิ่งพิมพ์มีกำหนดออกไม่สม่ำเสมอ (2.78) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 45 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ สิ่งพิมพ์มีกำหนดออกไม่สม่ำเสมอ (2.96) และการออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.76) ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 20 แห่ง ประสบ

ปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่มีความน่าสนใจ (2.75) และสิ่งพิมพ์ออกไม่สม่ำเสมอ (2.60)

2.2.2 ปัญหาด้านสื่อโสตทัศน

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านสื่อโสตทัศน (ตารางที่ 16) โดยรวม พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 84 แห่ง กระจุกอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนในการทำสื่อโสตทัศนมีความยุ่งยาก ซับซ้อน (3.17)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 23 แห่ง กระจุกอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อโสตทัศนทำได้ยาก (3.48) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 42 แห่ง และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง กระจุกปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นตอนในการทำสื่อโสตทัศนมีความยุ่งยาก ซับซ้อน (3.19 และ 2.89 ตามลำดับ)

ผลจากการศึกษาการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศโดยใช้สื่อโสตทัศนที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น พบว่า ขั้นตอนในการทำมีความยุ่งยาก ซับซ้อน โดยตั้งแต่การเตรียมเนื้อหา การถ่ายทำ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนทำได้ยาก รวมไปถึงอุปกรณ์ที่มีจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันขาดตลาด ทำให้การผลิตสื่อโสตทัศนไม่มีความต่อเนื่องและล้าสมัยไป

2.2.3 ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ตารางที่17) โดยรวมพบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 80-82 แห่ง กระจุกอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.81)

เมื่อพิจารณาตามปัญหาตามประเภทของห้องสมุด พบว่าปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรัฐจำนวน 19-22 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (3.05) ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.77) และคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (2.64) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 41-42 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.74) คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (2.73) และเครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.69) และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 17-19 แห่ง ประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ (3.00) เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (2.84) และห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2.76)

ผลจากการศึกษาการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น พบว่า ระบบเครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้ยากต่อการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากในบางช่วงเวลา ระบบเครือข่ายมีการโอนถ่ายข้อมูลอย่างหนาแน่น ภายในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความล่าช้าในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บไซต์ แบ่งปันสื่อวิดีโอที่ค้น ซึ่งอาจใช้เวลานานในการเข้าถึง รวมถึงการสนับสนุนการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์น้อย อันเนื่องมาจากหลายๆ ปัจจัย เช่น ความไม่พร้อมทางด้านบุคลากร ภาระงาน หรือทิศทางนโยบายในการใช้สื่อในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศ

2.3 ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศโดยรวม (ตารางที่ 18) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 70-85 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สสารนิเทศมีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง

(3.06) หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.72) และห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (2.67)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 17-23 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (2.96) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 37-43 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง (3.02) และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 16-19 แห่ง ประสบปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น คือ ฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีภาระงานหลักมาก ซึ่งบางฝ่ายอาจทำหน้าที่หลาย ๆ หน้าที่ภายในห้องสมุด จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของเวลาที่จะทำกิจกรรม หรือส่งเสริมการรู้สารสนเทศในบางกิจกรรม ซึ่งบางกิจกรรมจะต้องใช้เวลาทั้งวันในการจัด หรือส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ชัยสิทธิ์ อังคะปัญญาเดช : สัมภาษณ์)

2.4 ปัญหาด้านการดำเนินงาน

จากการศึกษาปัญหาด้านการดำเนินงานในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยรวม (ตารางที่ 19) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 79-90 แห่ง ประสบอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (2.93)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 19-25 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 42-45 แห่ง และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19-20 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน (3.08)

จากผลการศึกษาด้านการดำเนินงานที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น คือ ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cox and VanderPol (2005) ที่พบว่าการติดต่อระหว่างคณาจารย์และบรรณารักษ์ไม่มีความต่อเนื่อง และเกิดการสื่อสารที่ทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างคณาจารย์กับบรรณารักษ์ คณาจารย์จึงมีการติดต่อบรรณารักษ์ให้เข้าไปร่วมสอนน้อย

2.5 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยรวม (ตารางที่ 19) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 86-90 แห่ง ประสบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.97) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.90)

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนก ตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 24-26 แห่ง ประสบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.79) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.73) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 43-45 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (3.12) และห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่

เพียงพอ (2.96) ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (3.00) และ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น (2.84)

จากผลการศึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น คือ มีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น เนื่องมาจากสื่อประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดไม่เข้าถึงตัวนักศึกษาได้โดยตรง หรือ สื่อประชาสัมพันธ์ไม่ตรงกับช่องทางการรับรู้ของนักศึกษา จึงทำให้นักศึกษาไม่ทราบว่ามีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

2.6 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา โดยรวม (ตารางที่ 21) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 91 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษายู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.49) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.17)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 24-26 แห่ง ประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง สำหรับปัญหาที่ประสบในระดับมากคือ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.69) ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลาง คือ นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.42) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 46 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.41) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (3.13) และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.49) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม (2.89)

จากผลการศึกษาดังกล่าว พบว่านักศึกษาไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับปานกลาง เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยของ Jiyane and Onyancha (2010) ที่พบว่า การอบรมหรือการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่มีการบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่มีคะแนน หรือไม่มีผลต่อการจบการศึกษา ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.7 ปัญหาด้านบุคลากร

เมื่อพิจารณาปัญหาด้านบุคลากร โดยรวม (ตารางที่ 22) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 82-84 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.35) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.23) และบรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ (2.95)

ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ในส่วนที่ว่า ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เนื่องจากโดยรวมห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.35) แต่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 23-25 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 39-40 แห่ง และ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 19 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากัน คือ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการ

ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.17 , 3.46 และ 3.47 ตามลำดับ) บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (3.17, 3.25 และ 3.26 ตามลำดับ)

จากผลการศึกษาปัญหาด้านบุคลากรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยของ ประภาศรี เขียววง (2552) ที่พบว่าปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นปัญหาระดับมาก

2.8 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ผู้บริหาร/บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุด 5 แห่ง ได้ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ดังนี้

1. การผนวกเรื่องการรู้สารสนเทศไว้ในรายวิชาบังคับของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกๆ คณะ จะทำให้นักศึกษามีพื้นฐานการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง)
2. อาจารย์ผู้สอนควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศต่อไป (1 แห่ง)
3. การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ผ่านมา มีปัญหาด้านช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมจะไม่เป็นไปตามแผนเนื่องจาก เวลารว่างของนักศึกษา และเวลาที่กำหนดไว้ในแผนไม่ตรงกัน เนื่องจากนักศึกษามีกิจกรรมมาก (1 แห่ง)
4. ขาดแคลนบรรณารักษ์ / บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (1 แห่ง)

5. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศบางกิจกรรม จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ทำให้หน่วยงานหลัก ไม่ค่อยเห็นด้วย ดังนั้น การจัดกิจกรรมในบางครั้งจึงเป็นไปได้ยาก และไม่ค่อยได้รับความสะดวก (1 แห่ง)

สรุปการทดสอบสมมุติฐาน

จากผลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย สามารถสรุปผลการทดสอบสมมุติฐานได้ ดังนี้

ผลการทดสอบที่เป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อ 1 ที่ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้มาตรฐานเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศ ใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด และใช้สื่อสิ่งพิมพ์

ผลการทดสอบที่ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ห้องสมุดควรใช้สื่อที่นักศึกษานิยมใช้ เช่น เว็บ 2.0 ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เพราะการที่จะนำเรื่องการรู้สารสนเทศไปสู่ตัวนักศึกษาได้นั้น จะต้องใช้สื่อประเภทเดียวกับที่นักศึกษาหรือกลุ่มเป้าหมายของห้องสมุดนิยมใช้
2. ห้องสมุดควรมีการวางแผนการส่งเสริมการรู้สารสนเทศอย่างต่อเนื่อง
3. ห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์ในเรื่องการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาโดยตรง โดยอาจจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับนักศึกษาหรือชมรมที่นักศึกษาเป็นสมาชิก

แนวทางในการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาการนำวิธีการทางการตลาดมาช่วยในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ
2. ศึกษาการส่งเสริมการรู้สารนิเทศของห้องสมุดประเภทอื่นๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ สุขมาก. “การรัฐสภานิเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- กิดานันท์ มลิทอง. **สื่อการสอนและฝึกอบรม จากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- กุลธิดา ท้วมสุข และคนอื่น ๆ. “บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน.” **วารสารห้องสมุด** 49, 4 (2548): 16-34.
- คนางค์ เศษฐบุต. “ความคาดหวังของนักศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรัฐสภานิเทศ.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- จันทร์เพ็ญ สิงหนุต. “พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.
- จันทวรรณ น้อยวัน และธวัชชัย ปิยะวัฒน์. “Knowledge Volution Thailand’s 1st and No.1 Open-source Web-based Enterprise Knowledge Management System.” **วารสารสำนักห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 13 (2549-2550): 38-48.
- จิระวัฒน์ วินิจไพโรจน์. “การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดโดยใช้เทคโนโลยี Web 2.0.” **วารสารบรรณารักษศาสตร์** 28, 1 (2551): 49-63.
- จีราพรรณ สวัสดิพงษ์. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป: จากการแนะนำการใช้ห้องสมุด สู่ การส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศตลอดชีวิต. **วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 10-11 (2546-2547): 81-90.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายบริการผู้อ่าน สถาบันวิทยบริการ. **ปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด (Library Orientation) ประจำปีการศึกษา 2547**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. **การค้นคว้าและการเขียนรายงาน**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์, 2551.
- เจริญ แสงนากดี. “การฝึกอบรมชนิดต่าง ๆ.” **วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์** 1,1 (2541): 101-111.

- ชลภัสร์ วงษ์ประเสริฐ. “ทิศทางการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.” **วารสารห้องสมุด** 52, 2 (2551): 1-8.
- ชุติมา สัจจานันท์. “การรู้สารสนเทศ: การสอนและการวิจัย.” **วารสารห้องสมุด** 51, 2 (2550): 27-39.
- ชุติมา สัจจานันท์. “การรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา คนไทยและสังคมไทย.” **วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช** 14, 3 (2544): 50-63.
- ชัยสิทธิ์ อังคะปัญญาเดช. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2555.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. **ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544.** กรุงเทพมหานคร: ทบวง, 2544.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. “การพัฒนาการรู้สารสนเทศโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี.” **วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย** 3, 2 (2553): 97-113.
- นันทา วิฑูฒิศักดิ์. “การรู้สารสนเทศ: ความสามารถที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.” **วารสารห้องสมุด** 51, 2 (2550): 17-25.
- นุชรี ตรีใจจรรย์วงศ์. “โปรแกรมการให้การศึกษแก่ผู้ใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัย.” **วารสารบรรณศาสตร์** 11, 2 (2539): 17-32.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. **การใช้ห้องสมุดยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์, 2547.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. “จากสารนิเทศสู่นวัตกรรม: กรณีศึกษาประเทศฟินแลนด์.” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ จากสารนิเทศสู่นวัตกรรม (From Information to Innovation). 1-18. แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน และนงเยาว์ เปรมกมลเนตร. **นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้.** กรุงเทพมหานคร: ซีเอที, 2551.
- บุญทวี เกษนาวา. หัวหน้าศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยภุชงค์นครสวรรค์. สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2554.

- เบญจวรรณ ระวังภัย. “ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนา
ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ประภาศรี เขียวคง. “การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ปภาดา เจียวก๊ก. “การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- ผ่องพรรณ ลวนานนท์. **การบริหารงานห้องสมุด / ศูนย์สารสนเทศ.** กรุงเทพมหานคร:
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์, 2551.
- ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. **หลักการสัมมนา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: การศึกษา, 2545.
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **การค้นคว้าและการ
เขียนรายงาน.** พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่
ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์, 2551.
- ภาวิไล นาควงษ์. “การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา
ในประเทศไทยในปัจจุบัน.” **วารสารรามคำแหง** 22, 4 (2546): 134-155.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์. **เอกสารการสอนวิชาการรู้สารสนเทศ.** ขอนแก่น:
ภาควิชาฯ, 2545.
- ระเบียบ แสงจันทร์. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2555.
- วิจารณ์ พาณิช. **ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะฉบับนักปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2551.
- วาดณี ฐาปนวงศ์สานติ. **การจัดและบริหารงานห้องสมุด.** กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาคาร,
2543.
- ศิวราช ราชพัฒน์. “การสอนการรู้สารสนเทศจากเว็บไซต์.” สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- สมาน ลอยฟ้า. “การรู้สารสนเทศ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคมสารสนเทศ.” **วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 19, 1 (2544): 1-6
- สมาน ลอยฟ้า. “การสอนการใช้ห้องสมุด: พัฒนาการและแนวโน้ม.” **วารสารห้องสมุด** 46, 2
(2545): 21-29.

- สีปาน ทรัพย์ทอง. “สาระสังเขปการรู้สารสนเทศ.” **วารสารห้องสมุด** 49, 2 (2548): 56-68.
- สุจิน บุตรีดีสุวรรณ. “การรู้สารสนเทศ (Informaion Literacy) สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.” **วารสารสารนิเทศ**. 10, 1-2 (2546): 35-43.
- สุจิตรา ธงงาม. “สภาพการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 ถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด” การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สุพิศ บายคายนคม. “การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- อรทัย วารีสอาด. “งานวิจัยเพื่อพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ (Web tutorial) : เครื่องมือช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศ.” **วารสารห้องสมุด** 51,1 (2550): 73-87.
- อรวรรณ เป้าจตุรัส. “การจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารนิเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- อ้อม ประนอม. **วิทยาการสำหรับวิทยากร**. กรุงเทพมหานคร: ช้างฟ้า, 2540.
- อุไร สรรพเศรษฐ. “การสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- “RSS คืออะไร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.rss.in.th/2007/07/22/what-is-rss/#more-3> 2550. สืบค้น 21 พฤษภาคม 2554.

ภาษาอังกฤษ

- American Association of School Librarians. “Information Literacy Standards for Student Learning.” [Online]. Available: http://www.ala.org/ala//mgrps/divs/aasl/aaslarchive/pubsarchive/informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf 1998. Retrieved June 8, 2010.
- American Library Association (ALA). “Information Literacy Standard for Student Learning.” [Online]. Available: http://ww.ala.org/ala//mgrps/divs/aasl/asl/archive/pubsarchive/Informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf 1998. Retrieved January 12, 2010.

- Association of College and Research Libraries (ACRL). "Information Literacy Competency Standards for Higher Education." [Online]. Available: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm#ildef> 2000. Retrieved January 12, 2010.
- Beck, Daniel. "The Role of Information Literacy in the Provision of Virtual Reference Services at the Enquiry Desk." [Online]. Available: <http://www.informationliteracy.org.uk/jil.aspx> 2010. Retrieved June 8, 2011.
- Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP). "Information Literacy: Definition." [Online]. Available: <http://clip.org.uk/get-involved/advocay/information-literacy/pages/definition.aspx> 2001. Retrieved August 8, 2009.
- Council of Australian University Librarians (CAUL). "Information Literacy Standards for Student Learning." [Online]. Available: <http://archive.caul.edu.au/caul-doc/inforlitStandard2004.doc> 2004. Retrieved June 8, 2010.
- Cox, Jennifer L., and VanderPol Diane. "Promoting Information Literacy: A Strategic Approach." *Research Strategies* 20 (2005): 69-76. [Online]. From Science Direct Item: 10.1016/j.resstr.2005.07.003. Retrieved December 2, 2009.
- Dadzie, Perpetua. "Information Literacy in Higher Education: Overview of Initiatives at Two Ghanaian Universities." [Online]. From: EBSCO Academic Search Premier Item: 502987419. Retrieved March 15, 2011.
- Del Mundo, Rafael. Librarian. Interview, April 20, 2012
- DiPietro, Michele, and Hood, Dan. "Promoting Critical Thinking through Information Literacy." [Online]. Available: <http://www.slideshare.net/hoodrow/information-literacy-graduate-student-seminar> 2008. Retrieved May 2, 2012.
- Doyle, Christina S. **Information Literacy in an Information Society: A Concept for the Information Age**. Syracuse. New York: ERIC Clearinghouse on Information & Technology, 1997.

- Erazo, Edward. "Using Technology to Promote Information Literacy in Florida's Community Colleges." *Florida Libraries* 46, 2 (2003): 20-22. [Online].
From: Wilson Web Item: 0328803219008. Retrieved November 23, 2009.
- Galvin, Jeanne. "Alternative Strategies for Promoting Information Literacy." 31, 4 (2005): 352-357. [Online]. From EBSCO Academic Search Premier Item: 10.1016/j.acalib.2005.04.003. Retrieved December 15, 2009.
- Hauxwell, H. "Information Literacy at the Service Desk: The Role of Circulations Staff in Promoting Information Literacy." [Online]. Available: <http://jil.lboro.ac.uk/ojs/index.php/JIL/article/view/ART-V2-I2-2008-2> 2008. Retrieved June 8, 2010.
- Hendrix, Dean et al. "Use of Facebook in Academic Health Sciences Libraries." **Journal of the Medical Library Association** 97, 1 (2009): 43-46. [Online]. From: EBSCO Academic Search Premier Item: 36635265. Retrieved March 15, 2011.
- Herman, Sonia. "SMS Reference: Keeping up with Your Clients." **The Electronic Library** 25, 4 (2007): 401-408. [Online]. From Emerald Management Xtra Item: 10.1108/02640470710779817. Retrieved December 2, 2009.
- Hoseth, Amy. "Library Participation in a Campus-wide Teaching Program." **Reference Services Review** 37, 4 (2009): 371-385. From Emerald Management Xtra Item: 10.1108/009707320911006985. Retrieved December 2, 2009.
- Jiyane, Glenrose Velile, and Onyancha. "Information Literacy Education and Instruction in Academic Libraries and LIS Schools in Institutions of Higher Education in South Africa." **South Africa Journal Libraries and Information Science** 76, 1 (2010): 11-23. [Online]. From: EBSCO Academic Search Premier Item: 503015081. Retrieved July 25, 2010.
- Kim, Yong-Mi, and Abbas, June. "Adoption of Library 2.0 Functionalities by Academic Libraries and Users: A Knowledge Management Perspective." **The Journal of Academic Librarianship** 36, 3 (2010): 211-218. [Online]. From: ScienceDirect Item: 10.1016/j.acalib.2010.03.003. Retrieved January 2, 2011.

- Luo, Lili. "Web 2.0 Intergration in Information Literacy Instruction: An Overview." *The Journal of Academic Librarianship* 36, 1 (2010): 32-40. [Online]. From: ScienceDirect Item: 10.1016/j.acalib.2009.11.004. Retrieved January 2, 2011.
- Martin, Lindsey, and Williamson, Sylvia. "Integrating Information Literacy into Higher Education." In Allan Martin, and Hannelore Rader, ed. **Information and IT Literacy: Enabling Learning in the 21st Century**, 144-150. London: Facet, 2005.
- Rader, Hannelore B. "Educating Student for the Information Age: The Role of the Librarian." [Online]. Available: <http://www.uoregon.edu/~felsing/ala/rader.html> 1996. Retrieved Feb 1, 2010.
- SCONUL Working Group on Information Literacy. "The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: Core Model for Higher Education." [Online]. Available: http://www.sconul.ac.uk/groups/informatioon_literacy/publications/coremodel.pdf 2011. Retrieved January 12, 2010.
- Somi, Ntombizodwa G., and Jager, Karin de. "The Role of Academic Libraries in the Enhancement of Information Literacy: A Study of Fort Hare Library." *South Africa Journal Libraries and Infomation Science* 71, 3 (2005): 259-267. [Online]. From: EBSCO Academic Search Premier Item: 20486950. Retrieved July 25, 2010.
- University of Hawaii at Manoa Library. "Library Instruction and Information Literacy." [Online]. Available: http://library.manoa.hawaii.edu/services/instruction/intro_info_lit.htm 2005. Retrieved August 13, 2011.
- Wittig, Carol, and McCulley, Lucretia. "First Year Seminars & Information Literacy." [Online]. Available: <http://library.richmond.edu/services/instruction/fys/index.html> [n.d.]. Retrieved May 2, 2012.
- Zurkowski, P. **The Information Service Environment Relationships and Priorities**. Washington, D.C.: National Commission on Libraries and Information Sciences, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ 0512.23/2124

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

3 ตุลาคม 2554

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด
2. ที่อยู่นิติที่สามารถติดต่อได้

เนื่องด้วย นายรัฐติ คำหอมกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"การส่งเสริมการรู้สารนิเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์รพีไท
ปรอมสมิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล
จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ครั้นนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอลงความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้ นายรัฐติ คำหอมกุล ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายรัฐติ คำหอมกุล

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว. กอังกาญจน์ ตะเวทีกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานบริการการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร. 0-2218-4875

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม เรื่อง การส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

แบบสอบถามชุดที่

แบบสอบถาม
เรื่อง การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ส่งเสริม หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริม และปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการ/หัวหน้า สำนักหอสมุด หรือ ผู้รับผิดชอบในงานส่งเสริม การรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ดังนั้น เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ได้ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบ แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

2. คำอธิบายศัพท์

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (INFORMATION LITERACY PROMOTION) หมายถึง การส่งเสริมให้ นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศ ด้วยวิธีการ และรูปแบบต่าง ๆ ในหลากหลายมิติ เช่น การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงการบริการภายในห้องสมุด งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ หมายถึง การกำหนดขอบเขต และความต้องการสารสนเทศ การระบุ รูปแบบ และประเภทของสารสนเทศ การพิจารณาคุณค่าและความได้เปรียบของการได้รับสารสนเทศ รวมถึงการทบทวน และขยายขอบเขตของสารสนเทศที่กว้างขึ้น

การเข้าถึงสารสนเทศ หมายถึง การเลือกวิธีการค้นคว้า/ระบบการค้นคืนสารสนเทศ ที่เหมาะสม การสร้างและ ปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้น การค้นคืนสารสนเทศที่หลากหลาย ทั้งระบบออนไลน์ หรือแหล่งสารสนเทศบุคคล

การประเมินสารสนเทศ หมายถึง การสรุป/คัดเลือก แนวคิดหลักที่ค้นหาได้จากแหล่งสารสนเทศ การประเมิน แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ โดยการเปรียบเทียบจากแหล่งอื่น ๆ การพิจารณาความถูกต้องและการแปลความหมาย รวมถึงพิจารณาว่าสารสนเทศที่ได้มานั้นตอบสนองความต้องการหรือไม่

การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การนำสารสนเทศที่ค้นหาได้มาประยุกต์ให้เกิดสารสนเทศใหม่เพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการ รวมถึงการเผยแพร่สารสนเทศใหม่ด้วยสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

การใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย หมายถึง ความเข้าใจบริบททางศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ การปฏิบัติ ตามกฎระเบียบและนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงการอ้างอิง แหล่งที่มาของสารสนเทศ

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 จะขอขอบคุณยิ่ง และหากมีข้อสงสัยประการใด สามารถติดต่อ นายรัฐดี คำหอมกุล ได้ที่โทร 081-557-2257 หรือ 085-998-9818 Email : thiti.kh@hotmail.com

ตอนที่ 1 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือ เติมข้อความในช่องว่าง

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยใช้ มาตรฐาน ใดบ้าง และ หาก ท่านเลือกมาตรฐานใด กรุณาระบุเรื่องที่ส่งเสริม ในมาตรฐานนั้น ๆ ด้วย

(ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

มาตรฐานที่ 1 การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ

ห้องสมุดส่งเสริมการรู้สารสนเทศในเรื่องการกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการได้ โดยส่งเสริมในเรื่อง

- การกำหนดขอบเขตและความต้องการสารสนเทศ
- การระบุประเภทและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศ
- การพิจารณาคุณค่าและความได้เปรียบของการได้รับสารสนเทศที่ต้องการ
- การทบทวน และขยายขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการให้กว้างขวางและครอบคลุมขึ้น

มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ

ห้องสมุดส่งเสริมการรู้สารสนเทศในเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมในเรื่อง

- การเลือกวิธีการค้นคว้า หรือ ระบบการค้นคืนสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศ
- การสร้างและการปรับปรุงกลยุทธการสืบค้นอย่างมีประสิทธิภาพ
- การค้นคืนสารสนเทศด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งจากระบบออนไลน์ หรือ จากแหล่งบุคคล
- การกลั่นกรองกลยุทธการสืบค้น การประเมินปริมาณ คุณภาพ ความเกี่ยวข้องกันของผลการสืบค้น
- การคัดเลือก บันทึกลง และจัดระบบสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการคัดเลือกสารสนเทศที่ต้องการ

□ มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารนิเทศ

ห้องสมุดส่งเสริมการรู้สารนิเทศในเรื่องการประเมินสารนิเทศ โดยส่งเสริมในเรื่อง

- การสรุปแนวคิดหลัก (Main idea) จากสารนิเทศที่สืบค้น
- การประยุกต์เงื่อนไขเพื่อการประเมิน สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ
- การสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ การสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการสารนิเทศ
- การเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อนำมาพิจารณาคุณค่าของสารนิเทศการพิจารณาความแตกต่างหรือลักษณะเฉพาะของสารนิเทศนั้น ๆ
- การพิจารณาถึงผลกระทบของความรู้ใหม่ที่ค้นหาได้ ที่อาจมีผลกระทบต่อตัวบุคคล เช่น ทักษะคิด
- การพิจารณาความถูกต้องและการแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการเข้าร่วมอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เข้าฟัง
- การพิจารณาทบทวนถึง ใจหาย หรือข้อคำถาม ว่า สารนิเทศที่ค้นหาได้นั้นตอบสนองต่อความต้องการหรือไม่

□ มาตรฐานที่ 4 การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ห้องสมุดส่งเสริมการรู้สารนิเทศในเรื่องการใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดย

- การประยุกต์สารนิเทศที่ค้นหาได้และที่มีอยู่ เพื่อการวางแผนและการสร้างสารนิเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ
- การทบทวนกระบวนการพัฒนาสารนิเทศ การรวบรวมเอกสาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น
- การสื่อสารสารนิเทศใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกสื่อและรูปแบบของสื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้าง และสื่อสารผลงาน

□ มาตรฐานที่ 5 การใช้สารนิเทศอย่างถูกกฎหมาย

ห้องสมุดส่งเสริมการการใช้สารนิเทศอย่างถูกกฎหมาย โดย

- การเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักในเรื่อง บริบทของศีลธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสารนิเทศ

- การปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายของสถาบัน (institutional policies) และมารยาท (etiquette) ที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึง และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
- การเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม

2. หน่วยงานภายในห้องสมุดของท่านที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ คือ หน่วยงานใด

- หน่วยงานเดียว คือ ฝ่ายงาน
- หลายหน่วยงาน คือ
 1. ฝ่าย/งาน.....
 2. ฝ่าย/งาน
 3. ฝ่าย/งาน
 4. ฝ่าย/งาน

3. ห้องสมุดของท่านใช้วิธีการใดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แบบเป็นทางการ

- การสอนการใช้ห้องสมุด
- การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด
- การฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- การบรรยาย
- การสัมมนา
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

แบบไม่เป็นทางการ

- การจัดนิทรรศการ
- การให้บริการตอบคำถาม
- การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ห้องสมุดของท่านใช้สื่อประเภทใดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อสิ่งพิมพ์

- แผ่นพับ
- คู่มือการใช้ห้องสมุด
- จุลสาร
- โปสเตอร์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

สื่อโสตทัศน์

- วีซีดี/ดีวีดี
- สไลด์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ซีดี-รอม ช่วยสอน
- เว็บช่วยสอน (Web-based Instruction)
- เว็บบล็อกของห้องสมุด (Blog)
- ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
- บริการข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS)
- อาร์เอสเอส ฟีด (Really Simple Syndication: RSS Feed)
- วิดีโอสตรีมมิ่ง (Streaming Video)
- เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Networking Sites)
- เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวีดิทัศน์ (Video Sharing Sites)
- วิกี (Wiki)
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

พลิก เพื่อตอบตอนที่ 2

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

คำถามตอนที่ 2 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่ประสบ

ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	ระดับของปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.ปัญหาด้านงบประมาณ						
1.1 ห้องสมุดไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาโดยเฉพาะ						
1.2 ห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ						
1.3 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่สม่ำเสมอ						
1.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						
2. ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ						
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์						
2.1.1 สิ่งพิมพ์ออกไม่สม่ำเสมอ						
2.1.2 การออกแบบสิ่งพิมพ์ไม่น่าสนใจ						
2.2 สื่อโสตทัศน						
2.2.1 ขั้นตอนการทำสื่อโสตทัศนมีความยุ่งยาก ซับซ้อน						
2.2.2 การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในสื่อโสตทัศนทำได้ยาก						
2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
2.3.1 ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์						
2.3.2 เครือข่ายมีความเร็วต่ำ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ ห้องสมุด						
2.3.3 คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสมรรถนะต่ำ						
2.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						

ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	ระดับของปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3. ปัญหาด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ						
3.1 ห้องสมุดไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ						
3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ						
3.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีภาระงานหลักมาก ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ต่อเนื่อง						
3.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						
4. ปัญหาด้านการดำเนินงาน						
4.1 ห้องสมุดขาดการประสานงานของแต่ละฝ่ายภายในห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ						
4.2 ห้องสมุดมีนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่ชัดเจน						
4.3 ห้องสมุดไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียน						
4.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						
5. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์						
5.1 ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศไม่เพียงพอ						
5.2 ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่ทราบกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น						
5.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						

ปัญหาในการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ	ระดับของปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
6. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา						
6.1 นักศึกษาไม่ให้ความสนใจกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการรู้สารนิเทศ						
6.2 นักศึกษามีทักษะการรู้สารนิเทศที่แตกต่างกันทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม						
6.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						
7. ปัญหาด้านบุคลากร						
7.1 ห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการรู้สารนิเทศ						
7.2 บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารนิเทศ						
7.3 บรรณารักษ์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารนิเทศไม่เพียงพอ						
7.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือกับงานวิจัยในครั้งนี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย ฐิติ คำหอมกุล เกิดเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2529 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2550 และเข้าศึกษาต่อใน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551